

Landsbybarnet

www.net-bog-klubben.dk

ISBN: 87-90733--78-9

Copyright: Marianne Hesselholt

År: 2002

Tryk: Saloprint a/s digital division

Advarsel: Enhver erhvervmæssig kopiering eller overdragelse er ulovlig og vil blive retsfulgt med krav om erstatning.

Landsbybarnet

Roman om digteren B.S. Ingemanns
barndom og ungdom

INDHOLD

Kapitel 1	
Mellem himmel og jord	9
Kapitel 2	
Bernhard og Brøndkongen	14
Kapitel 3	
Fri os fra det onde	20
Kapitel 4	
Hekserier og nye toner	29
Kapitel 5	
Lys og mørke	39
Kapitel 6	
Moster Marie	57
Kapitel 7	
Så mange gåder	65
Kapitel 8	
Sværmerier og raketter	73
Kapitel 9	
Sandhullet og døden	84
Kapitel 10	
Latinskolen	95
Kapitel 11	
En drømmer forsøger sig	102
Kapitel 12	
Dødsspringet	110
Kapitel 13	
I ilden	119
Kapitel 14	
Carl Luno	127
Kapitel 15	
Digterdrømme i svøb	137
Kapitel 16	
Lucie	147

Ægteskabsløftet

*Jeg var en femaars Pusling, en lille, spinkel Dreng;
Min Stol var en Skammel, en Klædekurv min Seng.
Jeg sprang som et Egern i Præstegaarden om,
Og trilled jeg fra Bordet, paa Benene jeg kom.*

*Det første, jeg mindes, fra jeg i Kurven laa,
Det var to brune Øine, som ind i mine saae;
Det var saa hvid en Pande, det var saa fin en Kind,
Og derom brune Lokker, ret som et Silkespind.*

*Og englemilde Toner med Kjærligheds Røst
Tidt klang mig ind i Sjælen: de kom fra h e n d e s Bryst.
Den elskeligste Kvinde jeg loved min Tro;
Jeg mente det ærligt; hun klapped mig og lo*

*Hun lærte mig mit A, og hun lærte Mig B,
Hun lærte mig, at Alt, hvad Vorherre vil, kan skee;
Mit Ægteskabsløfte udlo hun dog iløn -
For hun var min Moder - og jeg var hendes Søn.*

KAPITEL 1

Mellem himmel og jord

Han rider, så krøllerne svirper ham om ørerne. Hesten er vild. Han er selv vild. Han er vildere end hesten, for ellers ville den kaste ham af. Det gør den ikke, den holder ham tværtimod fast, og sammen galoperer de gennem riger og lande. Fremad går det med dødsforagt, men de kan ikke sætte farten ned, for den onde drage halser bagefter det bedste, den kan, mens ildtungen står den ud af gabet. Man kan høre det sprutte og syde bag dem, og Bernhard kan endda mærke varmen fra ildflaben. Han åbner sin egen mund og rækker tungen ud, bare for at se, hvor langt den kan nå. Men den er alt for lille, og han kan kun få øje på en sølle lyserød stump, der vibrerer ynkeligt og er aldeles ildløs, det mærker man jo. Men inde bagved sidder en række skarpe tænder, og de kan bide meget hårdt, spørg bare Christian! Kommer det til kamp, så vil han kæmpe med dem. Det gør det ikke, og med ét bliver hesten mat. Langsomt går den over i luntetrav. Så står den bomstille.

Bernhard vender sig og ser, at dragen heldigvis er død af skræk og nu ligger og vander sig på gulvbrædderne. Den ligger med udslukt tunge og lukkede øjne. Han ler. Nu behøver ingen være bange mere, og prinsessen er frelst og fri, og kongeriget tilhører Bernhard den Drabelige. Han læner sig ind mod sin hest og kæler for den. Tapre hest. Så klapper han den blidt på flanken for at berolige den, for den er jo så træt og forredet, at den ligefrem fråder. Fråder er et ord, han har lært af Christian. Nå nej, forresten, det er ikke hesten, der fråder, det er Bernhard, der savler. Og nu svinger gangeren en arm ud og tørrer ham om mulen.

»Hhiir ...« vrinsker han glad og glemmer rent, at det ikke tilkommer ham at vrinske, for han er jo Ridder Drabelig, og det er fader, der er ridderens tapre hest.

»Tøv nu lige en kende, min søn, du bliver jo aldeles udaset, og hvad tror du ikke om din gamle fader?«

»Fader er ikke gammel,« siger Bernhard og lukker hans mave inde i sine arme. »Fader er ung ligesom moder.« Han puster ordene ind i den sorte mave, som svarer, at moder er ung og smuk, men fader er gammel og grim. De ler begge to, og hans gamle, grimme fader holder ham ud i strakt arm og ser ham dybt ind i øjnene og bliver ved meget længe, som om der befinder sig noget dybt nede på bunden, som man ikke sådan lige kan få øje på. Så siger han langsomt og stadig med blikket boret ind i Bernhards: »O k u k l u s, ø j e.« Og Bernhard gentager uden at blinke: »Okulus er mit øje.« Fader griber ham i trøjen og rusker ham blidt frem og tilbage, så siger han og atter med slæbende stemme: »T h o r a x, t r ø j e.« Bernhard skynder sig at snuble ordene frem: »Og thorax er min trøje.« Men lige med ét forvandler fader sig og bliver ganske skummel, ja han ligner grangiveligt en trold, og Bernhard blinker forskrækket, selv om han da godt ved, at det er lutter leg. Men trolden holder med begge hænder om Bernhards hoved og brummer utilfreds, mens den bliver ved med at bore sit dystre blik langt ind i drengens opspilede øjne: »Aha! Hvad skuer jeg derinde? Jaså! det anede mig. En skælm. Ja, sandelig, jeg kan se på dit øje, at der er en skælm i din trøje.«

Skælmen bliver siddende i trøjen, da de lidt senere går ned gennem Enghaven og videre helt til Præsteskov, som de krydser ad den smalle sti, og som er himmelstor, selv om fader siger, at den er lille og kun til for brændets skyld. Længere nede afskærer et højt stengærde dem fra den rigtige skov, som hedder Gundsemagle Skov, og som selv fader indrømmer er stor. Ja, Bernhard er næsten sikker på, at den strækker sig til verdens ende. Men han finder aldrig ud af det, for just ved gærdet vender fader altid om, og så går de den samme vej tilbage til præstegården.

Skælmen sidder stadig og fjanter inde i trøjen, så at det kildrer slemt, og Bernhard kan ikke holde sig i ro, selv om hans lille næve

ligger inde i faders store og rolige hånd. Han spjætter ud med benene som et nyfødt gedekid.

»Kan du så gå pænt, ligesom Christian!« formaner fader, som har en dreng i hver hånd. Og han klemmer om Bernhards, så det næsten gør ondt, men det hjælper ingenting, for benene vil ikke gå, de vil flyve, og armene vil ikke hænge roligt, de vil baske. Det er, fordi skælmen er så vågen som aldrig før og ikke til at styre for en dreng. Og Bernhard kan ikke lade være, han jumper uroligt for enden af armen, indtil fader standser og slipper hans hånd og ser strengt på ham.

»Sig mig, Bernhard, hvad fejler dig i dag?«

»Det er skælmen, fader.«

»Skælmen?«

»Ja, og den vil løbe.«

»Jaså. Men så løb du!«

Fader giver ham et lille puf, og benene hjuler henrykte afsted med Bernhard. Ned over marken går det, mens de to andre vandrer videre, hånd i hånd. Først helt nede ved Præsteskoven standser de op, og drengen vender sig og kigger forpustet efter de to, der nu ganske langsomt nærmer sig. Han kan se fader bøje sig let mod Christian, og det er tydeligt, at der springer ord mellem dem, men han kan ikke høre et eneste af dem, og han fortryder på stedet, at han løb fra dem, for fader siger så meget morsomt, når de går tur sammen. Nu gik han glip af det. Det er også den dumme skælm. Han piler tilbage og tager artigt faders hånd.

»Sig det igen, fader!« beder han forpustet, så snart han atter er hægtet til.

»Hvilket?« spørger fader og ser ned på ham.

»Det, jeg ikke hørte.« Men fader ler og siger, at nu må lille Bernhard tale, og så vil fader og Christian lytte. Og Bernhard tænker sig om. Så skynder han sig at spørge om noget, som han har grublet over længe, men hele tiden glemmer igen. At Jørgen Rytter er tovlig. Er han det?

»Hvem siger det?« spørger fader lidt skarpt.

»Det siger Svane. Han siger, at han er splitter ... splitter ...«

»Splitter tovlige,« fuldender Christian, »for det er han nemlig. Han har slået nogen ihjel, og nu er de døde.«

»I skal ikke høre efter alt, hvad de store drenge siger. Jørgen har været i krig. Det kan man blive sær af. Sådan er det.«

»Men han har jo kun slået fjender ihjel. Det er modigt af ham, og så skulle han da være stolt, ikke fader?« spørger Christian. Og fader siger, at det er sandt nok. Jørgen Rytter har kæmpet for sit fædreland, men fjender er også mennesker, og kristne mennesker slår nu engang ikke ustraffet hinanden ihjel, må de vide.

»Men hedningene da, dem må man gerne slå ihjel, ikke?«

Bernhard ser op på faders alvorlige ansigt. Han svarer, at mennesker slet ikke må slå ihjel. Det er et af de ti bud. Men de døde, da, hvor bliver de af? vil Bernhard vide, for fader er jo præst og kan svare på alt. Og han fortæller dem, at de naturligvis er i Himmeriget, hos den gode Gud, hvis de da ellers har været fromme i dette liv. Og hvis ikke? Ja, det ved fader ikke, indrømmer han tøvende, for han tror ikke på helvedet, og det skal hans drenge heller ikke .

»Nej, men hvor bliver de så af,« fremturer Bernhard og rusker faders hånd.

»De flyver fredløse rundt oppe på himmelbuen og søger efter en stjerne, hvor de kan bo,« mener Christian og læner sig over mod den lille broder. Og fader siger, at det var jo en smuk tanke, men det står der ingensteder.

»Skal man kun tro det, der står skrevet?« spørger Christian voksent, og fader nikker og siger, at det skal man vel i grunden, for alt andet er dog spekulationer og kætterier, skønt ...

»Hvad er kætte ...?« spørger Bernhard, men fader svarer ikke. Han ser grundende frem for sig, mens begge drenge kigger forundret på ham, for han plejer altid at svare og i ord, man kan begribe. Endelig ser han igen på dem og siger, at man ikke kan læse sig til alting, og at der utvivlsomt findes mere mellem himmel og jord, end man kan vide.

Bernhard lader blikket flyve ud over engene og øjner blå og røde blomster midt i det grønne græs, og rundt om står små, spredte buske, og han tænker, at nede mellem alt det grønne, der færdes de bitte små dyr, som ingen kan se, men de er der alligevel. Og højt på himlen hænger lærkerne stille i luften og kvidrer, mens viberne kaster sig kåde hid og did, og over det altsammen står solen og skinner, mens lyse sommerskyer glider hen over den. Alt det og meget mere er der mellem himmel og jord. Også moder og fader og alle de store søskende, og Grandmama og moster Marie. Og Bernhard selv naturligvis. Han står lige i midten. Og i dette øjeblik går han ganske tavs ved siden af fader. Skælmen er faldet til ro ved alle de tanker.

KAPITEL 2

Bernhard og Brøndkongen

Bernhard glider ind i stuen så stille som en snegl. Han står lidt og hænger i døråbningen og lader munden gabe uden en lyd, for vist er han søvnig. Han har været oppe før nogen af de andre bortset fra Lillepiggen, og han har leget hele formiddagen. Nu er det efter middag, men han vil ikke sove og slipper sikkert, for moster Marie har sine sorte dage og er aldeles uskadelig. Og moder har glemt ham.

Han folder sig sammen og presser ryggen mod væggen, derpå samler han hænderne om knæene, og lader hagen hvile på dem. Sådant tryller han sig lille, ja bliver nærmest en usynlig prik, en flue uden summen, og nu kan moder næppe opdage ham. Han sidder en tid og betragter hende. Ansigtet kan han ikke se, for det er vendt mod sollyset, men han lader øjnene spadsere rundt på det, han godt kan se. Stoleryggen, der er beklædt med det blødeste fløjlskud, er slank som moder selv og endda tager sig ud som en slags vedhæng til hendes krop. Ja, for hendes skuldre og nakke og brune, opsatte hår vokser ligesom ud af den. Og hun sidder akkurat så livløs som stolen og som statuen i Grandmamas stue.

Men pludselig sker der noget. Hun vågner og hæver langsomt begge sine arme, to runde albuer dukker frem på hver sin side af stoleryggen, og Bernhard tænker, at nu vil hun begynde at spille.

Han knuger hænderne om knæene og mærker forventningens sug i maven. Nu sker det. Om et øjeblik vil luften forvandles til et væld af sprudlende toner, og drengen vil lade sig opluge og forsvinde ind i en verden så dejlig.

Men bevægelsen forbliver stum, selv om det brune hoved duver, som var det spundet ind i et net af toner. Så synker fløjten ned igen og falder til hvile i hendes skød.

Der ligger den og snuer uden en lyd.

Moders fløjte er ikke som alle andre fløjter. Den skinner ravneseort og er fuld af den særeste magi, og det hænder, at Bernhard får lov at holde om den så længe, at han lige netop når at fornemme dens kraft, der flyder som en rislen gennem kroppen.

Den fløjte er som en hånd, tænker han så. En hånd, der kærtegner. Og alligevel er den helt anderledes, for den er jo alt for glat og hverken blød eller varm.

Når han sidder med begge hænder knuget om den og lukker øjnene, hænder det, at et billede begynder at flimre frem langt borte fra. Og når han gør sig rigtig umage, kan han skimte omridset af to personer, der sidder tæt sammen.

Den ene er moder.

Og den anden er en ganske ung mand med øjne, der er lige så gnistrende sorte som fløjten.

Når han lytter ind i det billede, kan forvandlingen ske, og de skønneste toner begynde at pible frem og blande sig med grønne, saftige blomsterranker, der slynger sig kærligt om de to menneskebørn, der holder hinandens hænder. Og et sus af gru og gnistrende fryd farer gennem drengen, mens hans øjne fanger billedet af kvinden, der læner sig frem og drukner i den andens øjne.

Ja, for sådan må det være. Kærlighed. Og druknedød.

Og han tænker, at fløjtens kraft må komme af den forunderlige magi, som han kun dunkelt aner, men som han ved er til. Det er de fine og sarte toner, der ordløst væver sig ind i hans blod.

Det er så svært at begribe, men anderledes kan det ikke være, for hans unge moder fik jo den fløjte af sin elskede. Og sammen sad de i syrenhaven i lyse sommeraftner og så ind i hinandens øjne, mens luften perlede ren og duftende omkring dem, og fuglene sang så smukt, at det næsten gjorde ondt.

Det er i al fald sådan, Bernhard har forstået det, når moder bliver fjern i blikket og begynder at fortælle børnene den evige historie om sin unge elskede. Ham hun aldrig fik.

Ganske vist var han ikke nogen prins, kun en almindelig sømand, og det var ikke moder, der druknede. Det var ham.

Men det er kun lige, mens moder fortæller, at det forholder sig så kedeligt. Når Bernhard bliver alene med historien, forvandler kæresten sig til en fortryllet kongesøn, og moder til en underskøn prinsesse. Blot kunne de ikke leve lykkeligt til deres dages ende, for moder giftede sig jo med en anden.

Lige meget, hvordan han vender og drejer den historie, så er og bliver den sørgelig.

Bernhard kigger forbi moders stol og ud mod himlen, hvor skyerne jager hinanden. En af dem ligner en hund, der snapper efter en lille, hvid klump, der pludselig strækkes ud og bliver til en lang kat og så til en slange, der bugter sig afsted og forsvinder ud af vinduesrammen. Han er lige ved at klukke ved synet, men så kommer han igen til at se på moder, der sidder så alene med sin længsel. Bernhard ville gerne trøste hende, men det kan han ikke, for så ville hun få øje på ham og fluks sende ham ind i kurvesengen.

Forsigtigt rejser han sig og lister ud af døren så lydløst, som han kom.

Ude i køkkenet er der heller ikke meget liv. Kun Lillepiggen står og hænger over en opvask, der ingen ende vil tage. Men nu er Bernhard der, og han vil måske hjælpe? Træt lader hun den lille tætte krop falde sammen på en trebenet køkkenstol.

Hjælpe?

Jo, hvis hun vil fortælle ham et eventyr, som er rigtig sandt.

Hun slår armene om ham og trækker ham helt ind til sig, og han indsnuser den sursøde madlugt, der altid hænger ved hende. Så lægger han armene om hendes hals, der ikke er ligeså hvid som moders, men akkurat så blød. Han kæler for den og tigger. Vil du ikke nok?

Nej, siger hun, hun vil ikke fortælle ham et eventyr i dag, men hun vil vise ham et. Hvis han tør.

Han nikker ind mod hendes mave. Det er vel ikke alverden, hun kan finde på. Men det er det, for nu siger hun, at hun vil vise ham selveste brøndkongen. Og hun ser ham ind i øjnene som for at

lodde hans mod. Han gør en synkebevægelse og forsøger at se tapper ud, for det er han jo.

Brøndkongen?

Ja. Men så må han gøre præcis, som hun siger, og han nikker og snøfter. Et øjeblik overvejer han muligheden af at slippe væk, men inden han ret ved af det, har Lillepigens fundet en brun kulsæk frem, som hun åbner og indbydende holder hen mod ham. Den skal han krybe ind i, kommanderer hun med en stemme, der er ophidset og fremmed. Han ryster på hovedet, mens han stirrer på det sorte gab, der synes at snappe efter ham, og benene bærer ham langsomt nogle skridt baglæns.

»Hør nu!«

Hun vifter med sækken og tvinger stemmen til at blive normal igen.

»Men det er ikke spor farligt, jeg hejser dig jo ganske forsigtigt ned i brønden, og hvis du ikke er en kleinunge, der ryster for det mindste, så vil du få noget at se, som ingen har set før dig. Og du vil aldrig fortryde det.«

Det er i al fald løgn, for han fortryder det allerede og viger endnu et par skridt baglæns, men nu springer hun efter ham og fanger ham og holder ham fast, og siger lavt, at det tænkte hun nok. Han er en sølle bangebuks.

»Jeg vil jo blot fire dig jo nogle alen ned, pjøkkeunge, og jeg holder godt fast i rebet.«

Han betragter mistænksomt de korte pigearme.

»Det kan du ikke, du er ikke stærk nok.«

Hans stemme er en myres, og sådan føler han sig også. Der skal ingenting til at kvase ham nu. Hun slipper hans arm, og han står og dingler foran hende.

Bangebuks, gentager hun og vrænger mund, så hun bliver fremmed og grim for øjnene af ham. Han står stille og ryster over hele kroppen, selv om han gør sig umage for blot at virre kækt med hovedet.

For kleinunge, hvor kan hun tro det! Han er vel Ridder Drabelig og ikke ræd for noget i den hele vide verden.

Og en sølle brøndkonge ha ha ha! hvæser han ud i køkkenet i et fortvivlet forsøg på at overbevise sig selv. Så trækker han vejret dybt, lægger sig på små, dumme geleben. Og med plaprende hjerte lader han sig opsluge af sækken, hvori han ruller sig sammen som et pindsvin, ganske overbevist om, at hans sidste time er nær.

Nu snører hun sækken med små hidsige bevægelser, og han griber af panik og vil råbe, at hun skal lukke ham ud, men næsen fyldes med støv, og han kan ikke få et ord frem, kun hoste og harke og kvæles.

Lillepigen haler op i sækken og sætter afsted med ham, bumper hen over dørtrinnet og slæber ham efter sig i små arrige ryk hen over den uendelige gårdsplads til de omsider når brønden. Hele vejen ælter brostenene ligeglade løs på hans lille, bløde krop.

Han har fået hold på sin hoste nu og piber museangst, at hun skal lukke ham ud, for det gør så ondt, så ondt, og han kan ikke få luft.

Men hun forsøger bare at ruske sækken frem og tilbage, så at stenbroen slår mod hans hoved. Så standser hun et øjeblik og hvæser ned til ham, at han har at holde op med det klynkeri og det lige på stedet, for ellers smider hun ham direkte ned i brønden, og så kan han få noget at jamre over.

Alt det siger hun med kattestemme, og nu er hun ved brønden og begynder at mase med at få ham op over stenkanten, og i et pludseligt ryk lykkes det. Et øjeblik hænger han og svæver som Guds Ånd over vandene.

Han basker og er en fangen vildfugl.

Så mærker han, at hun begynder at fire ham nedad. Han lukker øjnene, mens alt drejer og svimler i ham. Der bliver koldere og koldere hele tiden, og nu kan han allerede mærke vandet, åh nej, det er jo hans eget vand, der i strømme forlader hans krop og sjapper sækken til.

Hans klynken vokser til små skrig, som genlyder fælt i den dybe brønd.

Med ét kan han mærke, at hun begynder at hejse ham op, og han bliver roligere, mens lyset og varmen langsomt vender tilbage. Endelig er han oppe, og han verfes over kanten og dumpes på jorden, som var han en sæk kul.

Lillepigen åbner for sækken, og han hylér imod hende af skræk og skam, men da hun bøjer sig over ham, ser han forundret, at hun er mindst lige så bange som han; hendes mund krænger sig som på en, der græder uden lyd.

Og pludselig slår hun armene om ham og hvisker ham i øret, at hun nær havde tabt ham. Og han må aldrig nogen sinde fortælle det her til nogen. Lover han det?

Hun roder ham i håret og rusker ham frem og tilbage, mens han hikker og lover.

Tilbage i køkkenet begynder hun alligevel at spørge ham ud. Så han nu også brøndkongen? Han nikker. Det er for flovt at indrømme, at han blev så ræd, at han ikke turde åbne øjnene. Var han rigtig grum?

»Meget grum,« forsikrer han.

KAPITEL 3

Fri os fra det onde

Bernhard kan ikke sove. Inde i hans hoved er der et billede af en mørk, ensom og meget bange dreng. Over drengens magre krop luder ondskaben. Og det lader sig ikke gøre at viske billedet ud, selv om han gør sig umage og i stedet forsøger at fremmane sine søskende og fader og moder og alt, hvad der er morsomt og rart. Det onde bliver stående.

Dagen begyndte ellers så fint. Bernhard stod tidligt op og sad lidt efter i sit træ og lyttede til de tossede fugle. Nu, hvor træernes blade havde foldet sig ud og gjort hele haven grøn og ny, kunne de slet ikke styre sig, men måtte synge i kor morgen og aften. Han sad og øvede sig på at sige som bogfinken, for af alle fugle er den den morsomste, med sit evindelige det ... det ... det ... kan jeg sige, lisså tit, det skal være, det ... det ...det ...

Han kiggede sig omkring med et vagtsomt blik, for en bogfinke har mange fjender, og måske sad der en kat på lur bag en busk, eller der hang en rovfugl stille i luften. Men alt var fredeligt. På blomster og buske sad endnu små dugdråber og blinkede i solen, som just nu var kravlet op over trætoppene og sendte sine første stråler ind over haven.

I det samme skete der alligevel noget, som vækkede den søvnige have. Det var ganske vist kun fredelige mennesker, der langsomt bevægede sig ud i solskinet, men man kunne jo godt lege, at det var kæmpefugle, der var på rov og ville hakke alle småfugle til plukfisk.

Først gik glasdøren til havestuen op, og en høj, kraftig skikkelse trådte frem i åbningen. Det var Grandmama. Hun stod lidt og missede i den stærke morgensol, så stak hun næsen i vejret som en hund, der har fået fært. Derpå slog hun med nakken og skridtede ned over terrassen, men ved trappen vendte hun sig om og lod en ordre tord-

ne ind i huset, og i det samme kom moster Maries grå, benede ansigt til syne bag hende, og Bernhard så det lille menneske stumpe afsted efter sin søster. Som et minioptog anført af Grandmama og med moster som hoppende bagtrop begyndte de den daglige morgentur gennem haven.

Den gamle dame skred lige frem med knejsende hoved, for man skal immervæk have trætoppene i syne, når man går og ikke skule nedad som Kain, sagde hun altid. Sådan bør man vandre og frimodigt se Gud Herren i øjnene og derved vise, at man priser hans skaberværk. Bernhard har tit prøvet at gå ligesom Grandmama, men han snubler hele tiden, fordi han ikke samtidig kan se sig for. Grandmama behøver ikke at se sig for. Hun har moster Marie til alt det kedelige, og mosters øjne fejer frem og tilbage på stien, inden den betrædes af søsterens støvler.

De to gamle havde endnu ikke gjort morgentoilette, og den store opsats, som normalt prydede Grandmamas hoved og hævede hende højt op over alle andre, var endnu ikke anbragt, men hendes store, hvide hår var snoet talrige gange om issen og fæstnet med et væld af nåle under en hvid morgenkyse, hvis spraglede bånd blafrede i vinden. Hendes senede krop var hyldet i et langt kinesisk shawl, der skinnede gult og straks fangede ens øjne og aldeles viskede den lille grå skikkelse ud, som trippede i hendes fodspor. En gang imellem drejedes den lange, rynkede hals, og en kort bemærkning blev affyret i et skarpt smæld, der ramte moster, som skreg sit svar tilbage i en hæs tone, der fik hende til at lyde som en arrig krage.

En ørn og en krage, tænkte Bernhard, men det var dog ingen vanlig ørn, for den lignede slet ikke dem, der undertiden fløj hen over præstegårdens tag, og som fader pegede ud for børnene, inden de med vældige vingesus forsvandt ude over havet. Denne her tilhørte en sjælden kinesisk art, og den var mere morsom end farlig, det kunne man se alene af farvepragten. Bernhard lo ved tanken, og leende lod han sig dumpe ned fra sit træ og landede på stien lige foran ørnefuglen, der stejlede som en skræmt hest og løftede klørne mod himlen.

»Jamen, skrækkelige Bernhard dog!« skreg den.

»Jeg er en lille fugl,« kvidrede han med sin lyseste fuglestemme, »og nu fløj jeg lige ned for ørnens fødder. Pip!«

»Ørnen?«

Grandmama knejsede vredt og så hen over ham, og han følte en let snurren i hovedbunden, for man kan aldrig vide med ørne, undertiden kan de begynde at hakke løs lige midt i ens gule krøller. Men så hoppede den grå krage hen til dem og skræppede op på sin sædvanlige og helt ufarlige maner.

»Ja, ja, moster, men jeg leger kun.«

»Du leger ikke. Du kyser. Det er uartigt. Fy!«

»Barnet leger,« afgjorde Grandmama kort og fejede moster til side, hvorpå hun bøjede sig en anelse mod Bernhard, som på stedet blev til en artig lille dreng, hvis næve med et svup druknede i en stor, fugtig hånd.

»Nu følges vi smukt,« kundgjorde Grandmama og trak af med ham, og han løftede hovedet ligeså højt som hun og nåede at få ondt i nakken, inden de atter var tilbage i huset. De gik i tavshed, for Grandmama tåler ikke børn, der taler uden at blive spurgt. Og hun spurgte ikke. Men fordi han var så flink, sagde hun senere, så ville hun tillade, at han i dag aflagde en liden visit i hendes stuer, og han kunne gerne tage broder Christian med.

Grandmama er en dronning og hendes stuer et ferige. På dem og på faders og moders stuer er der en verden til forskel, skønt de befinder sig under samme tag. De er adskilte fra hinanden af et hemmelighedsfuldt tæppe, som man ikke uden videre kan skubbe til side. Man må være budt. Men er man først det og kommer ind på den anden side, så er man ikke kun hinsides et sølle tæppe, nej, man er på den anden side af jordkuglen. Man er i Kina. Og i første omgang blændes man, selv om der er halvmørkt herinde. Lyset kommer ikke fra de små vinduer, der næsten altid er dækkede af tykke brokadegardiner. Nej, det gnistrer frem fra de mange, sære genstande, som Grandmama har ført med sig fra sit tidligere liv, hvor hun var gift

med Bernhards morfader, som var en stor kinafarer. Overalt møder ens øjne funklende porcelænsfigurer og fint emaljerede æsker og billeder af underlige, stivnede landskaber. Gulvene og bordene er dækkede af kostbare, spraglede silkestoffer, og spredt mellem det alt sammen brænder evig og altid små hvide kerter, der fylder luften med tunge, krydrede dufte, mens deres blafrende ildtunger giver tingene et besynderligt liv. Det er på én gang uhyggeligt og dragende, synes Bernhard. I et hjørne står det allersæreste. Engang troede han, at det var kejseren i Kina, men nu ved han, at det er Grandmamas søn og altså hans egen onkel, som engang var supercargo på et skib. Han står i sin gallauniform og ser ud over stuens farveglade indhold med sine kolde glasøjne.

Bernhard holder ikke af at se på hans ansigt, der skinner koldt og livløst. Og møder man hans øjne, så er det som at blive set på af en død. Bernhard begynder gerne med at kigge på hans sko, hvis sorte farve næsten dækkes af de skinnende guldspænder. Over dem ses nogle hvide silkestrømper, der smyger sig om mandens kraftige lægge, og langsomt kan man lade blikket glide op langs de brune bukser, forbi kjolen og den lange, silkebroderede vest og helt op til hovedet med det pudrede hår og piskan, som skjuler sig i en fornem pung. Men det uhyggeligste er nu alligevel de smalle, blege hænder, der stikker livløse frem gennem et væld af hvide kniplinger. Med sin højre arm knuger han en hat ind til kroppen, og Bernhard tænker, at hvis han en dag skulle vågne op og få lyst til slå sine lange fingre i drengen, der står og glaner op på ham, så ville han tabe den, og han beroliger sig selv med, at en død mand sikkert ikke kan overkomme ret meget mere end at holde på sin hat.

I dag var de højtideligt budt indenfor, men de havde kun nået at kaste et stjålent blik på onklen. Grandmama sad i sin store stol og ville have dem hos sig, og de stod ret op foran hende og holdt hinanden i hånden.

»Ja, det var flinkt,« sagde hun, selv om de ingenting havde foretaget sig, men måske var det just det, der var det flinke. Så begyndte hun at forhøre sig om deres kundskaber. Hun henvendte sig kun

til Christian, for han var gammel nok til at kunne svare på hendes spørgsmål, mens hun regnede Bernhard for et meget lille barn, som man vel kunne klappe på hovedet, når det ellers var stille og artig, men ikke ligefrem føre en samtale med.

Netop som Christian var i færd med at udrede forskellen på udsagnsordenes nutid og datid, hørte de en lyd som af en fjern tor-den. Den kom nærmere og nærmere, og pludselig kunne de begge høre, hvad det var. Trommeslag. Der var en trommeslager i deres gård.

»Er der ildløs?« spurgte Grandmama og greb fat i den nærmeste nikkedukke, mens hun forsøgte at rejse sig. Drengene så på hinanden, så hev Christian fat i Bernhard og trak ham med hen mod forhænget, selv om Grandmama råbte efter dem, at de skulle blive, og aldrig havde hun dog kendt magen til opførsel. Først helt henne ved tæppet vendte de sig om og leverede et sjusket buk, mens Christian mumlede et »om forladelse.« Så skubbede han sin broder ud gennem tæppet og styrtede selv efter ham.

Så stod de i gården og hev efter vejret

»Se!« Bernhard hægtede sig til Christians trøje, mens han med øjnene slugte det besynderlige optog, der i gåsegang bevægede sig fra vognporten og ind på gårdspladsen. Forrest gik en lille dreng, og det var ham, der bar trommen. Han var klædt i en stumpet trøje af ubestemmelig farve og pjaltede, brune bukser. Et væld af kulsorte krøller kransede det smalle ansigt. Drengens spinkle skikkelse passede kun dårligt til de vilde slag, han lod regne ned over trommeskindet. Bag ham luntede en brun bjørn. Den gungrede tungt hen over brostenene, mens dens sænkede hoved virrede uroligt fra side til side. Med en dyb brummen forsøgte den at overdøve trommehvirvlerne. Til dens hoved klamrede sig en lille abe. Bjørnen var med en lænke forbundet til tømmeren, der sluttede optoget. Bernhard så på ham og gøs. Han vidste ikke, hvem han skulle være mest ræd for, det vilde dyr eller dets betvinger, der så mindst ligeså farlig ud. Faktisk lignede han sit dyr, så bred og kluntet var han, blot afspejlede hans ansigtsudtryk en større ondskab. Det

skulle ikke undre Bernhard, om manden pludselig sank ned på alle fire og blev til et dyr. Nu gik han oprejst, mens han ind imellem brølede nogle uforståelige lyde, som vist var beregnet på dyret. Bernhard stirrede på hans store, plumpe labber, der blev borte i en strittende rødbrun hårvækst. Også det meste af ansigtet var dækket af hår, som syntes at fortsætte ned over halsen og ind under trøjen. Han var bestemt ikke noget rigtigt menneske.

Nu begyndte piger og karle at strømme ud på pladsen. Også lærer Spur havde med sin lille flok forladt skolestuen. De stillede sig i en klynge ved foden af trappen. På det øverste trin stod fader og betragtede hele optrinet, mens han roligt røg videre på sin lange pipe. I det samme satte drengen trommen fra sig og fandt en sæk-kepibe frem, hvorefter han lod en række ynkelige toner græde sig vej gennem instrumentet. Bjørnen rejste sig ved lyden op på bagbenene, mens den usikkert begyndte at svaje fra side til side, så foretog den en række kluntede dansetrin.

Alle lo.

Også Bernhard.

Og højest af alle lo bjørnetæmmeren.

Hans stemme havde en ond klang, det var som om han hånede sit dyr med den latter, syntes Bernhard og blev stille. Han så på drengen, som uden at fortrække en mine græd videre på sin sæk-kepibe. Inde bag hårtjavserne skinnede to sorte øjne, og Bernhard forsøgte at fange dem, men de så lige forbi ham, næsten som om de var blinde. Var de?

Efter forestillingen tøjrede bjørnemanden sit dyr til den store eg og smældede en ordre til drengen, hvorefter han luntede hen mod bryggersdøren, hvis åbning skjultes af husjomfruens kraftige korpus. Foran hende standsede han, og en kort tid så det ud, som om de to skændtes. Hun slog ud med armene, men pludselig forsvandt hun baglæns ind i huset, og det store menneske fulgte efter. Det så ud, som om hun havde ham i en snor og trak ham til sig.

Enhver gik til sit, undtagen Bernhard og Christian, som tøvende nærmede sig drengen, der sad og krøb sammen på brønddækslet.

»Hvad hedder du?« spurgte Bernhard, men drengen svarede ikke, han krummede sig blot endnu mere om sig selv og gloede på sine sorte fødder.

»Han er en taterunge,« forklarede Christian, »den slags taler ikke vores sprog.«

»Gør du ikke?« spurgte Bernhard og så drengen nikke til sine tæer, som om det var dem, han talte med.

»Jeg hedder Bernhard, og ham der, det er Christian. Du behøver ikke at være bange for os.«

Han lænede sig frem og rørte let ved drengens skulder. Ungen fór sammen ved berøringen og så rædselsslagen på Bernhard, mens han samtidig forsøgte at dukke sig helt ned mod dækslet.

»Gå jeres vej!« hviskede han, og Bernhard trak sig et skridt tilbage. En følelse af uhygge sneg sig ind i ham. Han vendte sig og så på Christian, der stod med et fjollet smil på læberne. Drengen var som en sammenfoldet kniv nu og så ud, som om nogen svingede en pisk over hans hoved.

»Han er ikke rigtig klog, den dumme taterunge,« sagde Christian, »lad os gå!«

»Jamen, du kan da se, at han er syg, Christian. Gå og hent fader, så bliver jeg hos ham imens.«

»Nej ... nej,« jamrede drengen og flaksede med hænderne i luften, men Christian var allerede på vej, og Bernhard strakte sine arme ud for at holde om ungen, der sad og rystede som en vingesyg fugl.

Men netop, som han ville bøje sig over ham, mærkede han noget bag sig, og der gik en bølge af skræk gennem hans krop. Lige straks troede han, at det var bjørnen, der var sluppet løs og nu ville gøre det af med ham. Han skreg. Så mærkede han en kæmpelab gribe fat i hans nakke og hæve ham op, som var han en killing, der skulle druknes. Derpå blev han kylet gennem luften og ramte stenpikningen, der skrabede hans knæ til blods. Han hylede endnu højere og forsøgte at komme på benene. Men nu skete alt meget hurtigt.

Bjørnetæmmeren halede taterungen til sig og brølede ind i hans ansigt, at han havde forbudt ham at tale med nogen. Havde han glemte det? Drengen rystede på hovedet uden at sige en lyd. Så mekanisk, som havde han været en af Grandmamas nikkedukker.

»Har du sladret, knægt?« Drengen virrede med hovedet. »For det lover jeg dig, at siger du et eneste ord om din fader, så ender du selv som bjørneføde.«

»Nej, nej!« hylede ungen. Bjørnemanden slap ham, og han klaskede sammen på stenene som en kludedukke. Hurtigt løsnede manden dyret, og med kæden i den ene hånd og drengens arm i den anden halsede han ud af gården. På bjørnens ryg løb aben hygende frem og tilbage.

Endelig lod fader sig se. Han trådte sindigt ud på trappen og nåede at se optoget forsvinde ud gennem vognporten. Han råbte efter dem, at de skulle standse, at han ville tale med dem. Men de var allerede borte. Bernhard humpede op til fader og kastede sig ind til ham. Hans knæ blødte, og det gjorde ondt.

Men det var ikke derfor, han græd.

Nu ligger han vågen. Og han bliver ved med at se taterdrengen for sig. Hvad skete der med ham? Bjørneføde, sagde manden, jamen, det kan vel aldrig passe? Han havde forsøgt at overtale fader til at sende karlene ud efter drengen for at redde ham fra det brutale udyr, men fader havde blot klappet ham venligt på hovedet, og så havde han sagt, at det nok næppe lod sig gøre. Vejene vrimlede med gøglere og andet pak, og det måtte være fogdens, ikke præstens opgave at hindre den slags i at udøve deres ulovlige håndtering. Jamen drengen, fader? Ja, det var jo en sørgelig historie med den dreng. Men Bernhard måtte forstå, at det onde og sørgelige nu engang hørte med til menneskelivet. Det kunne man ikke ændre ved, og når blot man sørgede for at være flittig og redelig i det kald og den stand, Herren satte en i, så kunne man sove med god samvittighed.

Men Bernhard kan ikke sove. Væmmelsen vokser i ham ved tanken om faders ord. Forholder det sig virkelig sådan, at man kan lade det onde passere lige for øjnene af en, uden at man behøver at løfte en finger for at forhindre det?

Til sidst synes han, at han skal kaste op og kravler ud af kurvesengen og dumper ned på stengulvet. En tid står han og fryser i sin tynde natskjorte. Så lister han sig over til Christians seng og kravler op til ham.

Broderen grynter som en tryg og rolig gris, der ikke ved, at den skal slagtes. Bernhard kryber ned under tæppet og presser ansigtet ind mod Christians skulder, og med hans gode lugt i næsen falder han i søvn.

KAPITEL 4

Hekserier og nye toner

En sommermorgen vågner Bernhard med visheden om, at verden har forandret sig. Udenfor plasker regnen ganske vist ned akkurat som i aftes, hvor han faldt i søvn til lyden af tunge dråber, der trommede på ruden. Og selv om det er juni måned, så er denne morgen mørk og grå som ved vintertide. Og hvis det havde været en dag som alle andre, så ville han være kravlet ned under dynen for at sove regn og rusk væk. Men det er det ikke. For i aftes standsede postvognen foran præstegården og spyttede broder Søren ud, og Svane og Emanuel hentede ham ind under paraplyer og latter, og bagefter sad de alle oppe i forstuen og lyttede til broderens beretninger om livet i det fjerne København, hvor kongen bor, men ikke kun ham, der bor også studenter, og de er kloge og muntre, og så er der en mængde filistre, som alle er tykke i hovederne og meget dumme.

Søren snakkede også om lærerne, men de kan heller ikke regnes for særlig snilde, for de har slet ikke begrebet, hvilken stor tid, de lever i. Sagde Søren.

Bernhard fattede ikke de mange ord, men broderens begejstring forstod han, og den forplantede sig til ham i billeder, der funkede i alle farver, og lige midt i det myldrende københavnerliv så han broder Søren rage op. I en kreds omkring ham stod kongens døtre og sendte ham smægtende blikke. Lige akkurat det sceneri havde han ganske vist glemt at berette om i aftes, men sådan måtte det være, for Søren er en større helt end grandmamas supercargo, og endda helt levende.

Nu er det morgen, og at dømme efter lydene er det meget tidligt. Kun regndråbernes ensformige plasken høres. Endnu er ingen stået op, og så kan han blive den første til at tale med broder Søren, og det vil han, for i aftes fik han ikke et ord indført, for de andre kapre-

de den store med hud og hår og skubbede den lille til side. Men nu sover de tryner, og han må skynde sig op på loftet og vække Søren. Han skubber dynen til side.

Med kun med det ene ben ude på gulvet kommer han imidlertid i tanker om noget, der fluks sender ham tilbage i sengen, for da moder puttede ham i aftes, sagde hun jo, at hun ville ønske, at han for en gangs skyld måtte sove længere end til hanegal, og skulle han alligevel vågne, så måtte han love ikke at vække Søren, som var meget træt og trængte til søvn. Og han havde lovet. Og i det samme kommer han til at tænke på noget andet, som sandelig godt kan kyse en lille dreng: Søren sover jo på det forheksede loft.

Bernhard kryber helt ned under dynen for at komme i sikkerhed for de tanker, der nu kommer myldrende ind i ham.

Det var en efterårsaften, hvor vejret teede sig endnu vildere end nu. Bernhard var sendt i seng og burde for længst sove, men han var som så ofte før tumlet ud af sin kurveseng og listet ned i folkestuen.

Her kravlede han ubemærket op på sin vante plads under vinduet, hvor han satte sig småfrysende rette, mens aftenmørket fortættes og næsten skjulte ham. Herhen nåede kertelyset ikke.

Han havde samlet natskjorten om benene, som han trak op under sig, og med hovedet hvilende på knæene, gav han sig til at lytte til folkenes snak. Snart glemte han kulden.

Førstekarlen var i færd med at fortælle en gruopvækkende historie. Og udenfor spillede vejret med i hvert eneste ord, der udgik fra hans mund. Vinden hylede om hushjørnerne, og en gren slog vedholdende mod ruden. Det var ikke svært at forestille sig, at det var Den Onde selv, der stod derude og frøs og ville ind.

Bernhard sitrede af fryd og skræk, mens han dukkede sig under den djævelske dunken.

Gårdens folk sad tæt sammen henne ved den åbne ovn. En trykvarme lå om deres ansigter, der var trøtte og slappe efter dagens slid. Forkarlen havde rejst sig og stod lidt borte fra de andre og så ind i

ilden, mens han med let bøjet hoved og dyb stemme lod historien vokse frem. Det lange hår hang ned over ansigtet og skjulte hans øjne, og Bernhard kunne kun se den store mund, der åbnede og lukkede sig om ordene.

Det var ikke første gang, den fortælling blev fortalt, og Bernhard kendte hver eneste detalje i den, men her i halvmørket fik ordene nyt liv, så at håret rejste sig på ens hoved. Bernhard krøb næsten helt ned under bordpladen med ører og øjne vidtåbne.

Det var sket i den gamle præsts tid, at en mand havde hængt sig på gårdens loft, og siden havde han ikke kunnet finde ro i sin grav, men var dømt til at svæve hvileløst om på det loft, hvor han havde forbrudt sig mod sin skaber.

Det var en af de grueligste historier, Bernhard vidste, og han kendte endda mange. I Hasselalléen sukkede og jamrede således en forsmået elsker, der i sin kærlighedskvide havde druknet sig selv, og nede i engene udspillede der sig ved nattetide et sandt leben. Om man da færdedes på de steder, kunne man næppe undgå at møde elverpigerne, der drog og lokkede uskyldige drengebørn til sig med deres lange lyse hår og fine hvide lemmer. Bernhard havde mere end en gang truffet dem i drømme, og var vågnet fortumlet og med en sukkersød fornemmelse i kroppen. Man kunne drukne i deres troldeøjne, vidste han, men han var alligevel ikke rigtig bange for dem.

Med loftspøgelset forholdt det sig ganske anderledes, her var ingen fortryllende dragning, her huserede udelukkende den skinbarlige ondskab. Og nu i aften lød historien mere grufuld end nogensinde.

Han lod karlens ord risle ind i ørerne: »Nu havde staklen jo hængt der i nogen tid, inden de fandt ham. Og ligstanken fyldte allerede luften, så at det næsten tog vejret fra en. Mandens ansigt var ikke mere kendeligt, må I vide. Det dinglede svullent og mørkeblåt på den knækkede hals. Og øjnene, ja se de smuttede jo ud af deres huler som kogte mandler, dengang de skar ham ned. Blå og blodsprængt lå han så der på gulvbrædderne og gloede op på dem gennem to sorte sprækker, som var blevet levende af et mylder af

små hvide orm, der krøb ud og ind, mens munden grinede vidtåben med en tyk og svullen tunge hængende ud i den ene mundvig som på et slagtet svin. Noget kønt syn var det sandelig ikke, det vil jeg sige jer.«

Karlen hævede stemmen og løftede hovedet, mens han så sig alvorstungt om i kredsen. »Præcis sådan ser gespenstet ud den dag i dag. Når det altså viser sig.«

»Hvis ...,« kom det usikkert fra Lillepigen.

»Hvad pipper du om, kylling? Som om du turde nærme dig det loft ved nattetide.«

Lillepigen rejste sig og gik hen til karlen og stillede sig ret op ad ham og lo.

»Er sådan et stort mandfolk da virkelig ræd for spøgelser. Som om de kunne gøre en fortræd. Om de da findes andre steder end i dit hoved,« sagde hun drillende og stak sit eget op til ham.

Nå, så det troede hun, da skulle hun lige vide, at han, Kresten, han havde minsæl set det med sine egne to øjne.

Set hvad?

Ansigtet.

Ansigtet?

Ja, for mere så man aldrig. Kun det, og det var sandelig hæsligt nok. Det var kommet hoppende hen til ham, lysende i mørket, og der var ingen krop under det, kun to lange skeletarme med hvide bentynde fingre, der greb ud efter ham. Han reddede kun livet, fordi han vendte om i tide og i flugten klyngede sig til sit fadervor.

Pigen ville ikke tro det. Hun fortsatte med at le af ham og kaldte ham en klud. Og det hele var endt så aldeles gyseligt.

Bernhard stopper et hjørne af dynen ind i munden og sutter løs på det, mens han husker.

Hun havde sagt, at hun ville gå derop, lige på stedet. De andre havde modsat sig det. Der var ingen grund til at udfordre det onde, det kunne tidsnok indfinde sig af sig selv. Men hun var ligeglad med alle

deres kloge ord og holdt fast ved sit. Nu ville hun gå derop. Og uden lys. Og så ville hun gå helt hen for enden af loftet og hente kulskovlen og bringe den med ned. Som bevis på sit mod. Så kunne de selv se. Sandelig om et tovligt mandfolk skulle kyse hende!

Husjomfruen rejste sig og rakte pigen det lys, der stod på bordet, men hun pustede det ud med en kæk latter. Så var hun væk.

Da hun havde pustet lyset ud, blev der næsten mørkt i køkkenet. Kun luerne fra ovnen kastede et svagt gult skær ud over de blege, alvorlige ansigter. Men ingen rørte sig, og ingen tænkte på at tænde lyset igen. Alle sad som drengen forstenede og ventede.

Endelig hørtes en puslen ude fra trappen, så hurtige trin, en, der snublede, og derpå en lang jamrende lyd. Det rykkede i forkarlen, han kom på benene og tumlede ud til trappen, mens de andre blev siddende som støtter.

Et øjeblik efter var han tilbage, bærende på pigen, som hang livløs i hans arme.

Bernhards hjerte holdt op med at slå, da han så hende. Den ene fletning var gået op, og håret strittede i lange tjavser om hovedet. Forklædet og nederdelen var flået af hende, og underkjolen hang halvt nede om hendes ben.

Husjomfruen udstødte et hvin ved synet af det halvt afklædte pigebarn og vristede hende ud af karlens arme. Så satte hun sig med hende på skødet, som var hun et lille barn, der var faldet og skulle trøstes.

Pigen var begyndt at græde, og en tid hørtes ingen anden lyd i køkkenet. Endelig faldt der lidt ro over hende, og hun rejste sig en smule forlegen og glattede underkjolen og så sig om i kredsen. Et øjeblik hvilede hendes øjne på Bernhard, og det så ud, som om hun ville sige noget. Han rystede på hovedet og dukkede sig. Men nu begyndte de alle at spørge hende ud.

Hvad var der sket? Hvor var hendes forklæde og hendes nederdel? Hvorfor var hendes fletning gået op? Spørgsmålene regnede ned over hende, men længe sagde hun ingenting. Omsider begyndte hun at tale. Langsomt, som om hun skulle hente ordene langt borte. Og

stemmen var forandret, så tynd og spinkel, at den kun lige nåede Bernhard.

»Men jeg ved det ikke, jeg ved ingenting ... ingenting.«

»Jamen så du ham?«

Røgterdrengen havde rejst sig op og stod og hang over pigen.

Så? ... om hun så?

Ja.

Jamen nej ... der var mørkt.

»Men han lyser jo i mørket!« råbte Bernhard forarget, for nu var hun da dum. Havde hun virkelig været så fjollet, at hun var gået med lukkede øjne tværs over loftet?

Det gav et sæt i husjomfruen, da hun hørte drengen.

»Kæreste barn! har *du* været her hele tiden?«

Bernhard holdt sig for munden.

»Nej,« mumlede han, »og jeg er her slet ikke.« Som en ilder forsvandt han ned under bordet.

»Nej hør nu, du skulle sandelig ikke ...«

»Lad den unge være, han er jo ikke din, vel?« kom det tvært fra forkarlen, og han vendte sig til pigen: »Men så fortæl os da, hvad der skete!«

»Det ... det kan jeg ikke,« peb hun.

»Jo, du kan. Hvor er dine klæder?«

Bernhard krøb under bordet helt hen til pigen og tittede op på hende fra sit mørke skjul. Hun stod og hang uden at svare.

»Er du forhekset, kvindemenneske?« spurgte karlen med en stemme, der rystede. Bernhard så hende nikke.

Husjomfruen tog sig kendeligt sammen og sagde, at de i grunden burde gå med hinanden op på loftet og medbringe lys, mange lys, og se at få hold på hele den dumme historie. I samlet flok kunne de vel trodse en smule spøgelse, eller hvad det nu altsammen gik ud på.

»Jeg går ikke med,« hviskede pigen.

»Nej vist ikke, barn, du går i seng, og i morgen kan du måske fortælle os noget mere om, hvad du har bedrevet deroppe.«

Nu blev der et røre, og inden Bernhard ret vidste af det, vældede et gult skær ud over køkkenet fra de mange kerter, som blev tændt for dernæst at bevæge sig ud gennem døren, efterladende ham alene i mørket.

Han turde ikke rejse sig af skræk for at støde ind i noget levedødt og trykkede sig som en forskræmt hare helt ned mod gulvet, mens han på alle fire begyndte at kravle hen over det. Et sted fik han en splint i det ene knæ, og var lige ved at græde, men så kom han til at tænke på uhyrerne, som jo ville høre ham, og han bed tænderne sammen, mens han stred sig videre hen mod døren, der stod på klem og kastede en smal lyskegle ind over køkkengulvet. Nu var han i lysstripen og kom hurtigt på benene.

Lidt efter lå han frelst i sin seng.

Forsigtigt skubber han sig fri af dynen og sætter sig op i sengen. Folder hænderne om knæene og kniber øjnene sammen. Han er en stor dreng, der trækker vejret uden frygt. Er han måske bange for nogen verdens ting? Nej.

Der er så rart og venligt i barnekammeret, og tanken om lofts-spøgelset blegner ved synet af de kendte ting. Regnen er stilnet af nu, og ruden skinner hvid og lys, og i den anden seng ligger Christian ligeså fredeligt og snorker med næsen i vejret, og på stolen ved siden af sengen ligger Bernhards tøj.

Øverst på den lille tøjbunke sover den tinsoldat, som Søren havde med til ham fra København. Forsigtigt lader han en hånd glide hen over den, den føles hård og kold mod huden, men det er jo, fordi den er så jættestærk, det er klart. Han tager den op i hånden og ser på den. Det er ingen almindelig vagtsoldat med tornyster og fastspændt gevær, men en rigtig krigssoldat, der står foroverbøjet med spredte ben, kampklar, og i hans fremstrakte arm holder han geværet. Yderst ude blinker den skarpe bajonet.

Bernhard hæver ham højt over sit hoved, mens han lader det spidse våben pege fremad mod fjenden. Han begynder at brumme, først

lavt og faretruende, så højere og vildere, mens fjenden stormer mod ham i et hav af onde kampange.

I soldatens mave raser modet, og nu ... nu løber han uforfærdet lige frem mod fjenden. Så er han over ham og gjalder vildt, mens han borer bajonetten dybt ind i modstanderens bryst. Bernhard er fjenden nu og falder rallende sammen i sengen, mens blodet fosser ud over den sribede dyne. Højt over ham udstøder soldaten sit vilde sejrshyl.

»Hold så mund, din skrigeunge!« snerrer en stemme ovre fra nabosengen, og den sårede soldat får samlet sig sammen til at kigge over på broderen, der stirrer arrigt igen.

»Jamen, du må da gerne være med,« siger han forsonende til det sure ansigt, der svarer, at det vil sove. Og at Bernhard skal være stille. Det er midt om natten, for pokker.

»Kan du ikke snart lære at sove som andre mennesker?« slutter han og lægger sig ned og trækker dynen op over hovedet.

»Men det har jeg jo gjort,« mumler Bernhard. Og hvorfor har han også fået verdens kedeligste broder?

Fader ser træt ud, han er ikke vant til det natteliv, undskylder han sig. Men nu er Søren stået op, og de er samlede ved middagsbordet, og Bernhard forventer så småt, at broderen igen skal begynde at fortælle løs og alle de andre sidde stille og lytte. Men Søren gaber og er endnu ikke ganske vågen, skønt han har snuet hele formiddagen. Så er det fader, der spørger ham ud. Om han nu også lærer noget ved den Høje Skole i København, for det jacobinersnak, han diskede op med i aftes, det kan man vel næppe kalde lærdom.

Søren låner faders trætte blik og sender det rundt i kredsen af lyttende søskende. Ja vist lærer de, men de fleste lærere går man ikke til. De hænger fast i fortidens overtro og har f.eks. ikke begrebet et ord af Emanuel Kants lære.

»Kants lære?« siger fader langsomt og med undren i stemmen, »men det er vel teologi, du læser, min dreng, og ikke disse forfløjne filosoffer?«

Åh, mener Søren, det, det kommer an på, er vel først og fremmest at kende og at *erkende* sandheden om tilværelsen, og her gælder kun den rene fornuft.

Sandheden? Fader set et øjeblik forvirret på sønnen, som om ordet er nyt og mærkeligt, og Bernhard må undre sig, for det er jo et af dem, han selv kender så godt, fordi han altid får det stukket i næsen. Du skal sige sandheden, får han ideligt at vide, når han beretter om en fantastisk oplevelse og rives med af den vidunderlige stemning, der snor sig omkring den, og som de andre kalder løgn. Sandheden derimod er alle vilde med, skønt den er så kedelig.

»Kan man kende den?« Faders stemme lyder bekymret. »Den bliver os dog først åbenbaret på den yderste dag. Indtil da ser vi jo kun livet stykkevis.« Han betragter alvorligt sin store søn, der løfter hovedet og ler så respektløst, at det giver et sæt i Bernhard. Sådan ler man ikke af far.

»Tankens klarhed, kære fader, den har man rigtignok ikke meget til overs for herude på landet. Her er alt som for hundrede år siden, og overtroen trives i bedste velgående.«

»Hvad mener du?« Faders stemme har forandret sig nu, den er blevet skrap, som skal den skære sig ind i sønnen, og Bernhard ser forbavset på ham, for Søren kommer jo fra kongens by og kan ikke tage fejl. Og fader skulle hellere tie og lytte og lære.

Men nej, og Søren sænker stemmen og lyder mindre kry, mens han forsætter med at bedyre, at kun det, man kan fatte med sit hoved, har sin rigtighed.

»Kan man da fatte Guds kærlighed med hovedet? Kan man begribe Jesu mirakler med sin forstand?« spørger fader skarpt, og Søren mumler noget om, at Jesus, nå ja, han var bestemt et udmærket menneske.

»Menneske?« næsten råber fader.

»Ja vist!«

Søren ser trodsigt på fader og siger lavt, at historien om Jesus nok har sin rigtighed, det er videnskabeligt bevist, at han har levet, og sikkert også, at han moralsk har været hævet over sin samtid. Men han

kan umuligt have været nogen Guds søn. Det er den rene mystik, og et klogt og klart hoved fornægter alt mystisk og uforklarligt og erkender det som det, det er. Nemlig den rene og skære overtro.

Fader rejser sig langsomt og vokser for øjnene af sine børn. Et øjeblik bliver han stående og ser på dem. Og hans øjne har fået en styrke, som de sjældent ser. Han holder børnenes fast et for et. Særlig længe ser han på Søren, der til sidst sænker sit blik mod tallerkenen. Endelig taler han, og hans stemme er myndig og fast, og hvert ord udtales langsomt som for at lade det få tid til at bundfælde sig i hver enkel barnesjæl og især i Søren: »Den, der fornægter Kristi Guddom, fornægter Kristendommen.«

Ordene sætter punktum for al videre diskussion, for selv om Bernhard kan se, at Søren ikke er overbevist og langt fra ser tilfreds ud, så tier han. Og snart går snakken om andre *materier*, som fader kalder det, når det ikke lige er vejret, de taler om.

Først senere, da fader hviler sig, og børnene er alene, hører Bernhard Søren give luft for sin vrede, og han kalder fader gammeldags og forstokket.

De andre søskende nikker bare, men siger ingenting, og den mindste får en mistanke om, at de såmænd ikke fatter stort af det hele.

Det er også lige meget, for Søren har lært en ny sang i København, og den synger han for dem, mens de vandrer frem og tilbage i Hasselalleen. Den hedder Marseillaisen, og selv om den er fransk, varer det ikke længe, før alle drengene kan både ord og melodi.

KAPITEL 5

Lys og mørke

Solen leger kispus på plænen. Snart er den her, snart er den der, og så bliver den pludselig ganske borte. Bernhard springer fra lysfelt til lysfelt, mens blæsten svinger trækronerne frem og tilbage over hans hoved og jager rundt med solen. Og med Bernhard. Og ind imellem smutter den runde kugle om bag skyerne og forputter sig leende bag dem og det netop så længe, at drengen når at stå bomstille og falde i staver.

Der er nok at stå og fundere over, for det er Mikkelsdag. Og der koges og bages og steges i køkkenet, og der pyntes til høstgilde i tærskeloen. De voksne har så susende travlt, at de jager rundt med alle og enhver, og Bernhard er i vejen, lige meget hvor stille han lister om. Men hernede i bunden af haven er der fredeligt, og så langt når den summende travlhed ikke. Her kan han springe uforstyrret rundt, mens han glæder sig til aftenherlighederne. Selv om han kun har sig selv og solen at lege med.

Lidt efter lidt vokser dens drillelyst, og den suger flere skyer til sig og vil til sidst slet ikke mere titte ned til drengen, men holder sig borte i sit skjul så længe, at legen omsider går i stå.

Bernhard bliver længe stående uden at røre en finger og med samlede ben, parat til at hoppe til et nyt lysfelt, så snart det atter behager solen at lege med og sende sine strålebundter ned gennem havens svajende trækroner.

Men den gider ikke mere, og Bernhard lader sig falde om midt i græsset, der ikke har været slået længe. Og heldigvis, for så kan man bare ved at dreje hovedet en ganske lille smule kigge ind i en morsom verden, der slet ikke ligner den, man ser, når man igen rejser sig og er tilbage i den almindelige.

Nu er han i græsverdenen.

På et strå tæt ved hans næsetip kravler et underligt, sort dyr. Det er så lille bitte, at græsstrået slet ikke bøjer sig under dets vægt, og Bernard ligger og tænker på, hvordan det må føles at være sådan et kræ. For den må vel selv det korteste strå synes stort.

Han ligger længe ubevægelig og stirrer ind mellem græsstråene, indtil de flyder ud for øjnene og bliver en sløret, grøn mur. Han gaber og er lige ved at falde i søvn, men så virrer han energisk med hovedet. For nej, han vil ikke sove nu, og i stedet begynder han på den bedste leg, der findes: nemlig *at forestille sig*. Den kan leges, mens man ligger helt stille.

»Jeg er et lille dyr,« hvisker han. Og helt uden, at han ret for- nemmer, hvordan det går til, begynder hans krop at krympe i det lange græs. Den bliver mindre og mindre, og til sidst lukker grøns- varen sig over ham, og han låner det lille dyrs øjne og ser, hvorle- des alt har forvandlet sig og er blevet jættestort. Og ikke til at ken- de igen. Men det er klart. Han er langt borte nu. I Afrika.

Svimmel lukker han øjnene, for det føles en kende uhyggeligt at tænke på, at han har forladt den trygge præstegårdshave med roser og ribsbuske og nu befinder sig et sted dybt inde i det mørkeste Afrika. Her ligger han forsvarsløs og alene mellem urskovens vildt- voksende kæmpetræer.

Overalt hører han det nu pusle og skrasle og stønne og gispe. Det er lydene fra de vilde dyr, som ganske sikkert ligger og lurser derinde i det grønfiltrerede mørke, mens de forbereder sig på at styrte frem og slå tænder og kløer i drengen. Ja, for de er alle sammen så forfærdelig sultne og har i lang tid ikke levet af andet end lutter larver. Og mås- ke et par fluer i ny og næ. Og se, nu ligger der en hel dansk dreng og bobler duftende i vildnisset. Han er ganske vist ikke særlig fed, men uhm, hvor må han alligevel smage herligt ovenpå alt det små- kravl. Bernhard ligger og smasker højt. Han kan forestille sig savlet, som siver ud af vilddyrlåben og søler græsset til ved tanken om det lækre måltid, der venter.

Men ha! Han er da ikke bange. De kan blot komme an, for han har herkuleskræfter, og han kan da sagtens og med de bare næver

gøre det af med et par udhungrede løver. De er jo skind og ben, mens han er lutter muskler. Han hæver en tynd drengearm op i lyset og betragter den stolt. Jo, kom I blot an! Han lader et lille stridslystent brøl forsvinde ind i tykningen.

Men hvad med elefanter? De er så store. Og slanger.

Han bliver alligevel bange og åbner øjnene og er fluks tilbage i præstegårdshaven. Så drejer han hovedet og lader blikket hvile på det travle dyr, som nu atter er på vej ned ad det store græsstrå. Det dyr er dog ingenlunde farligt, tænker han. Og han kender det. For det har navn. Det kaldes *insekt*, siger lærer Spur, og man skal vide ganske nøje, hvor mange ben det har. Og vinger. Og tænder, om det da er forsynet med sådanne bideredskaber. Bernhard studerer det indgående, men kan slet ikke få øje på munden.

»Insekt,« siger han højt, for at det ikke skal forvandle sig til løve og overfalde det forsvarsløse barn, der lige har forladt urskoven.

»Sølle insekt.«

Det lille kræ står uden tvivl beskrevet med hud og hår og måske endda tænder i zoologibogen, og den slags beskrivelser kalder Spur *stof*. Og stof er vigtigt, det bør man indprente sig. Helst skal man lære det både udenad og indenad.

Men Bernhard er ligeglad.

Spur får alt til at ligne hinanden, og hans stemme ælter læsning og regning og naturhistorie sammen i en kedelig pærevælling, som får Bernhards øjne til at falde i. Men det er god næring for hjernen, påstår læreren, og børnene bør flittigt suge til sig deraf.

Bernhard pjækker fra de fleste timer, og fordi han er så lille, går det som regel an. Emanuel siger, at det er for galt, og at lillebroderen ender som *ignorant*, og det er en, som aldrig bliver til noget. Det er også kun, fordi han er moders og faders kæledægge, og fordi han ingen opdragelse får. Siger Christian. Og Svane og Emanuel giver ham ret. Kun pigerne genner ham ikke op på loftet, hvis de ser ham strejfe om i skoletiden, og de forkæler ham rigtigt nok. Alligevel passer det ikke, at han ingen opdragelse får.

Således modtog han forleden dag en syngende ørefigen, hvis røde skamplet han længe bar om på. Og det var vel ikke den første. Denne lussing var imidlertid aldeles uretfærdig og burde være anbragt på en helt anden kind. Og hvis fader havde kunnet læse sin drengs tanker, ville han have rost ham i stedet for at slå.

For Bernhard tænkte *ædelt* og handlede *ridderligt*.

Han havde modigt forsvaret en piges ære. Sådan hang det sammen, men ingen ville høre et ord af, hvad han sagde til sit forsvar.

Det var begyndt ganske morsomt og fredeligt med, at broder Emanuel og søster Fransiska og lille Bernhard havde tumlet sig i haven som tre forårskåde føl. De løb op ad Grønbakken og trillede ned igen, imens de sang på en vise, som havde en indviklet og spændende handling, og som de digtede længere og længere, mens de løb. De løb og trillede og trallede.

Men så var Fransiska pludselig blevet træt og havde slænget sig i græsset øverst på bakken. Her slog hun armene ud til begge sider og kiggede lige op i luften, mens hun stønnede som en såret kriger.

Emanuel havde kommanderet hende op.

»Rejs dig dog. Vi er jo midt i legen.«

Men hun havde svaret, at hun ikke gad det pattebarnejat mere. Nu kunne drengene selv løbe, om de orkede. Og syngte fjolle-sange.

»Nej men, hør nu!« blev Emanuel ved og lød sur. Hun havde at rejse sig igen og være med i legen, for hun digtede langt bedre end drengene. Og sangen havde jo endnu ingen slutning. Man kunne dog ikke bare sådan lige pludselig ... hun ødelagde det hele så. Han slog ud med armene og sendte en spytklat pokker i vold.

Men hun havde blot dovent lukket øjnene og ladet, som om hun sov.

Emanuel var blevet arrig. Han havde råbt, at hun var en dum klodsmajor og en rulletøs. Og da hun ikke reagerede, lagde han sig på knæ ved siden af hende og begyndte at ælte løs på hendes stak-kels maveskind, mens han hvædede, at hun var en ballefed dejklump, der ingenting gad.

Søster havde sat sig op og var begyndt at vræle.

Bernhard havde stået lige ved siden af og hørt hvert ord. Og så var det jo, at han gik amok. Men har man måske ikke lov til at fare i harnisk, når ens dejlige, trinde søster sidder ret op og hulker over en ond broders spotteord?

Har man ikke ligefrem *pligt* til det?

Og så rasende var Bernhard blevet på søsters vegne, at han havde bukket sig ned og samlet en dejlig stor sten op. Og med al sin kraft havde han kylet den lige luk i panden på det ufølsomme drog til Emanuel.

Men sikken en ballade! Og opdragelse. Jo, det skulle han lige love for. Fader havde tildelt ham en gevaldig kindhest, da han fik den halve historie fortalt, nemlig, at det var lille Bernhard, der havde slået broderen ud og forvoldt ham det blødende sår i panden, som ganske rigtigt så fælt ud, og som de havde måttet lade doktoren forbinde.

Men moder plejer at høre på ham, og det skønt han langtfra altid er nogen lydige dreng. Ja, hun er så godhjertet, at han såmænd sagtens kan tiltuske sig et par ufortjente kærtegn, når han har været på gale veje.

I frugthaven ejer moder således sit eget lille, fine kirsebærtræ, som hun har plantet med kærlighed og pusler og hæger om, som var det et skrøbeligt spædbarn. Det gror midt i jordbærbedet, og jordbærerne kan man ustraffet fylde sig med, så meget man lyster. Men med kirsebærrene er moder karrig. De skal hver og en syltes og gemmes hen.

En dag blev Bernhard dog fristet over evne af de skinnende, sortrøde bær, der så indbydende rakes mod ham af lange nedhængende grene. De hang lige i øjenhøjde og var så solmodne og saftspændte, at man kunne smage dem på lang afstand. Og mon ikke moder rent havde glemt dem? I al fald var det tydeligt, at de ikke holdt ud at hænge der et sekund længere.

»Vi vil plukkes, vi vil plukkes,« hørte han dem tigge.

Og han havde hastigt flået en håndfuld til sig og proppet den i munden. Og ladet den samme manøvre gentage sig flere gange. Ja, efter en alt for kort lyksalighedsstund opdagede han betuttet, at han næsten uden at lægge mærke til det havde tyndet gevaldigt ud i den forbudne frugt. Og der var ingen Eva, han kunne give skylden.

Så besluttede han tappert selv at påtage sig den, skønt han vidste, at han ville blive straffet.

Halvangrende og utilpas sjoskede han ind til moder for at bekende. Men på vejen gennem haven blev han fyldt af en stor selvglæde ved sådan frivilligt at gå til bekendelse og angre sin synd. Der var noget ædelt i det, syntes han ved nærmere omtanke. Og så tørrede han de tårer bort, der var begyndt at pible frem ved forventningen om den uundgæelige ørefigen.

Da han helt havde overbevist sig om gerningens storhed, gik han nærmest smilende og med hævet pande ind til moder og bekendte glædestrålende sin brøde.

»Moder kan rigtignok tro, at moders kirsebær smager himmelsk i år,« sagde han ærligt og lo ligefrem. Og moder lo lige så hjerteligt og tog ham på skødet og kaldte ham sin lille filur. Og troede ham ikke en døjt. Men hun lod gavmildt kærtegnene regne ned over hans syndige hoved. Han sukkede lykkeligt og puttede sig ind til hende som en lille kæleunge. Jovist, moder var god nok.

Ja, men i den nye heltehistorie var hun alligevel havnet på den gale side, og heller ikke hun havde villet lægge ører til hans retfærdige forsvare.

Tværtimod. Hun havde taget ham på skødet, og med en alt for bedrøvet stemme havde hun fortalt ham historien om Kain og Abel. Og så gribende forstod hun at gengive den gamle beretning, at Bernhard blev grebet af sorg og begyndte at græde og glemte alt om ridderlighed. Så forfærdelig tydeligt følte han, at han var en Kain.

Men bagefter slog han de dumme tanker af hovedet. En Kain? Nej, sludder, havde Kain måske forsvaret sin søsters ære? eller nogens ære overhovedet? Nej, vel?

Skulle man endelig forklare alt ud fra biblens ord, så kunne man diske op med beretningen om David og Goliath.

Så passede pengene.

Bernhard var en helt, og Emanuel havde fortjent sin brådne pande.

Skulle det samme gentage sig, ville Bernhard ikke tøve et sekund.

Det lille sorte dyr har forladt sit strå og forvildet sig ind i græssjungen, og Bernhard har vendt sig om på ryggen og ligger og ser op i septemberhimlen, som nu næsten er dækket af skyer. Blæsten er stilnet af og jager dem ikke mere afsted efter hinanden i vild flugt. De sejler ganske langsomt som vuggede de på blå bølger.

Og virkelig, ligner nogle af dem ikke skibe? Jo.

Skibe med vældige sejle, der styrer lige ind i det blå, langsomt og duvende, som havde de slet intet hastværk med at nå Guds Himmel, men var velfornøjede med ganske stille at svæve rundt på den jordiske himmel.

Bernhard lader et af dem glide ind i øjnene, som begærligt sluger det flotte syn. For det har vældige, udspilede sejle, og det flyver meget hurtigere end de andre, og han føler med ét en underlig længsel. Det ville han gerne rejse med, tænker han og rækker sine arme op mod det fine luftskib og beder det kaste en line ned til ham.

Ja, til den dreng, som ligger i haven, lige neden for Grønbakken. Hvisker han med foldede hænder.

Men skibet sejler blindt videre, og i det samme fanger hans øjne et andet og endnu smukkere syn. En stor flok hvide svaner svinger i en elegant bue ind over præstegårdshaven. De flyver med lange strakte halse, og deres svingesus udsender hule tonebølger. Drengen stirrer betaget, mens han lytter til den underlige vindmusik, der næsten skærer ham i ørerne og ingenlunde er smuk som fuglene.

Men hvad er nu det?

En af dem drejer pludselig ud fra flokken og dykker brat ned mod græsset. Det er tydeligt, at den har fået øje på drengen.

Han lukker øjnene og ligger helt stille med bankende hjerte, men nu hører han en vældig brusen som af hundrede silkekjoler, og han mærker i det samme det lette strejf af en vingespids mod sin kind. Som om svanen vil vække ham og næsten ikke nænner det. Han glipper med øjnene og stirrer på den store fugl, der bøjer sin hvide slangehals og nærmer sig hans ansigt. Den ser på ham med et venligt glimt i de sorte fugleøjne.

Og nu spørger den med den fineste svanestemme, om de da ikke er i familie.

»Er du ikke en Svane?« spørger den.

»Moder er,« hikser han forvirret. »Og Svane vel.«

»Og Svane vel, ha ha ha ...« ler den, som om han just har sagt noget morsomt.

Så bliver den alvorlig i mælet og spørger ham, om han ikke vil med?

Med?

Ja, derop. Og den strækker hals og peger opad med sit lange næb.

»Du er jo blevet så lille som et insekt,« siger den. »Så kan jeg mageligt have dig mellem fjerene, og sammen kan vi flyve op til Vorherre.«

»Nej tak, så langt skal jeg ikke,« skynder Bernhard sig at sige, for han vil nødvendigvis bringes helt op til sin lillesøster i Himlen. Der kommer man kun som død.

»Og jeg vil leve længe endnu,« forklarer han svanen, som ikke rigtig forstår, hvad han mener, fordi den kun er en fugl og derfor ikke har menneskeforstand. Men den fatter dog alligevel, at drengen gerne vil rejse med den, og med et vingebask svinger den ham om på sin hvide ryg.

Og så varer det ikke længe, før han flyver højt oppe over præstegårdens tage, og nu kan han skue ud over hele den store ø Falster og ser jo med det samme, at den slet ikke er den hele vide verden, som små, dumme drenge tror. Der borte skimter han Guldborgsund, og nu basker fuglen hen over Lolland og fortsætter

i susende fart med kurs mod de tyske riger og længere, meget længere end Bernhard ved af.

Svimmel af fryd klamrer han sig til fjerryggen, mens han stirrer ned i dybet. Og han ser blå have og blinkende søer og bjerge med tinder og skær og frodige marker og skove i alle regnbuens farver, og helt nede på bunden går menneskene omkring, og de er ganske små og ligeså brogede og kulørte som landene. Det tænkte han nok. Den store verden vider sig bestandig ud under ham og er til hans forundring og glæde alligevel en dukkeverden, som han mageligt kunne holde i sin hule hånd.

Han klukker og er ret så fornøjet.

Men pludselig dykker svanen ned mod et stenrev, og drengen ser tydeligt, at det ene skib efter det andet må være forlist her. Og i takt med at dreng og fugl i svimlende fart nærmer sig, vokser skibene på den gruelige kirkegård, hvor de ligger, mørke og spøgelsesagtige, og hugger i brændingen, mens de ublidt skubbes frem og tilbage af de vældige bølger. Som store, afpillede uhyrer, hvis sorte, splintrede planker knager og jamrer sig, hver gang havet skyller hen over dem. Og nu får Bernhard øje på de druknede sømænd, der ikke har kunnet finde ro i deres våde grav, men hænger hylende i master og spær.

Han skutter sig. Det er pludselig så koldt. Og han er bange.

Så falder han.

Nej, nej, han vil ikke flyve mere. Og han slår om sig med begge arme. Han kan mærke fuglens hede ånde mod sit ansigt, da den bøjer sig ned over ham, men den skal lade ham være! skriger han. Han vil ikke være med i den leg mere.

Men fjerene føles alligevel sært bløde, og det er ingen vingspids, der nænsomt glider hen over hans kind.

Han åbner øjnene og ser lige ind i moders bekymrede ansigt.

»Du må ikke ligge og sove herude. Det er jo alt for koldt, og du forkøler dig.«

»Jeg fryser,« klynker han og rejser sig og slår armene om hendes hals.

Og sandelig om hun ikke løfter ham op til sig, så stor han ellers er, og løber med ham i sin favn hele den lange vej op gennem haven. Først i havestuen sætter hun ham fra sig. Så glatter hun forklædet og siger lidt skælmisk, at han da vist har glemt, hvilken dag det er. Glemte? Ja. Og her løber han om i sit lappede hvergangstøj.

»Nej, men moder« ivrer han. »Jeg har slet ikke løbet om. Jeg har fløjet. Med en hvid svane. På himmelbuen.«

»Du kan selv være en svane,« siger moder og vil slet ikke høre på hans historie, selv om den endnu ligger og lyser i ham og vil ud.

»Og nu må du høre op med det vrøvleri, Bernhard, og skynde dig ind på kammeret og skifte tøj. Så du kan nå at være med. Fra begyndelsen. Ikke sandt, min dreng?«

Skifte tøj? Og være med? Pludselig slår det ned i ham. I dag er det Mikkelsdag. Det havde han rent glemt. Og urskove og vilde svaner flyver ud af hans hoved og forsvinder i den blå luft så let som ingenting.

På stolen ved siden af hans seng ligger festtøjet fint sammenfoldet, og Bernhard er ikke sen til at smyge den kedelige gråstribede hverdagstrøje op over hovedet og lade den flyve gennem luften og lande på sengen, hvor den næsten falder i et med dynevåret, og det er ikke så sært, for moster har syet den til ham af et kasseret betræk.

Han tager fat i den røde fløjlstrøje, folder den ud og holder den tøvende op foran sig. Nej. Den vil han ikke have på. Den giver ham kvalme. Og han kaster den fra sig og ser den dale gennem luften og lægge sig til rette i det nyfejede gulvsand.

Så vender han sig og løber ud i køkkenet, kun iført sit livstykke. Herude summer og syder det af travlhed, og de herligste dufte smyger sig om ham, så han må stå stille og snuse og næsten glemmer sit ærinde.

Men så husker han og ser sig søgende om i virvaret af flagrende kjoleskørter. Ingen af dem er moders. Han hæfter sig fast i det nærmeste. Og ser op på husjomfruen.

»Hvor er min moder?«

»Din moder!« skriger husjomfruen og forsøger at slide ham løs, som var han en burrester, der havde hægtet sig fast til hendes skørt. Så skubber hun ham til side med et vris, og et øjeblik efter fårer hun ud gennem døren med to piger i kølvandet og dampende fade i hænderne.

Bernhard kaster sig over Lillepigens, der står for sig selv og skærer bagværk ud i små fine stykker, som hun sirligt anbringer på fade, der er stillet i rad foran hende.

»Min moder!« befaler han.

»Åh Bernhard,« siger hun og ser ned på ham, »din moder har ikke tid i dag, det forstår du vel. Hun retter jo an i loen. Og du må ikke forstyrre hende, vel?«

»Nej,« lover han og styrter over i loen. Og bliver lamslået stående lige inden for porten. Den store tærskelo er borte. På stengulvet har man opstillet lange rækker af renskurede plankeborde, og hele rummet omkring dem er forvandlet til en vældig, blomstrende løvsal. Rundt om alle bjælker og spær snoer sig de smukkeste lysegrønne humleranker, og overalt stikker sene sommerblomster deres brogede hoveder frem og tisker fornøjede med hinanden, mens de sender bedøvende dufte lige ned i næsen på den forstumlede dreng. Som nogen pludselig griber fat i på en aldeles ublid måde. Og oven i købet rusker. Han ser op.

Det er fader.

Bernhard glaner forbavset på ham og øjner et vredt ansigt, som slet ikke rigtig ligner faders daglige. Og hvor er hans kalot? Parykken har løsnet sig i nakken, lange trevler hænger ham om halsen, og på hans pande glinser små sveddråber.

Er verden gået af lave?

»Er du gået fra forstanden, dreng?«

»Hvad? Nej.«

Bernhard kigger ned på sine støvler og kan ikke finde på mere at sige.

Ved siden af fader står Christian og griner. Bernhard skuler til ham og hører broderen spørge, hvorfor han ingen tøj har på?

Nå ja, det var jo netop derfor, han skulle snakke med moder. Nu er der kun fader, men han kan vel også bruges. Mon ikke?

»Ja fader,« siger han hastigt. »For jeg har ingen tøj.«

»Sludder dreng,« siger fader, der stadig holder ham i armen.

»Nej, for jeg kan ikke gå med den røde trøje.«

»Hvilken trøje?«

»Abekattens,« hvisker Bernhard, for nu ved han, hvorfor han får kvalme, når han ser på den. Den lille rynkede abe bar jo en trøje akkurat magen til, og Bernhard har ikke haft sin på siden bjørnetammerens besøg. Og han vil ikke nu. Men fader slipper hans arm og siger ligeså roligt, at det var da sørgeligt, men så får lille Bernhard jo gå i sin seng og blive der resten af dagen. Uden festtøj kommer han ikke til gilde.

Bernhard ler højt. Han snurrer rundt i dansen, til han bliver ganske svimmel og mister balancen og dejsler om på gulvet midt imellem trampende støvler og i et hav af lystige toner. Han har endnu ikke lært sig de kunstfærdige trin, hvormed de voksne svinger sig så elegant og sikkert i dansen. Han har dog længe stået og forsøgt at lure dem kunsten af. Men til sidst besluttede han at bruge sine egne trin, og det gik glimrende indtil nu. Og selv i dette øjeblik, hvor han er faldet omkuld og sidder så temmelig udsat i et virvar af sparkende ben, er han ganske ør af glæde over den viltre lystighed, der bruser omkring ham.

Og han har ganske glemt trøjen. Kun lige da han krøb i den, fik han nogle kolde og væmmelige abefornemmelser. Men så rystede han dem af sig og ilede over i loen, hvor alle husfolkene og karlene og de øvrige høstfolk tumlede rundt mellem hinanden i færd med at finde den rette plads til enhver enkelt ved de lange borde.

Øverst oppe sad allerede fader og moder, og Bernhard kilede sig tavs ned imellem dem og fik et venligt nik af fader, der spurgte ham,

om han egentlig ikke skulle ligge i sin seng. Det er den slags spørgsmål, man heldigvis ikke behøver svare på.

Længe sad de og fyldte alle maverne med stege så store som bjerge og syltetøj i alle farver og kålhoveder og gulerødder og mange andre herligheder. Og rundt om hørtes i lang tid ikke andre lyde end lykkelig smasken og ræben, og drengen glemte for en stund rent at spise ved synet af de mange ivrige folk, der sad lænet ind over tallerkenerne og proppede sig så grådigt, som havde de aldrig set mad.

»Spis, mit barn!« sagde moder og lagde et stykke kød på hans tallerken.

Omsider tømtes de mange fade, og der faldt en dorsk ro over karle og piger. Og da alle syntes at være mætte, rejste fader sig. Drengen kiggede op på ham. Nu var parykken atter nyfriseret og ansigtet lagt i rolige folder, og øjnene gled venligt hen over det store selskab, som ville han favne hver og en med sit faderblik, inden han tog ordet. Men så rømmede han sig og begyndte på en tale, som ingen ende ville tage. Og Bernhard nåede at se enkelte piger og karle falde hen, før hans egne øjne lukkede sig, og der blev mørkt omkring ham. I en døsigt hule sad han længe og hørte faders fjerne stemme summe velbehageligt.

Men lyset kom tilbage med støjen, da fader omsider endte sin tale med at forkynde, at nu skulle de rigtig slå gækken løs. For det fortjente de så sandelig. Og han roste dem endnu engang for den store iver, hvormed de havde givet sig arbejdet i vold og både høstet og sanket i lade, så det var en fryd. Men æren tilkom naturligvis Herren, som lod solen skinne og regnen falde.

Og nu sidder Bernhard her som en kærtret skude midt i et bølgende hav af struttende skørter og lange karleben. Svansende kjolekanter og store, grove støvlesnuder fejer det lyse gulvsand op i små hvirvlende støvkaskader, der krildrer i næsen og får ham til at nyse, men han bliver alligevel siddende. Er pludselig alt for træt og overvældet til at røre sig det mindste, og det er først, da han forsvinder

ind under skørterne på en tyk malkepige, som hviner op, forbi han klamrer sig til hendes stolpeben, at nogen lægger mærke til ham.

Med et snuptag bliver han hevet op fra gulvet og anbragt på en hestevogn midt i et hav af blomster. Nu er han blevet til høstgildepynt. Og han forsøger at lægge ansigtet i de nydeligste folder. For blomsterne omkring ham er så smukke. Han kan dog intet gøre for at blive ligeså vellugtende som dem. Ja, faktisk er han lidt halvsmudsig, for han glemte rent at vaske sig, inden han skiftede tøj. Men pyt, tænker han. De mange svedige kroppe derude på gulvet udsender jo heller ikke blomsterdufte.

En tid hænger han ganske stille ud over vognsiden og suger lystigheden til sig, indtil han ikke mere kan holde sig i ro, fordi alt inde i ham forvandler sig til sang og violintoner, og benene helt af sig selv begynder at spjætte. De vil ned og danse videre. Han vover sig imidlertid ikke mere ud på det farefulde dansehav, men springer kåd og lykkelig gennem porten til gårdspladsen, hvorhen tonerne da heldigvis når, dæmpede ganske vist, men lige lystige for det. Og herude giver han sig med liv og sjæl hen til dansen. Hopper og springer og drejer rundt, til han atter gribes af svimmelhed og må stå stille og puste ud.

Tænk at noget kan være så morsomt.

Selv Christian og Emanuel, de sure hoveder, stod derinde i en krog og storgrinede. Men de turde selvfølgelig ikke blande sig med de danseglade. Pigerne og Svane derimod. Dem så han flere gang hoppe og springe akkurat så kækt som de andre piger og karle. Ja, om det så var fader, lod han sig rive med og svingede moder rundt og rundt i en hvirvlende dans.

Han står lidt stille midt på pladsen og ser sig om, mens velværet breder sig i ham. Luften er mild og kølig som en sensommeraften og svaler dansesveden af ham. Men denne aften er meget mørkere end sommerens, tænker han. Det gør dog ingenting, for mørket lægger et fortryllende skær af mystik over alt det, der kun svagt tegner sig mellem de hvidkalkede mure. Helt livløst er der ikke herude. Henne ved det store træ står et par fremmede heste opsadlede,

og han ser dem røre uroligt på sig og pruste sært uforstående ud i luften, hvis stilhed ellers kun brydes af de springske toner fra violinerne, og enkelte spredte hvin fra grisestalden.

Pludselig bliver han sig noget mærkelig var, som ikke skulle være der. For ved et hjørne af stalden står en lang sort skikkelse. Og den bevæger sig. Et genfærd? Andet kan det umuligt være. Alle andre danser i loen i aften. Kun gespensterne og Grandmama holder sig uden for lystigheden. Og grandmama er det næppe.

En isnen breder sig fra hårrødderne til hele kroppen, men han kan ikke tage øjnene fra den sorte masse, hvorfra han nu ser en arm strækkes frem og glide som en sort silhuet op ad den hvidkalkede mur, en hånd spiles ud og se! nu begynder den at kradsse i kalken. Sådan gebærder et menneske sig ikke. Og nu giver skikkelsen en lyd fra sig. En lang klagen når drengens ører, og han stivner helt og kan ikke bevæge et lem.

Et spøgelse, som har ondt?

»Åh, åh,« lyder det igen og igen, og pludselig strømmer der ord fra det: »Hvorfor har du skabt mig! Hører du, Gud eller Satan? Hører du, at jeg forbander dit værk? Forbandet være den dag, min stakkels moder fødte mig. Forbandet være dit helvedesværk! Du, som gavmildt lader din vrede flamme over mig!«

Ordene er sære. Men stemmen. Jamen, jamen ... det er da ikke et spøgelses. Det er da en stemme, han kender ud og ind. Det er jo bare Jørgen Rytters. Og nu er den gamle røgter så forfærdelig ked af det, at han ligefrem må stå og råbe det højt til Gud. Med de der sære ord, som Bernhard ikke begriber. Men det er jo heller ikke ham, Jørgen råber til, vel?

Han mærker, hvordan angsten langsomt suges ud af kroppen og erstattes af en følelse af sorg. Ja, for det er synd for Jørgen. Musikken bliver med ét så fjern og ligeegyldig. Der står Jørgen og hænger og er slet ikke med til festen. Og han står ganske alene og hakker på Gud. Det er vel nok en skam. Om han dog blot ville gå med Bernhard ind til festen og alle lysene, så skulle han hurtigt glemme de sure tanker, der tumler rundt i hans tovlige hoved.

Og Bernhard river sig løs fra sin plet og stumpler hen over brostenene til den mørke skikkelse, som altså slet ikke er noget gespenst.

Da han når derhen, er der imidlertid ikke en sjæl. Kun mørket og en klam fornemmelse af forladthed. Bernhard siger Jørgen Rytters navn så højt, at han bliver ræd for sin egen stemme. Han lytter ud i mørket og synes, at han aner en svag støj inde fra huggehuset.

Men der tør han ikke vove sig over. Huset er nærmest en slags faldfærdigt skur, og det ligger alt for langt inde i mørket, og hvem ved, om det overhovedet er Jørgen, der pusler inde bag bræddewæggen, det kan jo være alverdens onde væsner. Ja, for ondskaben hænger i luften; han kan tydeligt lugte dens hæslige stank, og modløs lader han kroppen synke sammen ved murens fod.

Men Jørgen? Hvad med ham? Og han retter sig atter op og vender sig mod huggehuset og råber røgterens navn.

»Jørgen Rytter! Kan du høre mig?« skriger han af sine lungers fulde kraft.

En tid hænger ordene og flagrer i mørket, men så hører han en skramlen, der kommer fra skuret og holder vejret, men kan ingenting se.

»Er der en Guds engel, der har bud efter Jørgen Rytter?« lyder det i det samme, og Bernhard bliver hjertensglad ved de ord. For det er jo Jørgens.

»Jørgen!« råber han og piler ud i mørket og buser lige ind i den gamle mand, hvis arme lukker sig om ham. Så bliver han trukket med ind i det bælgmørke skur og råber, at Jørgen skal slippe ham, for han vil ikke derind.

»Slippe ham?« mumler den gamle, »og mørke siger han. Javist, mørke og skræk.«

Han slipper sit tag, og Bernhard bumser ned på det kolde jordgulv og sidder og ømmer sig lidt, men nu slår Jørgen ild og tænder en lille prås, som han stiller imellem dem, mens han mumler små, beroligende lyde. Og det er jo trods alt kun Jørgen, minder Bernhard sig selv om, og ham behøver man ikke ryste for, selv om han er et skørt gammelt tosehoved.

»Jaså. Han er nok ingen engel alligevel,« siger røgteren lidt skuffet og kigger på ham med sine bedrøvede øjne.

»Nej, ikke altid,« indrømmer Bernhard.

»Men hvad vil du en gammel mand?«

Bernhard svarer ikke, men buser ud med det, der ligger aller yderst på tungen.

»Hvorfor skældte du Gud ud?«

Der bliver frygtelig stille i skuret. En stilhed, der ligger og skumler sammen med alt det andet mørke, men så lige med ét tumler ordene ud af den gamle røgter, og Bernhard kan slet ikke nå at sanke dem til sig, så flammende vildt og ubegribelige vælter de ud af den tandløse mund og forsvinder ind i huggehusets mørkeste krog, hvor de bliver liggende som knitrende gnister. Det er vældige ord om skabelse og domfældelse og skyld og straf og Guds fortræd alle vegne. Og Satan er også med, og både han og Vorherre får nogle ordentlige hug. Så meget begriber han da.

Længe raser og hvæser det onde ud af den gamle. Og Bernhard sidder musestille og lader ordene fare sig forbi og ser, hvordan Jørgen langsomt trættes af sit eget raseri og til slut går i stå.

Så falder han til ro og sidder og hænger med vand i øjnene og fråde om munden.

»Er det rigtig sandt alt det?« hvisker Bernhard, da der igen har været stille en stund, og han ser Jørgen Rytter nikke.

Det trækker i det utætte skur, og den lille flamme mellem dem blafrer svagt for det lette vindpust, og det ser ud, som om Jørgens ansigt blafrer med. Hans rynkede hud bevæger sig på en uhyggelig måde, selv om han nu sidder helt stille. Det er næsten, som sidder han der og vrænger ansigt af Bernhard, som har mest lyst til at rejse sig og løbe ud.

Men han vil have Jørgen med.

Og siger det til ham.

Han skal glemme Gud og Satan for en tid og gå med Bernhard til fest. Så skal de danse. Og synge. Og være så glade. For der er lystigt derinde i loen, kan han tro.

Men røgteren ryster på hovedet og siger lavt, at fester og lys er det værste, han ved. Så suser smerten gennem marv og ben, og han kan ikke være nogen steder. Kun her. I huggehuset. Og alene. Men drengen skal gå ind til sin fest. Nu. Gå!

Jamen, protesterer Bernhard og forstår ingenting. Kun, at der findes onde magter, som ingen kan trænge bort. Og at Jørgen sidder fanget i deres kløer.

Stille rejser han og lister tilbage til sin fest. Men det varer længe, inden lysene helt fortrænger det mørke, han har forladt.

KAPITEL 6

Moster Marie

Det kan godt være, at Jørgen Rytter er tovlig, men hvad så med moster Marie? Er hun måske vel forvaret? Det spurgte han husjomfruen om i morges og modtog ikke andet svar end en syngende kindhest. Nu ville han gerne spørge moder, for hun finder vel ikke på at slå, men kinden svier endnu, og man kan aldrig vide med de voksne, undertiden kappes de om at være uberegnelige. Nej, han må hellere gøre sig sine egne tanker og lade tingene blive derved.

Moster har sine dage og ligger, og Bernhard savner hende. Men han har hovedet fuld af underlige tanker, som han ikke kan få rede på. I går efter middagen var han listet ind i mosters kammer og havde gemt sig for fodenden af hendes seng. Her sad han længe på hug og betragtede hende.

Hun sov ikke, men sad ret op i sengen, mens hun rev sig i håret. Det så ud til at gøre ondt, og hun jamrede ganske stille, mens hun hev hele totter ud og spredte dem på sengetæppet. Foran hende lå et spejl, og fra tid til anden tog hun det op foran ansigtet. Bernhard så, at hendes hånd sitrede, når hun lagde spejlet fra sig. Hvad så hun deri? Så begyndte hun at snakke: »Sådan skal det være, ja ... så er det godt, så er det godt ... så er der ikke mere at komme efter.«

Hun heflede ordene ud af munden, så de snublede over hinanden, og imens virrede hun frysende med hovedet, som om der stod nogen og pustede hende koldt i nakken. Pludselig bøjede hun sig frem og greb et lille fyrstøj, der lå på hendes natbord. Hun slog ild og tændte et lys. En tid sad hun og stirrede ind i det, mens hun mumlede hen for sig. Så begyndte hun at læne sig frem mod flammen, som om hun ville spejle sig i den. Hendes mumlen steg til en sang af sære ord, som hun nu nærmest spyttede ind i flammen, der hvæsede og spruttede. Men lige med ét tav hun og løftede lyset helt

tæt mod sit ansigt. En let røg steg op fra hendes bryn, mens en hæs-
lig stank af brændte hår bredte sig i kammeret.

Bernhard ventede ikke længere, han væltede om på alle fire og
tumlede ud af døren, men moster opdagede vist ingenting, for bag
sig hørte han hende mumle videre.

Han fløj gennem gangen og tværs over storstuen og videre hen til
faders studerekammer. Så hev han døren op. Fader sad lænet over sit
arbejdsbord og skrev ganske roligt. Ved lyden af drengen, som
uden videre busede ind ad døren, hævede han langsomt hovedet og
så uvenligt på ham, mens han brummede: »Hvad skal det betyde?
Har du ikke lært at banke på?«

»Nej, fader ... jo, fader, men ...« Han hev efter vejret, men fader
befalede ham helt køligt at gå ud og banke ordentligt på.

»Nej, fader, for ... for ...«

»UD!« råbte fader og pegede på ham med pennen, og drengen
tumlede ud og tænkte, at nu brændte moster ihjel, fordi fader var så
dum. Han hamrede på døren og ventede ikke på noget »kom
ind«, men faldt med hele kroppen ind gennem døren, som han
skubbede op, mens han skreg af sine lungers fulde kraft:

»MOSTER BRÆNDER!«

Fader rejste sig hurtigt uden at sige et ord, skubbede blot stolen
tilbage og styrtede forbi drengen og ud. På sin vej råbte han på
moder, og de nåede samtidig ind til moster.

Bernhard var blevet stående ude i forstuen. Han havde ikke
mod til at gå ind og se på de forkullede rester.

Det var i går. Men i dag er alle tavse, og ingen fortæller drengen
noget som helst, selv om det var ham, der reddede moster fra at
omkomme i flammerne. Hans kind brænder endnu, og han skal ikke
spørge mere. Han har forsøgt sig lidt med Grandmama, som i al fald
aldrig slår, og som tidlig imorges kom ud fra mosters kammer og så
trist og ensom ud. Men hun gik lige forbi ham uden at se ham, og
selv om han har sværmet om hendes stol i lang tid og smilet kæber-
ne af led for at fange hendes opmærksomhed, så lagde hun stadig

ikke mærke til ham, og pludselig rejste hun sig og gik ind til sig selv. Et øjeblik overvejede han at følge efter, men han var jo ikke budt.

Om lidt kommer enten fader eller moder, og så vil de sikkert forlange, at han går op på kvisten til lærer Spur og de andre drenge, for de har fået den sære tanke, at han er gammel nok til at gå i skole dagen lang. Så kan han sidde der og kvæles i kedelige regnestykker. Men inden de får ham gennet ind i folden, vil han have rede på det med moster, og han lister ud i forstuen, hvor søster Laurentze som sædvanlig sidder og læser.

»Laurentze,« hvisker han næppe hørligt og rører forsigtigt ved hendes arm, for hun hader at blive forstyrret, når hun sidder med en bog. Men i dag bliver hun ikke sur, hun ser op og smiler venligt til ham.

Hvad vil han?

Det er moster, siger han, han kan ikke forstå, hvad det er med hende. Det er der ingen, der kan, mener Laurentze. Bernhard fortæller hende om lyset og det brændte hår, og hun sidder og kigger ud gennem vinduet, som om hun ikke rigtig hører efter. Men så vender hun sig mod ham og stryger ham over håret.

»Det er kærligheden, Bernhard, den kan være så ond,« siger hun stille.

Ja, ja det ved han nok, siger han utålmodigt. Han kan alle de sørgelige viser udenad, men han kan ikke få det til at passe på moster, og i de sange er der ingen, der brænder deres øjenbryn, og desuden har moster jo ingen kæreste, vel?

»Nej,« indrømmer Laurentze, »men hun havde engang en.«

Bernhard måber og kan ikke helt forstå, at hans lille, grimme og bentynde moster har haft en kæreste, men måske var det sådan en lille og rynket gammel knark. Var det det?

Nej, søsteren ler og siger, at mosters elskede var en af de smukkeste mænd i landet. Hun klapper ham på hovedet og fortæller, at moster elskede ham så højt, som man kan elske et andet menneske. Bernhard nikker. Det kan han godt forstå. Når manden ligefrem var ung og smuk, og så hende, der er så gammel og grim.

»Nej, dit fjols, hun var jo også ung dengang.«

»Nå, men så døde han altså, og hun sørgede sig tovlige?« Bernhard begynder at forstå.

»Nej,« siger Laurentze stille. »Han døde ikke.«

»Men så ...«

»Det er du for lille til at forstå.«

Hun bøjer sig over sin bog. Audiensen er forbi, han kan gå. Men han bliver stående foran hende, for hun kan da ikke bare sende ham væk med en halv historie i hovedet og et sug i maven efter at høre resten.

»Men Laurentze ...«

»Gå op til Spur. Du har ikke godt af at gå alene rundt og tænke på ting, du ikke forstår.«

Han går, men ikke op til Spur. Han går ud i køkkenet og ser efter Lillepigen. Hun er der ikke, kun husjomfruen vimser omkring og kaster et iltert blik på ham og spørger, om han ikke har forstået, at hans plads er oppe på loftet og ikke herude.

»Jo,« siger han og lister ud.

Han finder pigen i hønsehuset i færd med at strø foder ud. Da hun får øje på ham, stiller hun først det samme dumme spørgsmål som alle andre, men denne gang svarer han ikke. Han går helt hen til hende og ser op på hende. Hun er vokset så meget i den sidste tid og er slet ingen lillepige mere, men en halv voksen bryggerspige. Derfor er hun alligevel den samme, og han siger til hende med lav stemme, at det sandelig var godt, hun ikke tabte ham dengang.

Dengang hvad? Hun ser forbavset på ham.

Dengang i brønden. Da han var lille.

Hun standser brat sit arbejde og står med slappe arme og en mund, der hænger fjollet.

»Jamen Bernhard, det er jo længe siden. Det har jeg næsten glemt.«

»Det har jeg ikke,« siger han lavt og ser på hende gennem smalle øjensprækker.

»Jamen det skal du.«

»Det kan jeg ikke. Jeg tænker på det hver dag, og jeg har mare-ridt hver nat.«

»Stakkels Bernhard.«

»Ja, det kan godt være, at jeg skulle snakke med min fader om det.«

»Snakke?«

Hun spiler øjnene op og står og hælder foder ned af sig, mens hønsene flokkes om benene på hende og kagler og slås, så fjerene ryger af dem. Hun sparker til dem med et irriteret vris.

»Ja,« siger Bernhard, »for så kan det jo være, at jeg glemmer det. Når han har trøstet mig.«

»Nej, men lille Bernhard. Jeg kan da trøste dig,« siger hun indsmigrende, men han kan høre, at hun heldigvis også er bange. Hun sætter sig på hug foran ham og lægger armene om ham og gnider ham på ryggen, og han putter sig ind til hende og snuser som en hund, for hun lugter dejligt af friskbagt brød og nykærnet smør, og han er lige ved at glemme, hvad der er, han ønsker af hende. Men så gør han sig lempeligt fri og siger, at det behøver hun såmænd ikke at tænke på, blot hun vil fortælle ham alt, hvad hun ved om mosters kærlighed.

Pigen stirrer dumt på ham, og det er tydeligt, at nu kan hun ikke følge med mere, og Bernhard ærgres sig over, at hun er så tungnem.

»Din moster? Din moster Marie? Hvad er der med hende?«

»Ja, det ved jeg ikke.«

»Men ...?«

»Men *du* gør, ikke?

Tavshed.

»For du kender jo alle historier, gør du ikke?«

»Nå alle ... men jeg ved da, at din moster Marie er tovlig,« siger hun rask.

»Hvorfor er hun det?«

»Fordi ...«

»Nå, det kan også være lige meget. Nu går jeg ind til min fader.«

Han vender hende ryggen og begynder langsomt at gå hen mod døren.

»Nej, vent, Bernhard. Vil du gerne høre historien om din moster. Er det det?«

»Ja.«

Hun går hen og tager ham i hånden og trækker ham med ud af hønsehuset og ind i laden. Her sætter hun sig med ham i høet, og han putter sig ind til hende og lukker øjnene. Nu skal han bare vente og lytte. Og hun begynder at fortælle om engang for længe siden, da hans moster kun var en stor pige ligesom hun er nu, men selvfølgelig ingen gemen bryggerspige, for hun var jo datter af den store købmand, som havde skibe på alle verdenshave, og sammen med sin søster var hun arving til det altsammen. Så var det jo, at hun traf en meget smuk og indtagende enkemand. Han fortryllede hende, så hun hverken vidste ud eller ind og kun ønskede, at han skulle fri til hende. Det gjorde han, og hun sagde straks ja, sikker på, at nu var hendes lykke gjort. Men forældrene satte sig imod forbindelsen, for de var overbeviste om, at der var noget skummelt ved manden, og at han aldeles ikke elskede deres barn, men blot ville udnytte hende. Desuden gik der de særeste rygter om ham. Man sagde, at hans afdøde hustru ikke var død en naturlig død, og selv om ingen kunne sige det med sikkerhed, så hviskedes der, at han havde pint livet af hende. Men moster ville ikke tro det, skønt rygterne kom hende for øre. Hun var aldeles forblændet og så kun et strålende lys i ham, og det endte jo med, at forældrene gav sig, og hun blev gift med ham. Længe varede hendes glæde dog ikke. Allerede da de kørte fra kirken, og hun sad der med hans arme omkring sig og følte sig lykkelig og tryk, begyndte mistanken at spire i hende, for da hun vendte sit ansigt mod ham og lo til ham, så han ondt og mørkt ned i det, og sagde med en stemme, som hun ikke kendte igen: »Ja, nu ler du, min ven, men vent blot! Inden natten er omme, skal jeg få dig til at græde.« Hun slog det hen, men ved bryllupsbordet var han kold og dystert og sagde ikke et ord til hende, og pludselig følte hun ligesom et ispust fare gennem rummet

og hørte en klagende røst, som ikke kom fra gæsterne, og som hun åbenbart var ene om at høre, skønt den var så høj, at den overdøvede larmen fra de festglade mennesker, der omgav hende. Og dog, også han hørte vel røsten, for hun så ham fare sammen, mens en skygge gled over hans ansigt, og han tog sig til halsen, som om han var ved at blive kvalt. I det samme kom hun til at se ud ad vinduet, og stor var hendes rædsel, da hun derude i den mørke nat skimtede et ligblegt ansigt svæve forbi. Da vidste hun, hvordan det var fat, men nu var det for sent. Gæsterne gik, hun blev ene med ham, og skælvende af angst fulgte hun ham til sovekammeret, og her på hendes bryllupsnat forgreb han sig på hende. De vildeste og mest dyriske lyster havde besat ham, og som en ulv eller en løve kastede han sig over hende og tog hendes dyd. Næste morgen flygtede hun bort fra hans hus. Og siden har hun ikke set ham.

Pigen tier, og Bernhard sidder stadig med lukkede øjne. Nu fik han hele historien, hvis den da ellers har sin rigtighed. Og mon? For hvordan kan hun vide, hvad der skete, når moster var alene med den onde mand. Han ser op på hende.

»Hvordan kan du vide alt det?«

»Det har jeg hørt.«

»Af hvem?«

»Det kan du da være ligeglad med, og måske er det bare sladder. Man ved aldrig.«

»Nej, vel?«

Han kan ikke lide historien, dens billeder er hæslige. Han ser manden for sig. Han står rank og smuk og med mørkt hår og øjne, der gnistrer som en sort sol, så at alle unge kvinder må blændes, når de ser ind i dem. Og over for ham står moster. Hun er så lille og ung og bange, og pludselig skifter manden ham og bliver til et rasende vilddyr, der med løvekløer og ulvetænder kaster sig over moster og får hendes dyd i stumper og stykker.

Bernhard ved omtrent, hvad dyd er, for Laurentze læser tit højt for sine søstre af de romaner, som hun er en mester i at skaffe sig.

Og de handler gerne om dyd og dydsirede kvinder. Moster har sikkert været dydsiret.

»Var hun det?« spørger han.

»Hvad?«

Hun ser igen lidt dum ud. Hun forstår sandelig ikke ret meget.

»Dydsiret, var hun det?«

»Du kan selv være dydsiret.«

Hun ler og vælter ham om i høet og begynder at kilde ham over hele kroppen, indtil han huler i vilden sky, at hun skal holde op, og hun holder og begynder at kæle for ham i stedet. Det er meget rarere, og han strækker sig ud ligesom hunden, når man kæler for den. Den lægger sig altid på ryggen og spjætter ud med benene, og hvis den var en kat ville den spinde af velvære.

Pludselig holder hun op med at røre ved ham og læner sig ind over ham og hænger sådan og ser ned på ham, og han tænker, at det er mærkeligt, at alle stadig kalder hende Lillepiggen, for hun er sandelig ikke lille, hun har runde, buttede arme ligesom søster Fransiska, og hendes bluse står spændt om hendes krop som på en voksen pige.

Han ligger helt stille og mærker det kilde i kroppen på en ny og underlig måde. Stjærtten stritter henrykt på ham, og det er, som om der springer glade kildetråde rundt om den og langt op på maven. Han rækker armene ud efter hende, for selv om hun er vældig stor, vil han gerne forsvinde ind under hendes bløde krop.

Men netop som han griber fat om hendes arme, hører de husjomfruen gjalde som en utidig hane, og al glæden siver ud af kroppen. Lillepiggen kommer hurtigt på benene og står og børster hø af kjolen, mens Bernhard bliver liggende og ser på hende.

KAPITEL 7

Så mange gåder

Han banker på døren og mærker sit hjerte banke på trøjen, for sådan her kan man ikke komme brasende ind og forstyrre uden grund. Og nogen rigtig grund har han ikke. Hvis der var kommet brev til fader, så kunne han gå lige ind med det, og så ville han få et klap på hovedet og et venligt nik og måske endda nogle rare ord. Ja, det hænder i slige tilfælde, at fader ligefrem glemmer sine studeringer og tager ham på skødet og griber et ark papir og fatter om den smukke gåsefjer, som Bernhard endda selv har prøvet at skrive med. Og så begynder han at tegne et lyslevende eventyr for øjnene af sin dreng. Det er salige stunder.

Men der er langt imellem, og i dag kommer Bernhard ganske tomhændet.

»Ja, kom ind!« lyder det indefra, og Bernhard åbner langsomt døren og lister ind, som om han var en tyv om natten. Fader ser op og nikker adspredt til ham og spørger, hvad lille Bernhard bringer sin fader?

»Ingenting,« mumler Bernhard, »men ...«

»Men hvad?« Fader lyder utålmodig.

»Jeg vil bare så gerne vide besked, og fader har ikke haft tid så længe. Og moder vil ikke fortælle mig det.«

»Jaså, du vil vide, siger du?«

Bernhard nikker, men nu kan han ikke ret få begyndt, for det, som han vil vide, det ved han måske allerede om end kun i tågede billeder, og han hører sine egne forvirrede ord klumre sig vej til fader, der ser forbavset ud, og en smule mere streng, end han plejer, når man forstyrrer ham midt i en prædiken.

»Sidse kokkepige, siger du? Hvad er det, du vil fortælle fader om Sidse. Sig det frejdigt og hold inde med det vrøvleri.«

»Jeg ville jo bare så gerne vide, om det er, fordi hun har sovet forkert. Er det det?« vrøvler han videre, men ikke helt uden mening nu, for der er jo noget, der hedder at sove de retfærdiges søvn, og måske har Sidse handlet uretfærdigt, og derfor sovet en anden slags søvn, en sådan søvn som kalder ulykker ned over ens hoved.

»Sovet? har Sidse sovet, siger han? Jamen, nej hør nu, Sidse er jo forlængst ... hun ... hun ja, men det ved du da, Bernhard. Hun har fået en anden plads.«

Bernhard spærrer øjnene op og stirrer stum på fader, for nu lyver han jo. Så dum er Bernhard heller ikke. Sidse har ikke bare skiftet plads. Hun er jaget på porten, er hun.

»Nej,« mumler han og slår øjnene ned. Så retter han sig op og fortsætter med fast stemme, for fader skal ikke tro, han er et pattebarn, som man må dølge sandheden for: »Jeg ved godt, at Sidse har fået et lille barn. Men jeg kan ikke forstå, hvorfor de alle går rundt og hvisker om det, og hvorfor er ingen glade? Og hvorfor skal hun straffes? Er et lille barn ikke en gave fra Gud, hvad fader?«

Fader lytter til ham, og øjnene er ikke mere sure, han smiler. Så kalder han drengen hen til sig, og nu bøjer han sig frem og - o mirakel - tager ham på skødet.

Nu vil han ganske bestemt tegne hele Sidses historie for Bernhard, både hvordan hun sov sin onde søvn og fik et barn i maven og derefter, hvordan hendes mave revnede med et smæld og spyede barnet ud på høløftet, hvor forkarlen fandt hende og bar hende ned i folkestuen. Og her var det jo, at Bernhard sad og lyttede i sin krog og selv hørte moder sige, at nu kunne Sidse ikke blive på gården mere, nu skulle hun fluks rejse bort. Og først og fremmest måtte hun se at finde gode plejeforældre til den lille. Og så ville moder anbefale hende at rejse ind til staden og der sig søge sig en stilling som amme hos fine folk.

Men Signe blev ikke trøstet af moders mange ord, hun havde blot grædt videre med hovedet skjult i sine hænder, mens hun sad og vuggede frem og tilbage. Og bryggerspigen græd omkap med hende, mens moder forsøgte at trøste ved at sige, at livet jo ikke der-

ved var spildt, hun kunne jo blot ... Men Sidse hørte slet ikke efter ... måtte hun ikke nok blive i præstegården, tiggede hun og vendte sine forgrædte øjne mod moder.

Bernhard var lige ved at kravle frem og ruske i moder, der var så ubegribelig hård og ikke ville hjælpe det mindste. Nej, sagde hun bare, det var umuligt. Og pludselig gav hun sig til at tale om synd og nåde, og de ord fik pigernes gråd til at stige, så man ret kunne få ondt ved det. Men det var moder, der var ond, og hvorfor var hun det?

Men fader giver sig ikke til at tegne for ham, han holder ham blot ind til sig og lader hånden glide gennem de gule krøller, mens han forklarer, at hvor to mennesker er forenede i Guds navn, der kommer de små børn som velsignede frugter af deres kærlighed. Men et barn, der fødes uden Herrens velsignelse, siger han alvorligt, det kommer ikke til lykke, men til skamme.

Men hvad ved fader om det? vil Bernhard vide. Var han måske tilstede, da Signes barn blev lavet? Var han det? Kunne han måske se, om Sidse lavede det med eller uden Guds velsignelse? Kunne Han?

Ordene snubler over hinanden, og Bernhard kan ikke styre sin utålmodighed. Men da opdager han til sin store forundring, at der er ting, fader ikke ganske har rede på, for i stedet for at svare, bliver han forlegen og rømmer sig, og så ved man da, at han er i vildrede, og det er ikke til at forstå, at han både er voksen og præst.

Der er gåder, ingen kender svar på, så meget er sikkert. Fader kan ikke gøre rede for Sidses barn, moder bliver vred, når han spørger hende, og søstre siger, at han er alt for lille til at forstå, hvordan små børn bliver til. Noget har han dog forstået af faders snak, nemlig, at det er de onde eller de gode kræfter, der skaber livet og anbringer det lige der, hvor Gud eller Satan vil det. Det er et svinheld, at alle moders børn er villet af Gud og skabt af hans kraft og ikke af djævelens, men måske er det, fordi fader er præst. Underligt alligevel, at han så ikke har magt til holde den Onde borte fra de mennesker, der lever under hans tag.

En tid går Bernhard og frygter for søstrene, der vandrer så sorgløse om uden at ane, hvilken fare, der truer dem. For tænk, om den Onde udså sig en af dem, og de så ikke kunne stå imod, når han kom luskende med sit djævlesmil for at anbringe sit yngel i deres maver. Han er særlig bekymret for Fransiska, for hun er altid så lattermild og så boblende fuld af humør, at hun slet ikke har øje for det onde, ja, hun ville bestemt tage fejl og tro, at djævelen var en eller anden frisk fyr, og så ville hun pjatte letfærdigt med ham som med en af karlene, og det kunne let ende med, at han så sit snit til at anbringe sin djævlunge i hende.

Når Bernhard i forblommede vendinger forsøger at advare hende, ler hun og siger, at han er lille fjols. Så må hun også selv om det. Så må det gå, som det kan.

Bernhard er krøbet ind under trappen og ligger i sandhullet. Her er godt at være, når verden går en imod, og lige nu synes alt ham så trist. Tristheden breder sig som en grå farve og en mild vinterkulde i kroppen, og han flader ud og lader den gro fast.

Sådan ligger han længe og er en dreng, som er ladt ene i mørket, en som ingen i verden bryder sig om. Han bliver mere og mere ked af det, og det er på en sær måde ganske interessant at ligge sådan og føle sig bedrøvet. Og det ender med, at han får så ondt af sig selv, at han begynder at græde.

Tårerne triller stille ned ad kinderne, og han søber dem i sig og hikser, mens han siger til sig selv, at nu er han rigtig død, ja, han ligger ligefrem i sin grav. Sandgraven, hvisker han. Og fra nu af kommer der aldrig det mindste lys ind til ham. Og ingen i hele verden vil nogensinde savne ham. Hvor har han det ondt. Glemmt som han er af alle i hele verden.

Også af Gud? tanken vil ikke gro fast. Af fader og moder og søstrene og brødrene og moster Marie og Grandmama og Lillepiggen. Jo, det er troligt. Tilbage er kun sand og mørke. Sand og mørke, siger han højt og snøfter, men så kommer *Gud* til som et ord, der er anderledes. For Gud forlader jo aldrig nogen, det ved han. Heller ikke dem, der som Bernhard ligger i en kold og sandet grav.

Og hvis Gud ikke har forladt ham, så er der ingen grund til at snøfte, siger han til sig selv og holder op. Og måske har moder så heller ikke glemt ham. Nej, det har hun bestemt ikke. Han ruller om på maven og sætter sig op, så rejser han sig og børster sand af tøjet og løber ind i stuen og hen til moder.

»Jamen Bernhard dog, min lille skat, » siger moder forbavset, da han slår armene om hende og gemmer dit ansigt ved hendes bryst og lader sig forkæle.

Svane er så rar. Med ham kan man tale, næsten som med fader. Der er bare den forskel, at man ikke altid kan blive klog på, om Svane er alvorlig eller spøger med en, for han er en filur, siger fader, og han har ikke det mindste gran alvor i sig. Det er sandt, at han er Falsters største spilopmager, og han finde på hvad som helst. Bernhard har ikke glemt dengang, den fine, sure biskop Bloch var på visitats i præstegården, og alle børnene havde fået strenge ordrer om at være stille og høflige og kun tale, hvis biskoppen direkte henvendte sig til dem. Og endelig huske at titulere den store mand: »Deres Højærværdighed«

Svane havde omhyggeligt instrueret Bernhard i et recitere fablen om hølæsset, hvori der sidder en græshoppe. Og det er jo en morsom historie, det kunne Bernhard nok se, for da læsset er så tungt, at hestene ikke kan trække det, så springer græshoppen ned på jorden og siger: »Så kære venner, mon ikke det hjalp.«

Svane forsikrede sin lillebroder om, at den fornemme gæst ville blive henrykt over at få serveret så fin en fortælling. Og Bernhard havde da også glædet sig til at brillere.

»Vil den høje ærværdighed høre en historie til opbyggelse for ham?« havde Bernhard spurgt, ganske som broderen havde lært ham det, og den fine mand havde set forbavset på ham, men nådigt nikket og lyttet. Først bagefter forstod Bernhard til fulde, at broderen havde drevet gæk med ham. Ja, allerede da han stod strunk foran den store, strenge mand og reciterede på livet løs og så ham rynke brynene, vidste han, at der var noget galt.

Senere trøstede Svane sin lillebroder med, at biskoppen, den åndssnob, havde så inderligt godt af at høre lige netop den fabel, så at han kunne få en fornemmelse af, hvor komisk det tager sig ud, når man overvurderer sin egen betydningsfuldhed. Og skulle sandheden ikke altid komme fra et lille, uskyldigt barn? Jo, måske nok. Men det havde været lidt strengt at være det barn.

Men i disse dage er Svane ikke sig selv. Han går stille om. Og han er svimmel og har idelige mavekneb og kan ingenting spise. Kød kan han slet ikke tåle at se. Og Bernhard forstår ham og gyser sammen med ham. For broderen har oplevet den yderste rædsel. Noget, som selv fader måtte vige tilbage fra.

Svane havde troet, at han havde hård hud på sjælen og kunne klare hvad som helst. Og han *vilde* se det skuespil, sagde han. Og fik lov. Og tog afsted. Men det viste sig jo, at han var blød som andedun, da det kom til stykket.

Hele historien tog sin begyndelse for over et år siden, og i al den tid havde den været et hyppigt samtaleemne i folkestuen. En lille, forslidt husmand var kommet til præstegården og havde banket på hos Bernhards fader. Han ville gerne tale med Hr. Søren, sagde han med ynke i stemmen. Det drejede sig om hans lille barn, som var dødt. Og nu ville han bestille jordefærd.

Fader snakkede sikkert venligt med ham og forsøgte vel at trøste, som han plejede i slige sager. Men der var noget i mandens beretning, der ikke stemte, og han gik og grublede derover en tid og lod et ord falde til moder, og sammen blev de enige om at overdrage sagen til amtmanden.

I folkestuen havde Bernhard kunnet følge sagens gang, for her var man velorienteret. Og det viste sig jo, at manden rigtignok straks var kommet i forhør, men at han ikke havde villet kendes ved nogen forbrydelse. Hans barn var dødt. De var arme mennesker, og fattigfolks børn døde som fluer. Det var vel ikke hans skyld.

En undersøgelse gik i gang, og snart kom det for dagen, at manden havde en kæreste, og derfor havde forsøgt at tage livet af sin kone. Til dette grumme formål havde han smurt hende et stykke for-

giftet smørrebrød og smiskende budt hende det. Spis endelig min kære! havde han sagt med siropstemme, men samtidig forbød han hende at give det mindste barn så meget som en krumme deraf. Men konen havde ikke lyttet, hun havde trods forbudet proppet den lille barnemund med den saftige og veltyggede lækkerbidsken. Og til sin forfærdelse så hun den lille falde hen i kramper. Selv blev hun også syg, men drak så meget mælk, som hun kunne tylle i sig, og reddede således sit liv.

Men med barnet var det for sent. Det var dødt.

Sådan hørte Bernhard historien. Folkene var oprørte over, at noget menneske kunne te sig så dyrisk som dette uhyre til Rasmus Hugge. Han fortjente sandelig ikke at leve, og pigerne kappedes om at fremstille papirfigurer af morderen, som de med stort velbehag klippede hovederne af.

Bernhard godtede sig ved synet af de flagrende hoveder, der endte ynkeligt i små bunker på bordet og derefter kastedes på ilden. Så fik det onde sin bekomst, og alle kunne være glade.

Ved deres eget bord i præstegårdens stue taltes der også nu og da om Rasmus Hugge. Som fader kaldte et stakkels menneske.

»Men hvorfor er han en stakkel, hvad fader?« spurgte Bernhard en dag, hvor talen var om den gruelige morder, som fader jævnlige besøgte i fængslet, og som optog hans tanker alt for meget, mente moder.

Fader så på ham og sagde med en stemme og nogle ord, som talte han til sig selv, at mennesket er et skrøbeligt og svagt væsen, det kan uhyre let ledes i fristelse. Og så kan det snuble og falde. Og da er det sjælesørgerens pligt at bøje sig og forsøge at rejse det igen.

Ja, men Rasmus Hugge, han var jo ikke noget menneske. Altså, ikke sådan et rigtigt et som Bernhard og Christian og Fransiska og alle de andre, skyndte Bernhard sig at indvende. Han var jo en morder. Og et umenneske.

Men fader rystede på hovedet og gentog, at Rasmus var et *meneske*, og at han ville gøre, hvad der stod i hans magt for at redde ham.

»Fra mestermanden?« spurgte Bernhard måbende.

»Nej,« sagde fader, »det står næppe i min magt. Men fra evig forfabelse. Måske.«

Bernhard spurgte ikke om mere. Det var så underligt og gådefuldt.

En dag var der jubel i køkkenet. Rasmus Hugge havde fået sin dom. Halshugning. Herligt. Pigerne klippede løs på deres papirsdukker, og forkarlen og en af malkepigerne digtede en sang om et hæsligt mord og en velfortjent straf. Også Bernhard frydede sig ret inderligt.

Men da han forleden stod på Grønbakken og så kærren køre forbi på vej til retterstedet, og han fik øje på en lille, krumbøjet mand, kom han til at græde. Og pludselig forstod han sin fader. For det var jo en frygtelig handling, der forestod. Et levende menneske med et hjerte, der bankede som Bernhards eget, skulle tvinges til at lægge sit hoved på huggeblokken akkurat som en hane, der skal i gryden. Og det skarpe stål skulle hugges i halsen og skille hovedet fra kroppen. Et grusomt billede skar sig ind i drengen.

Svane var der, da det skete. Og nu går han om og er så stille og sær, at Bernhard frygter for hans forstand. Og han tør ikke spørge ham om noget.

Men nede i folkestuen tør han godt spørge. Og selv om ingen af dem har overværet henrettelsen, så ved de grumme god besked. Forkarlen kan fortælle, hvordan morderens ældste søn rev sig løs fra de voksne og styrtede op til skafottet netop i det øjeblik, hovedet skiltes fra kroppen.

Og drengen havde et krus med, som han holdt under den lem-læstedes hals, indtil den var fyldt med blod. Og så havde han drukket det og var spænet derfra så hurtigt, hans ben kunne bære ham. Ingen havde forsøgt at hindre drengens handling, lod det til. Det var åbenbart en ret, han havde.

Men alt det så Svane slet ikke, for da var han allerede besvimet.

KAPITEL 8

Sværmerier og raketter

Det kys gjaldt maaskee dog mere den store Broder ... men det havde en besynderlig løndomsfuld Virkning paa Drengen, og han har siden deri fundet den første Anelse om, hvad de voxne Mennesker sværmede for.

B.S.Ingemann: Levnetsbog.

»Husk, at du ikke et øjeblik må se direkte på solen. Så bliver du blind.«

Laurentze rækker ham et farvet glas og formaner ham til forsigtighed. Rundt om på gårdspladsen har folkene taget opstilling mellem bøtter og kar fulde af vand, og nu venter de på det store øjeblik. For det er i dag, det skal ske. Ved middagstid vil solen formørkes, og dagen vil blive forvandlet til nat.

Bernhard går stille med sine tanker i den anledning, for de store søskende driller ham, hver gang han ved bedre besked end de gør, og denne gang har han lyttet og forstået en del mere end de store.

Han er lidt bange, som han står der med sin sære viden. Både moster Marie og Jørgen Rytter har sagt ham det ganske tydeligt, og selv om de begge er tovlige, så har de dog en større indsigt i det overnaturlige liv end de fleste andre, for deres sjæle står nemlig i forbindelse med det åndelige, eller de skjulte kræfter, der findes, men som ingen jo kan se. Det har husjomfruen selv fortalt ham. Og nede i køkkenet sad de alle i aftes og hviskede om det, som ingen ville sige højt, men som de fleste anede. Nemlig, at når solen i dag forsvandt, så ville himmel og jord gå under. Det stod desuden sort på hvidt i biblen, det vidste Jørgen Rytter med usvigelig sikkerhed, og han havde ventet på det med stor længsel, sagde han, for når det indtraf, ville han blive udfriet af sin pine.

I aftes havde Bernhard selv forsøgt at finde det frygtelige sted i den store bog, hvor der fortælles om jordens undergang og livets

udslettelse, men der stod så meget ubegribeligt og indviklet, og til slut havde han givet op, og i stedet spurgt fader lige ud, om det nu også var sandt, at jorden ville gå under.

»Vist så,« havde fader henkastet svaret, mens han roligt fortsatte med at læse i sin bog.

»Ja, men så har Jørgen Rytter altså ret, ikke fader?«

Fader nikkede adspredt, som om han trods alt ikke syntes, at jordens undergang var noget særligt. Men han var jo også præst.

»Men, fader, hvad sker der på dommens dag?« spurgte drengen alligevel, men fader havde svaret, at det skulle lille Bernhard ikke bekymre sig om. Hvis blot han var en flink og lydige dreng, så behøvede han ikke frygte nogen dage i sit liv.

»Nej, men ser vi så ikke de døde, hvad fader?«

Og fader nikkede til sin bog, og sagde, at jo vist, uden al tvivl. Sådan måtte det vel sagtens forholde sig. De døde. Jo.

Og Bernhard står og tænker, at nu skal han altså snart gense Grandmama. Men det er ikke så længe siden, at de anbragte hende i kisten under kirkegulvet ved siden af den lille søster, som han aldrig har set, og den gamle kan vel næppe have undergået de store forandringer siden. Men den lille søster derimod, tænker han lidt svimmel, hun må blive et underligt bekendtskab, for hun var jo kun en lille baby, da hun døde og fór til himmels, og dog er hun jo at regne som en slags storesøster, for hun kom til verden, længe inden Søren blev født. Og det er sært at tænke sig, at Bernhard deroppe i himlen har en storesøster, der kravler om som en suttende baby, hvis hun da overhovedet er ude af vuggen.

Men kan hælde sig, at man også vokser i himlen. Og ældes ligesom på jorden. Jamen i så fald må paradiset jo vrimle med oldinge, der tusser rundt mellem hinanden uden hverken at kunne se eller samle.

Det skal ligegodt blive morsomt at se, men også meget mærkeligt, og han er ikke fri for at føle en voksende uro og spænding, mens han står helt stille og krammer sit glas og venter på Guds dom over menneskene.

Nu kan han tydeligt mærke dommedagen nærme sig, for med ét bliver alle fugle tavse, og Guds Ånd går som en sagte brusen gennem træernes blade. Kalkuner og høns dukker hovederne og kryber i ly, og hønsene flyver op på deres pinde. Lænkehunden lusker ind i sit hus, og alle holder vejret af spænding, mens et mørkt forhæng langsomt trækkes hen over solskiven.

Bernhard bøjer sig ind over det fyldte vandkar og stirrer ned i det, mens hans hjerte tager til at dunke af spænding. Bag sit eget blege ansigt ser han nu solskiven forsvinde, og da den næsten er slugt af mørket, giver det er sæt i ham, for nu ... nu skælver himmel og sol, og alt revner og knuses. Han udstøder et lille skrig og lukker øjnene, mens han venter på, at himlen skal falde ned over ham og mase hvert ben i hans syndige krop. I det samme hører han Fransiska le højt.

»Dit lille fjols,« ler hun, »nu har du jo tabt dit glas i baljen.«

Bernhard retter sig op. Hans hånd åbner og lukker sig, og han stirrer som forhekset på den. Glasset? Hvor er det? Han ser ned på vandspejlet, der igen er blevet roligt. Det spejler en helt mørk himmel, men nede på bunden lyser hans farvede glasstump. Har han tabt den? Hvornår? Han måber, mens himmel og jord forbliver urokkeligt hængende på deres gamle pladser, og han selv står lige midt i gården, hvor alt atter sætter sig i bevægelse, mens solen skubber sig helt ud af sit mørke hylster og skinner fredeligt ned på den lille præstegård.

»Du ligner et får,« siger Christian og skubber til ham. Bernhard kommer til at hikke ... så med et begynder tårerne at strømme ham ud af øjnene.

»Hvor skal du hen?« Han hører Christian råbe bag sig, da han sætter i løb tværs over gårdspladsen og fortsætter rundt om hushjørnet og ind i laden, hvor han kravler op på høløftet og bliver ved med at bore sig længere og længere ned i det stikkende hø, indtil han er helt borte. Længe ligger han ubevægelig med hølugten i næsen og mørket til alle sider og tænker på de voksne, som ikke er til at stole på, og som er fulde af falske eventyr.

Selv fader ved, når det kom til stykket, hverken ud eller ind.

»Sagte lagde hun sin hånd på hans bryst og lænede sig ind over hans sovende legeme. Sådant blev hun siddende ubevægeligt bøjet over ham og så på ham med et blik, der var tungt af uendelig vemod, af henrykkelse og inderlig længsel. I hendes ansigt spillede alle menneskelige lidenskaber blandet med et udtryk af den reneste og mest jomfruelige uskyld.«

»Hvad er lidenskaber?« spørger Bernhard og ser op på Laurentze, der imidlertid ikke svarer, men fortsætter sin læsning om den særlige Ludvig, der ikke kan bekvemme sig til at fri til sin elskede lille Rose, skønt de har leget sammen hele deres barndom og inderst inde elsker hinanden. Tværtimod forelsker fjolset sig gang på gang i andre jomfruer, der langt fra er ligeså ædle som lille Rose.

Kort sagt, Ludvig er en gåde for Bernhard, hvis hjerte hele den lange sommer har banket varmt og trofast for Falsters største skønhed. Han har besluttet, at han vil være hendes tro væbner lige indtil sin død og aldrig svigte hende. I sit hjerte kalder han hende sin Henriette efter heltinden i romanen om Carl von Carlsberg, og gang på gang har han forsøgt at nærme sig hende, men hun er hele tiden så omsværmet af alle de unge mænd på øen og ænser slet ikke den lille dreng, der forsøger at bane sig en vej gennem rækværker af lange ben blot for at få et glimt af hende. Så smuk hun er. Som Luna, der svæver i himlen. Og han er Alf, tænker han, der står nede på jorden og vinker op til hende.

»Alf til sin elskede vinkte, men Luna svæver i himlen« synger han inde i sig selv og kan blive så sørgmodig ved tanken om den umulige kærlighed, at han må skjule sig i sandhullet og længe ligge der og fremmane billeder af Den Skønne. Hele den lange balsommer forbliver han indespærret i sin forlibelse, som han ikke kan dele med nogen, skønt han kejtet forsøger sig med Christian, men da han med bævende stemme begynder at lovprise sin søde Henriette, og han henånder hendes navn, så det fuld af hvislelyde svæver gennem luften, så får Christian et latteranfald og kaster sig på plænen, hvor han

ruller rundt og rundt, indtil han rejser sig og griner videre og beder Bernhard fortælle mere om Den Skønne. Åh, men hvorfor har han også en broder, der er så tykpandet? Hvorfor har han ikke en rigtig ven?

Han begynder i smug at studere de store brødres adfærd for om muligt at aflure dem den hemmelige kunst, der på magisk vis tiltrækker hende. For det er jo tydeligt, at de kender en trylleformular, som de aflirer for næsen af den udkårne, hver gang musikken spiller op, og som får hende til fluks at hæve sine hvide arme mod dem for derpå at lukke dem ind i sin favn.

Bernhard misunder drengene, der vover at tilkaste hende smægtende blikke under dansen, og en aften ser han en af de lange studenter bøje sig ned mod den yndige og lægge sin kind mod hendes kind, mens de svæver afsted som to sammenklistrede engle. Bernhard bliver ør ved synet. Det vil han også prøve, beslutter han, skønt han vel næppe kan nå hendes kind. Men hendes bryst må kunne gøre det, tænkte han svimmel.

Omsider får han luret dem ordene af, og en aften, hvor de sidder i kørevognen på vej til bal i Tåderup præstegård, bruger han hele rejsetiden til at øve sig, og godt klemt nede mellem søstre sidder han og mumler den magiske formular hen for sig, således at han ubesværet kan lire den fra sig i det afgørende øjeblik. For i aften skal det ske. Nu skal det endelig blive hans tur til at svæve på himlen med sin Luna.

»Elskede Henriette, du min egen uskyldsrene engel,« hvisker han og klemmer hovedet ind mod Fransiskas mave og sveder af spænding.

»Jamen Bernhard dog,« siger hun forbavset og holder hans ansigt mellem sine hænder og ser undersøgende på ham, »men du har jo feber, dreng.«

Ja, han har feber, men han kender et middel mod ethvert onde, en magisk trylleformular. Og da de kommer ind i balsalen, og tonerne springer som vilde gnister gennem luften, og alle pigerne sidder på rad, men hun for sig selv i et hjørne og med et trist

udtryk i de kønne øjne, for hun er upasselig, ja da skyder han hjertet op i livet og glider tværs over gulvet på bævende geleben.

Foran hende standser han op og bukker så dybt, han kan, mens han fremstammer formularen: »Herved engrasserer jeg Dem, frøken.«

Den Skønne ser forbløffet på ham, mens der udslipper hende et »hvad siger du, dreng?« og Bernhard føler blodet fare til kinderne og sænker beskæmmet blikket mod et par hvide silkefødder, der sluges af nogle bittesmå røde sko.

Men, o mirakel! nu mærker han hendes hånd i sin, og inden han ret ved af det, har hun trukket ham ud midt på dansegulvet og holder ham i sine arme, mens hun taktfast fører ham ud og ind mellem de andre dansende.

Lyksalig overgiver han sig med hud og hår til en duft og en sødme, der er langt smukkere end i noget eventyr. Bagefter tumler han om ude i haven, mens han drømmer, at hun følger ham og ikke viger fra hans side.

Fuldmånen lyser klart, og himlen er sølvhvid over hans hoved. Han læner sig tilbage og ler. Så retter han sig op og løber helt ned i bunden af haven, hvor han svimmel slynger armene om en knudret træstamme og kyssede den ru bark igen og igen.

To kærlighedsromaner er sprunget ud af deres bøger og vandrer nu lyslevende rundt i haven. En smuk, mørkkrøllet student er kommet til Falster sammen med Svane og har uden besvær erobret Nicolines hjerte, og nu går de to hånd i hånd ad havens snoede stier, mens Bernhard føler sig som en forladt komethale, for han ville så inderligt gerne følge efter dem og lytte til de sære ord, der udveksles mellem dem. Men de fejrer ham gang på gang til side med en bemærkning om, at han skal finde sig et andet sted at klodse rundt. Han er i vejen.

Omme i Hasselalleen ser han to andre, der heller ikke kan slippe hinandens hænder. Det er broder Svane, der allerede i høst forlib-

te sig i Falsters tredjesmukkeste skønhed, de to allerkønneste har andre præstesønner sat sig på, og så får Svane jo nøjes.

Men hun her er sandelig også fin nok til ham, synes Bernhard. Og hendes læber er bløde og hendes kys våde og søde som honning. Det ved Bernhard måske endda bedre end Svane, for hun har selv givet ham et kys en dag, hvor broderen fjollede rundt ude i humlehaven og plukkede forglemmigejer til hende, og Bernhard syntes, at det gik dræbende langsomt og derfor selv i al hast ragede en kost til sig, som han skyndte sig at overbringe den smukke, inden Svane fik snøvlet sig færdig.

Og som tak tog hun hans hoved i sine hænder og vendte hans ansigt mod sit og trykkede sine læber mod hans. Åh, men det havde slet ikke været sådan et forjasket smækkys som f.eks. Fransiskas, nej hendes læber havde dvælet længe mod hans, og han havde nået at mærke hendes lille, våde tunge. Og det havde rislet så dejligt gennem hele kroppen.

Han var blevet stående midt på plænen som en saltstøtte med lukkede øjne og ønsket, at hun skulle gentage kysset, men hun lo blot højt og vendte sig mod Svane, der faldt på knæ foran hende og rakte hende sin kunstfærdige buket, som han rigtignok ikke fik noget kys for.

Bagefter havde Svane langet ud efter ham. Og nu gnistrer hans øjne faretruende, hver gang lillebroderen vil kile sig ind imellem de to, skønt Bernhard vel på sin vis har en slags forret til den skønne, skulle han mene, for er det måske ikke ham, hun har kysset?

Svane ligner i det hele taget ikke mere sit gamle jeg denne sommer. Før han rejste til København og blev en åndrig og alvorsfuld student, var han øens største spilopmager og tusindkunstner og kunne få Bernhard til at le, bare han åbnede munden. Nu er han sandelig ikke morsom, men går stille rundt og sukker og er forelsket og alligevel ikke rigtig glad.

Forleden hørte Bernhard nede i køkkenet husjomfruen og moder tale sammen, og moder betroede hende, at både hun og Vorfader såmænd kunne tænke sig, at hele to forlovelser skulle deklareres det-

te forår. Og det skulle utvivlsomt ske på selve den dag, hvor pastorens fødselsdag skulle fejres med en stor fest. Svane havde hvisket hende ting i øret og også lille Nicoline havde åbnet hende sit hjerte. Både hun og børnenes fader fandt partierne gode og smukke.

I dag er *dagen*, og en lang række vidunderlige begivenheder venter utålmodigt på at folde sig ud. Det bedste skal imidlertid ske til sidst, for brødrene har besluttet, at festen skal smykkes med en særlig finale: et fyrværkeri.

Det er ikke til at få has på tiden denne morgen, hvis minutter snegler sig afsted, mens alle blot sover videre. Og hele formiddagen er Svane sært pirrelig og vil slet ikke snakke med Bernhard og vrisser ædende arrigt, da lillebroderen spørger ham, hvorfor han ikke er glad? Er det måske ikke i dag, han skal deklareres? Nicoline derimod, hun danser lykkeligt rundt om sig selv og synger og traller og hænger sig leende om halsen på en lang, lystig student. Jo, det er tydeligt nok, at de to næsten ikke kan vente på at blive deklarerede.

Men Bernhard interesserer sig ikke synderligt for de fjollede søskende, der alligevel er så lunefulde, at man aldrig i livet ved, hvor man har dem. Hans tanker kredser hele dagen om det forunderlige, der skal oplyse den sorte nat og bringe dem glimt af selveste eventyret. Det store fyrværkeri, som de store drenge har ført med sig fra hovedstaden, hvor den slags ofte kan beskues.

Det skal være en overraskelse til fader i anledning af hans fødselsdag, og ingen har fortalt ham et ord derom, og det må de for guds skyld heller ikke, siger Søren, for den gamle ville såmænd blive skrækslagen alene ved tanken og ikke have andet i hovedet end frygten for sit elskede stråtag.

Men mon ikke han alligevel bliver glad? tænker Bernhard. Drengene har lavet en kæmpe transparent med faderens navn, som skal illumineres af de mange lys og til sidst selv forvandles til et hav af stjerner.

Hele eftermiddagen kører vogne op foran hoveddøren, og festklædte folk stiger ud og lykønsker fader, der slet ikke havde regnet med sådan et postyr, siger han, men som er både rørt og glad. Og længe varer det ikke, før fiolen klinger derinde i storstuen og suger hele ungdommen til sig, og lidt efter hvirvler de rundt i de sindrige kontradanse, der er på mode for tiden, men som Bernhard og Christian nøjes med at grine af.

I dag gider de imidlertid ikke engang grine, for de kan næsten ikke vente på det vidunderlige.

Først langt inde i den mørke nat sker det. Himlen lyses op af et væld af stjerner, raket følger raket og farver himlen blå og rød og gul, og ikke kun drengene, men alle gribes af en forunderlig højtidsstemning. Og der er meget stille bagefter, da de står samlede i havestuen, og alle har et glas i hånden og venter på, at fader skal tage ordet. Endelig taler han. Der er så meget, han skal takke for denne aften, siger han, og han ved godt, hvad der rører sig i de unge hjerter, og derfor ... han gør en pause. Nej, siger han så, det vil han komme tilbage til, først og fremmest må de vende deres hjerter mod Gud, og han forsvinder ind i en lang tale om den velsignelse, Herren stedse lyser over hans hus.

Bernhard hører ikke mere. Han har fået en bragende god ide, og nu gælder det om at handle hurtigt. Ideen fik han for et øjeblik siden, da han just spurgte Søren, om hele fyrværkeriet allerede var forbi, det havde da været så kort. Ja, det var som om himlen åbnede sig et kort sekund og åd alle stjernerne i en grådig mundfuld, så snart de kom derop. Og så var der kun mørket tilbage.

Ærgerligt. Åh, nej, havde Søren hvisket. Der var en raket tilbage. Den største, men den skulle først fyres af, når fader havde deklareret de to søskendes forlovelser. Så skulle de få en himmelsalut at se, sluttede han.

»Hvor?« hviskede Bernhard, og Søren havde sagt, at raketten naturligvis skulle skydes af ude i haven. Hvor ellers?

»Jamen, hvor står den?« spurgte Bernhard.

»Nede på plænen selvfølgelig. Jeg har det hele parat, men nu må du se til, at du holder bøtte, dit lille sludrechatol.«

Bernhard nikkede, han skulle ikke sige et pip, lovede han. Hans nye ide stod nemlig i sammen sekund lysende klar inde i ham, og den kræver sandelig også tavshed. For den raket, som Søren har gemt til allersidst, den skal aldeles ikke spildes ligesom de andre og bare forsvinde ud i mørket på et eneste sekund. Nej, denne her skal gæsterne og især fader have rigtig stor glæde af. Se, den skal nemlig skydes af lige midt imellem dem, sådan at de kan komme til at stå i et hav af gnistrende stjerner og lyse omkap. Hvilket syn! Bernhard kan næsten ikke vente.

Og mens fader væver videre på sin opbyggelige tale, der formodentlig skal ende med, at han giver sit samtykke og forener to par hjerter, der længe har banket varmt for hinanden, som han allerede flere gange har udtrykt det, så forsvinder Bernhard hurtigt og lydløst ud gennem bagdøren og står et øjeblik efter i haven. Nu ingen tøven. Raketten sidder heldigvis ikke fast, og han haler den rask op af røret og klemmer den ind til kroppen, mens han piler op gennem haven. Det er lidt beværligt, for den er større end han, og da han når op til huset, bliver han stakåndet stående med sit bytte udenfor havestuedøren og lytter spændt til faders tale.

Fader er nået til de ord, der skal være Bernhards indgangsreplik: »Og nu, mine kære venner og mine elskede børn, nu varer det ikke længe, inden jeg kan lægge to par hænder i hinanden og forene for mennesker, hvad senere vil blive velsignet af Gud.«

Der bliver stille et øjeblik, alle ser sig om efter de unge, Nikoline og den mørkkrøllede er allerede på vej mod fader, der bliver lidt uro, for Svane lader sig ikke se, men mens de vender og drejer hovederne og mumler uroligt, og fader råber noget til Christian om at hente slynglen, så farer Bernhard ind med raketten slæbende efter sig, og han når lige akkurat hen til havebordet og stikker hurtigt lunten ind over lysene. Og se, den fænger! Men da hører han et øredøvende skrig, og raketten flås ud af hans hånd, og han mærker en kindhest, der slynger ham i gulvet. Så er alt mørke.

Næste dag er der tavshed omkring ham, men han forstår alligevel, at der ikke blev deklareret nogen forlovelser i aften. Måske er det derfor, at Nicoline har røde øjne og ikke værdiger ham et blik. Men Svane ser gladere ud end meget længe, ja han ligner grangiveligt en, der efter langt tids indespærring omsider ser dagens lys, og da han møder Bernhard op på formiddagen bryder han ud i latter og brøler, at han elsker sin lillebroder, den lille djævel.

Men det hører ingen uden Bernhard.

KAPITEL 9

Sandhullet og døden

Han ligger i sandhullet. Her vil han blive liggende, så længe, der er vand i havet. I ham selv er der ikke mere vand, for han har grædt hele dagen. Han vender sig om på ryggen og spreder armene ud og lukker sig ind i mørket. Sandet holder på sin fugt. Det er nylig hentet hjem fra stranden, og den svovlagtige lugt af halvrådden tang og slibrige strandskaller kriller i næsen, så det fornemmes som at ligge og skvulpe i vandkanten. Underlige sommerbilleder af strand og leg i solen og en varme, der ingen steder hører hjemme og da slet ikke her og nu, presser sig på og truer med at fortrænge virkeligheden. Bernhard åbner øjnene og ser, hvor han er. Under trappen. I en dyngede drivvåd sand. Og alene. Udenfor flyger sneen. Inde i huset er der stille. Det er vinter, og i dag er fader død. Bernhard borer sig ned i sandet og mærker fugten trænge op gennem trøjen.

Han sov for en gang skyld længe i morges, for de sidste par dage har været så underlige og fulde af en sær fortvivlet travlhed. Søstrene og moder og moster Marie gik ud og ind af soveværelset i en uendelighed, bærende på kulspande og varme omslag og bakker med te og medicin, og lægen kom flere gange om dagen og så mere og mere alvorlig ud for hver gang, han forlod huset. Og Bernhard blev skubbet til side. Han havde spurgt moder, om fader var meget syg, og hun havde nikket og sagt, at han skulle være stille og bede til Gud. Og i aftes havde han ligget og bedt til Gud med alle de mest indtrængende ord, han kunne hitte på. Bagefter lå han i mørket ude af stand til at falde i søvn. For måske gad Gud ikke høre på ham, måske var det endda meningen, at fader skulle dø og lægges ned i den uhyggelige kælder under kirken side om side med grandmama og lillesøster. Tanken var hæslig, og han kunne ikke trænge

den bort med selv de smukkeste englebilleder. Englene blev til lig, der lå indespærrede i sorte kister.

Da han stod op i morges, mærkede han det med det samme. Stilheden. En dørs knirken. Ellers ingenting. Og alle listede om med røde øjne. Den gamle læge var hos fader. Moster Marie sad på en køkkenstol og krøb ind i sig selv.

Hen på eftermiddagen havde lægen samlet dem alle i dagligstuen og givet hver af dem et stålpulver og sagt, at det skulle de spise, og så skulle de gå ind og tage afsted med fader, for nu var det snart forbi.

Bernhard var straks begyndt at græde, men så havde Christian set strengt på ham og sagt, at han slet ikke fik fader at se, om han ikke kunne tage sig sammen. Og lægen havde givet broderen ret. De tre store drenge var i København og kunne ikke nå at komme hjem, og nu måtte de to små arte sig som rigtige mandfolk og trøste de skrøbelige kvinder.

Bernhard havde tvunget gråden tilbage og var med stivnet ansigt trådt ind til fader.

Luften i soveværelset var tung, fader lå uroligt og småblundede og så slet ikke de to drenge, der stod stive som støtter ved hans hovedgærde. Bernhard så på det hvide, indfaldne ansigt og kunne næsten ikke forstå, at det var fader. Han bed tænderne sammen, så ikke en lyd kom over hans læber, men tårene kunne han alligevel ikke holde tilbage. De trillede helt af sig selv ned ad hans kinder.

Pludselig slog fader øjnene op og stirrede flakkende ud i rummet, så standsede hans blik ved Bernhards ansigt, mens pupillerne vidde sig ud, som om han ville suge drengen ind i dem.

Bernhard holdt vejret og trådte uvilkårligt et skridt tilbage. Pludselig var det, som om den døende så noget bag ved drengen, han hævede en arm, og med en stemme fuld af rædsel råbte han: » *Af vejen fra vælingen, dreng!*«

»Fader!« havde Bernhard råbt og set, hvordan lyden af hans stemme syntes at vække fader. Hans ansigt blev atter roligt, mens han lod blikket glide hen over de mange, kære ansigter. Søstrene bøje-

de sig ned over ham, og mens de sagte hviskede til ham, stod Bernhard ved sengeenden og græd, og ingen sagde mere, at han skulle være stor og trøste de andre.

Nu kom doktoren ind. Han kastede et blik på sin patient, sukkede lydeligt og bøjede sig over ham. Bernhard så ham holde et spejl hen foran faders mund, mens han mumlede et eller andet. Så rettede han sig op og forkyndte med høj stemme, at nu var det slut. Pastor Ingemann havde fået fred. Han lukkede den dødes øjne, og billedet af fader svømmede væk i en strøm af tårer. Lægen gik hen til Bernhard og tog ham om skulderen. Så førte han ham lempeligt ud af kammeret.

Inde i stuen samlede han dem alle omkring sig og uddelte til hver enkelt endnu et stålpulver, hvorefter han formanede dem at beherske deres sorg og ikke hænge grædende over hinanden, men smukt gå hver til sit og græde ud i enrum og således vise, at de ærede Gud og uden skammelig sørgeri lod hans vilje ske.

Bernhard gik ikke ind i barnekammeret. Så snart han havde slugt sit pulver, styrtede han ned i køkkenet og lod sig trøste af pigerne og karlene, der kappedes om at holde om ham og sørge sammen med ham. Her var det ingenlunde skammeligt at græde. Han gemte sig i husjomfruens store favn og lod hendes stemme flyde trøstende gennem sig.

Nu ligger han i sandhullet og prøver at få hold på dagens ulykke, der endnu forekommer ham sært uvirkelig, for det er ikke så længe siden, at han gik med fader ned over engene, og de snakkede voksent om store ting, mens de betragtede stærene, der samledes i vældige sorte flokke og trak bort fra øen.

»Nu bliver her stille,« sagde fader, »men også vinteren har dog noget oplivende ved sig. Selv i den værste kulde ligger dog kimen til det nye forår.«

Og de havde fortsat deres tur til skoven, mens de gik sammen og talte om livet.

Nu er fader død. Den tanke melder sig igen og igen og spærrer for alle andre, selv om Bernhard gør sig umage for i stedet at tænke på engle og opstandelse.

Bernhard fryser. Han går hånd i hånd med Christian, og foran dem kører vognen med faders kiste. Langsomt duver den afsted, og langsomt skrider sørgetoget mod kirken. Bernhard skæver til broderen, der ligesom han selv ryster af kulde i den tynde, sorte kappe. Sørgefloret, der er fæstnet til hattepulden, blafrer i den skarpe vind, og han må gang på gang vifte det bort fra ansigtet.

Inde i kirken er den store lem i gulvet skudt tilbage, og gravhvelvet gaber dem i møde. Han standser på vejen derop, men nogen skubber ham blidt videre frem, og pludselig befinder han sig helt henne ved hullet og må nu stå og se på, at de firer hans fader ned i mørket.

Der er næsten lige så koldt herinde som udenfor, og lugten fra den fugtige kælder stiger muggen og fæl op til dem, og Bernhard synes, at det er, som om de er i færd med at hejse hans fader ned i glemselen, for dernede skal han jo ligge lige indtil dommedag. Tanken er ikke til at bære og låser ham fast i sin gru, så at han kun halvt opfatter de trøstensord, præsten taler til dem.

Præsten taler om sjælens evige liv. Fadens sjæl? Det er ikke den, Bernhard savner nu, det er faders levende hånd og hans venlige øjne. En flagrende sjæl er dog, når alt kommer til alt, kun den rene luft. Og det er det samme som ingenting.

»Drik min dreng, så får du nok varmen!«

Pastor Clausen ser bekymret på ham og fylder for anden gang drengens glas. Bernhard griber det hurtigt og drikker vinen i en lang mundfuld. Væsken løber som en ild gennem kroppen og gør godt, selv om den brænder og smager som blæk. Tavs skubber han sit glas hen til præsten, der sidder fordybet i sine egne tanker, men i øjenkrogen registrerer drengens gestus og griber flasken og hælder op,

hvorefter han selv tømmer sit glas og mumler nogle ord, der synes bestemt for dugen. Så ser han igen på Bernhard og smiler.

»Ja sådan, min dreng, frisk mod!« siger han.

Varmen breder sig ud i hele kroppen, og endelig fordufter de mørke tanker, og Bernhard synes, at det er som at vågne fra en gruelig drøm.

Han ser hen langs det veldækkede bord, hvor hele hans familie og alle præsterne på Falster og deres familier sidder i hyggelig samtale og spiser af den gode mad. Alle lysene er tændte, og det buldrer lystigt fra den store ovn. Bernhard skutter sig, her er godt at være.

Da de for lidt siden blev budt til bords, så han sit snit til at erobre stolen ved siden af pastor Clausen, som er hans gode ven, og som altid giver sig tid til at tale med børnene. Og også i dag forsøger han at opmuntre drengen, der sidder og synker sammen ved siden af ham.

»Du skal tænke på,« siger han, »at et helt nyt liv begynder for dig nu. Er det ikke spændende, synes du?«

Bernhard har tænkt på det nye liv, men det er og bliver uklart for ham, og han kan ikke knytte præcise billeder til det. De store brødre snakkede i går med moder om fremtiden, og Bernhard forstod så meget, at han skulle indskrives i en latinskole et eller andet sted, men at Christian ikke skulle følges med ham. De kunne ikke få råd til at sætte to drenge i skole, havde Søren sagt. Og tanken om at skulle skilles fra Christian var underlig og ikke særlig rar. Dertil kom en bemærkning fra broderen om, at de måtte spare og leve fornuftigt nu, for deres fader efterlod dem ikke synderligt, og moders enkepension kom de ikke langt med. Om aftenen havde Christian udpenslet broderens ord og erklæret, at de nok var lige til fattiggården.

Bernhard vender sig mod den venlige præst og forsøger tøvende at forklare ham, at de fra nu af skal belave sig på at leve i armod.

»Sludder, dreng, hvem har dog sat dig de griller i hovedet? Du skal tværtimod rejse med din kære moder til en købstad, og der skal du sættes i latinskole, og det vil blive så aldeles glimrende, og du vil

sikkert blive en dygtig student, som vil vide at gøre sin moder ære, ikke sandt? Tænk dog på det! Og drik så, min dreng!«

Glasset bliver atter fyldt til randen, og Bernhard drikker. Så sætter han det fra sig og opdager, at han har lyst til at le. Han nøjes dog med at fnise lavt, for det er jo faders begravelsesdag, og her sidder de og sørger.

Han griber atter sit glas og tømmer det helt. Igen truer latteren med at pible frem, og i det samme forstår han hvorfor. Bordet er jo blevet levende og begynder nu at bevæge sig så morsomt, og alle ansigter flyder ud for hans blik, ligesom deres stemmer forvandles til en summen som fra en vældig bisværn.

Nu vokser alt omkring ham. Bordenderne sejler bort og forsvinder i det fjerne, og små blomsterbuketter springer ud midt på dugen og bliver til buske og endda en hel skov.

Og pludselig sidder fader lige over for ham og smiler. Og der er jo grandmama. Hun har hans døde lillesøster på skødet, og de spiser og ler og er rigtig til fest.

Bernhard rejser sig op og skal holde tale, for han er lige kommet hjem fra hovedstaden, hvor han har gjort moder stor ære ved at blive student. Ja, han er en rigtig student som Søren, og nu vil han sige noget smukt til dem alle sammen, for de sidder og venter, og moster hvisker til ham, at han ikke må glemme fyrværkeriet.

»Raketten, lille Bernhard?«

»Hvor?«

Han ser sig fortunlet om, men så peger moster ud gennem vinduet, hvor de sorte sørgegardiner er blæst bort, og udenfor stråler en have så skøn. Men det er jo selveste Paradishaven, opdager han, og just derude har man stillet det store festfyrværkeri op, som han har bragt med sig fra København, og nu knalder raketterne, og de tusinde sole stråler omkap med faders øjne, der rørt modtager sønnens hyldest.

Bernhard iler ud i haven, og som en rose mellem roserne står den smukke pige, som kyssede ham i humlehaven, og nu lægger hun de bløde arme om hans hals og gentager kysset.

Så opdager han, at han stadig sidder på sin stol, skønt han nys var i haven og endnu tydeligt mærker pigens kys. Ved siden af ham ser han en lille, rund mand, som han synes, han bør kende, og manden hiver fat i ham og vrøvler en lang række sære ord, men han forstår dog, at han tillader sig at kalde Bernhard en kylling.

»Er vinen løbet til dit lille kyllingehoved, dreng? Du sidder jo rent og falder i staver.«

Rundt om sig hører han lyden af stoleskrampen, og alle smukke billeder vælter, og han sidder alene ved det store bord, mens stemmerne slår sammen over hans hoved, og den lille rare pastor Clausen står bøjet over ham.

Han rejser sig hastigt og opdager til sin skræk, at han næppe kan stå på benene, og da han tager et skridt frem, falder han nærmest ind i præsten, der med et lille udråb griber fat i ham og haler ham ud af stuen.

På vejen ud går den frygtelige sandhed op for ham. Han er beruset, akkurat som Jørgen Rytter er det, når det onde rider ham, og fader plejer at sige, at drukkenskab er en stor synd, som kun kan tilgives et menneske, der har så megen sorg at bære på som Jørgen.

Jamen han, Bernhard, har også sorg, tænker han fortumlet. Så er han i gangen, hvor pastoren rusker ham i armen.

»Hør dreng. Du er da vel ikke betrunken på din faders begravelsesdag?« spørger han vantro.

»Nej,« siger Bernhard med fast stemme, og han tvinger benene fremad. De skal gå lige, skal de, og han kommanderer indædt med dem og demonstrerer for øjnene af præsten, at han sagtens kan gå ved egen hjælp og uden at dejse.

»Hm, ja så.« Clausen retter på sine briller, så vender han sig om, mens han mumler bekymret hen for sig.

Bernhard vakler udenfor, men nu mærker han ikke længere kulden, tværtimod bliver varmen fra den gode vin siddende i kroppen, og herude er der ingen, der kan se, at han er en smule usikker på benene, og desuden forsøger han hele vejen tværs over gårdsplad-

sen at gå lige for at vise sig selv, at han aldeles ikke er faldet i drukkenskabens fæle grøft.

Han fikserer en række brosten og vakler uden besvær hen over dem. Han er en vældig karl, når det kommer til stykket, fortæller han sig selv, og de skal få at se. Om føje tid vil han rejse bort, ikke blot til en tarvelig latinskole i en dum købstad, nej, men til alverdens store, brogede lande og byer, og der i det fremmede vil han udføre bedrifter, der vil give genlyd og hæve ham langt op over alle andre dødelige. Og så vil han sidde deroppe i glans og herlighed og lade sit lys stråle ned over de sølle mennesker. Og det gælder ikke mindst Christian og Emanuel.

Han synes med et, at alt tegner lyst og hopper let og lykkeligt hen over brostenene, men falder lige foran stalddøren og slår knæet så slemt, at smerten leder hans tanker tilbage til gravhulen og den døde fader, og han rejser sig grædende op og vakler næsten bedøvet ind i stalden.

Herinde slår varmen ham så voldsomt imøde, at han må holde fast i stalddøren for ikke at falde igen.

Hele resten af dagen tumler han rundt for sig selv og er skiftevis en drabelig hersker, der er på vej til at erobre den ganske verden og en ynkelig lille dreng, der ikke kan hitte rede på noget som helst.

Da han den aften siger godnat til moder og sine søskende, kan han næppe se dem for træthed.

Lidt senere ligger han i sin seng og folder hænderne for at bede sit fadervor, men når ikke længere end til »Fader ...«, så kommer han atter i tanker om sin store ulykke, for nogen rigtig fader har han jo ikke mere. Nu er der kun en eneste fader tilbage, og ham er hele verden fælles om.

Og når alle andre har taget deres bid, kan der ikke være ret meget levnet til Bernhard.

Der ligger noget i kanten af vejen, og Bernhard bukker sig ned og samler det op og opdager forundret, at det er en stenøkse. Den føles så fin og glat i hånden, er meget lille og ganske slidt naturligvis, og

muligvis er det ikke noget særligt, men fader samler på alle slags sager fra hedenold, og Bernhard løber hjem og styrter ud i køkkenet.

Og der står moder.

Han har noget, han vil vise fader, siger han forpustet og holder ivrigt øksen frem.

Så husker han.

Og de bliver lige forskrækkede begge to.

Men lader som ingenting.

Han har længe ikke set moder græde, og selv er han en stor dreng, der forstår at bide tænderne sammen og ikke fortrække en mine.

Han drejer lynhurtigt om på hælen, uden at moder når at sige en lyd. Lader hende stå ene og løber sin vej. Uden om sandhullet. Væk. Langt ud over markerne. Løber og løber.

Først da han når et godt stykke ind i Gundsemagle Skov, standser han op midt på den smalle sti. Han er så forpustet og udaset, at han næsten ikke kan holde sig oprejst. Men han gør det. For han ved, at nu er det sket. Igen. Han har løbet sorgen ud af kroppen.

Og han kan ligefrem fløjte, mens han roligt slentrer tilbage til præstegården.

Inde på gårdspladsen får han øje på Christian, som kommer ud af lodøren, slæbende på noget stort.

»Hvad er det?« spørger Bernhard.

»Det kan du vel se. Det er den drage, vi lavede forrige sommer.«

»Vil du sætte dragen op nu?«

Bernhard kan ikke skjule sin forbavselse, for Christian plejer at skulle plages til at lege med drager og den slags barnejat.

Bernhard når at se en bæven om broderens mund, men han får ikke noget svar. Tavs bærer Christian det store uhyre hen mod noget, der ligner en udstilling af alt, hvad familien ejer af bohavede og løsøre.

Han lægger dragen fra sig på et bord og vender sig mod broderen. Ser næsten fjendligt på ham og spørger tonløst, om der ikke er noget, Bernhard kan hjælpe til med? Moder har spurgt efter ham. Auktionen er i eftermiddag. Har han glemt det?

Inde i stuen finder han moder og moster Marie og de andre søskende. Pigerne er i færd med at lægge faders tøj sammen i sirlige bunker, og nu bærer de det ud i gården. Emanuel skramler afsted med grandmamas stol. Moder vender sig mod Bernhard og siger, at det var godt, han kom. Nu kan han allerførst hjælpe Emanuel med at bære ud.

Jamen, da ikke grandmamas stol. Den kunne moder vel bruge? spørger han forsigtigt.

Nej, svarer moder. De kan kun have det aller mest nødvendige med til Slagelse. Kan han ikke snart begribe det?

Men, men ...

Han løfter forsigtigt en af grandmamas kinesiske nikkedukker op og holder den hen mod moder, men får et hvast blik fra moster Marie. Og det er også hende, der svarer. Alt det tingeltangel skal ud. Og sælges. De har slet ikke råd til at beholde den slags.

Han ser bønligt på moder, som står og vakler sært med en stor stak slidte bøger i sine hænder og slet ikke synes at ænse Bernhard. Hun står halvt med ryggen til ham, men pludselig vender hun sig om og rækker stakken frem imod ham.

»De har været faders,« siger hun. »Hans almanakker. Dem må du få.«

Bernhard lægger nikkedukken fra sig og rækker mekanisk hænderne frem for at tage imod bøgerne. Et øjeblik efter har de andre forladt stuen slæbende med ting og sager. Bernhard står stadig ubevægelig midt i stuen med bøgerne i favnen. Så lægger han dem fra sig.

Jeg glemte at sige tak,« tænker han.

En tid står han ubevægelig og kigger med rynkede bryn på stakken, der ligger og hvisker foran ham.

Bagefter ved han ikke, hvordan det gik til. Eller hvorfor det skete.

En slags vrede er det nærmest. Hele dette forbandede forår har den ligget og ulmet langt inde i sjælen, men nu bruser den over ham med vingeslag, der slår ham omkuld.

Al vilje forlader ham.

Han ser sig om. Der ligger svovlstikkerne.

Uden at tænke og uden at føle griber han ud efter dem og begynder at rive dem en efter en. Lader de små, flammende pinde falde på bøgerne, hvor de længe ligger og gløder. Han ser ind i de gule ildøjne og snøfter, men bliver alligevel siddende og fortsætter med at rive svovlstik efter svovlstik, indtil endelig små, forslugne flammer slikker hen over bøgerne.

Så vokser ildtungerne, og nu slubrer de hvert ord i sig. Faders kringlede skrift vrider sig af smerte.

Bernhard ler ved synet, det svier i næseborene, og øjnene løber i vand. Så bliver alt sort omkring ham. Bagefter husker han et skrig og en hånd, som greb ham og slæbte ham ud.

Der var en, der græd. Det var ikke ham.

KAPITEL 10

Latinskolen

»Dér « siger Peder og peger, »og dér ...«

Han gestikulerer og forklarer, mens de løber gade op og gade ned, og snart har Bernhard set hele Slagelse, der ganske vist heller ikke er særlig stor, men dog større end Torkildstrup. Det meste foregår i løb, og kun hist og her standser Peder op og forklarer nærmere om stedet.

Foran et stort hus slår han hatten af Bernhard og griner og siger til ham, at just foran det her hus må man huske altid at stryge kalotten, for derinde residerer selveste *Manden*, Bernhard knuger hatten i hånden og ser forvirret på ham. Manden?

»Ja, rektor Völdike, selvfølgelig,« fyrer han af og farer videre.

Lidt efter gør han igen holdt og peger på kirken, mens han vender sig om mod Bernhard, der står og krammer sin hat mellem hænderne. Derinde ligger skolen, forklarer han, lige midt på kirkegården.

»Den der låge skal du gå gennem fire gange hver dag. Og husk lige, Bernhard, at du skal møde op i god tid i morgen, ellers vanker der.«

Han siger det hurtigt og med en ligegyldig stemme, som om tæv er noget af det mest almindelige og dagligdags, man kan tænke sig, og han lægger slet ikke mærke til det udtryk af betænkelighed, der tegner sig i Bernhards ansigt, og på hans forsigtige »jamen hvorfor?« svarer han slet ikke, men skubber ublidt kammeraten foran sig ind på kirkegården.

»Der kan du se,« siger han og peger, »der ligger den.« Han nikker hen mod en lav bygning, der synes kilet ind mellem to store lindetræer, hvis kroner hvælver sig hen over taget.

I går var et spinkelt sortklædt menneske dukket op hjemme hos dem. De havde endnu ikke fået møblerne på plads i den mørke, lavloftede lejlighed, som de må dele med en anden enkefrue. Der er

kun en enkelt stue og et par små værelser til moder og pigerne. Drengene skal sove i et kammer, der ligger i en tilbygning. I kammeret er der mørkt og koldt selv midt om dagen, og gulvet er brolagt med kampesten som på en gårdsplads. Alting i deres nye hjem er så simpelt og så ganske anderledes end i den smukke, lyse præstegård derhjemme på Falster.

Den tynde mand havde stillet sig midt på stuegulvet og hilst moder med et dybt buk, mens han præsenterede sig som tredje classes hører.

»Og altså Deres hr.søns lærer,« sagde han.

Bernhard havde set med stor betænkelse på den tykke knortekæp, som manden holdt i hånden, og som han nu gestikulerede med, som om han stod og dirigerede et usynligt orkester.

Høreren mødte hans blik og lo.

»Jaså, min ven,« sagde han. »Du beskuer med ærefrygt min rare medhjælper her. Men vær du kun rolig, dreng, den tjener mig ikke til andet end at fjerne vildfarne høns og uvorne køtere fra mine haser.«

Han lo atter hjerteligt, og moder smilede til ham og fortalte ham, at Bernhard var en flink dreng, som hr. læreren ikke skulle få problemer med.

Bernhard nikkede. Nej, det skulle han bestemt ikke.

Så havde høreren trukket ham hen til bordet og holdt en veritabel tale om den uhyre lærdom, der nu skulle tilflyde ham, men dog kun ved egen flid. Derpå anbragte han en lille stak bøger foran drengen og formanede ham at lære dem udenad, bogstav for bogstav. Navnlig Balles Lærebog, uden hvilken han ingenlunde ville kunne blive konfirmeret. Også Kalls Verdenshistorie og Sommerfeldts Geographie måtte han lære sig så bravt, at han selv i den dybeste søvn ville kunne rejse sig og fremlire dem på det smukkeste. Ville han love det?

Bernhard nikkede uden overbevisning. Nu viste manden ham den lektie, der skulle læres til mandag, hvorpå han tog afsked med et højtideligt buk.

Nu står Bernhard inde på kirkegården foran skolen sammen med Peder Blicher. Peder er søn af pastor Blicher på Falster og har allerede læst på latinskolen i et år, og nu agerer han altså modtagelseskomite for sin yngre kammerat. Han udbreder sig lystigt om det daglige liv i Slagelse Latinskole, hvis fortræffeligheder han udpensler med så hårdrejsende detaljer, at Bernhard så småt overvejer at stikke af hjemmefra og i al fald aldrig i livet sætte sine ben i sådan en rakkerkule af en skole.

»Men du er heldig, Bernhard« slutter Peder sin rædselsskildring, »du har mig.«

Han hæver sig op over den mindre kammerat. Jo, Peder er høj og kraftig, men når det kommer til kamp, så er de måske alligevel ikke på det samme hold. Bernhard husker udmærket kampene derhjemme i Hasselalleen, hvor det undertiden kneb for Peder at holde sig indenfor den grænse, som Ingemanndrengene havde sat for enhver dyst. De havde ridderligt lovet hinanden aldrig at slå direkte på kroppene, men kun på skjoldene. Det andet gjorde ondt på den, man ramte.

»Men høreren, da,« indvender Bernhard en smule skingert, »han slår os ikke. Han har selv fortalt mig, at han kun bruger stokken på høns og hunde.«

»Ja stokken, men hvad skal han også med den i skolen? Der har han jo riset. Og det bruger han flittigt, kan jeg love sig,« trøster Peder og fortsætter, da han ser et uvejr trække op i det blege ansigt: »Du skal ikke hænge med hovedet Bernhard, men slå fra dig. Så er det allsammen ikke så slemt.«

Bernhard føler sig langt fra beroliget, og bedre bliver det ikke, da kammeraten slutter sin belæring med ordene: »Hvis du tuder, slår de dig ihjel.«

Det regner, men han mærker det ikke, selv om moder har jamret hele morgenen, for noget regnslag har hun ikke og hvad nu, hvis Bernhard forkøler sig, stærk er han jo langt fra, og det er efterår og råt i vejret og sikkert koldt i skolestuen. Bernhard tænker, at hvis

halvdelen af Peders historier har sin rigtighed, så skal han nok få varmen. Han trækker kappen sammen om sig og trykker hatten ned i panden. Så begiver han sig på vej. Han slæber benene efter sig og er næsten gennemblødt, inden han når frem.

Omsider kan han ikke trække det ud længere, og med verdens langsomste bevægelse åbner han lågen og starrer ind på kirkegården. Han ser hen over gravstenene, hvis glatte flader glinser i regnen, så det ser ud, som om de græder. Så skyder han hjertet op i livet og går med stive skridt hen mod den lave skoledør. Der bliver han stående. Det er nu, han skal vende om og løbe bort og aldrig mere komme tilbage. Det er nu.

Han står helt stille, mens regnen siler ned over ham. Pludselig bliver døren revet op, og Peder stikker hovedet ud til ham og kommanderer ham ind, med et: »Nå der er du? Kom så ind!«

Bernhard træder et skridt tilbage, men så er kammeraten over ham og skubber ham foran sig ind gennem den lave dør, hvor han må bukke sig, mens Bernhard er så lille, at han kan gå oprejst ind til det skuespil, der nu udfolder sig for hans øjne.

Det vrimler med drenge i alle aldre og størrelser, og de er ganske åbenlyst i færd med at slå hinanden fordærvet. De små skriger og huler som grise, mens de store tamper løs på dem. Lange tykke reb suser gennem luften.

Nu får de øje på Bernhard, som er blevet stående i døråbningen. Peder giver ham et elskværdigt puf, så han ryger ind imellem to halvstore drenge, der bokser løs på hinanden, men nu holder inde og ser op og ned ad den lille hvidkrøllede splejs, der står og vakler med lukkede øjne.

Alle de andre drenge stiller sig rundt om dem, og han hører dem råbe i munden på hinanden.

»Har du lånt din søsters gangklæder?« griner en af dem.

»Nej,« skriger en anden. »Det er da hans egne. Se selv, han er jo en jomfrudreng!«

Han griber fat i kjoleskørtet og hiver det op over hovedet på Bernhard, der slår om sig, hvilket imidlertid kun får drengens hulen til at vokse.

En stor koparret karl baner sig vej hen mod ham.

»Lad os se, hvad den lille jomfru gemmer under skjørtet.«

Bernhard vrider sig løs og holder kjolen stramt ind til kroppen og raser i sit stille sind over moder, der ikke nåede at få den nye skoledragt syet færdig til ham. Nu må han stå her til spot og spe i sin simple landsbykjole. Men det er dog ingen pigeklædning, ved han. Hvor er de dumme!

Inden den koparrede når at få tag i ham, er Peder uventet dukket op ved hans side og står nu og puffer til den store dreng. De bliver stående en tid og småbokser dovent, som om de kun lige akkurat gider bevæge armene.

En af de andre drenge stikker hovedet helt hen til Bernhards og ånder ham ind i ansigtet, mens han spørger ham, om jomfrusplej-sen da ikke har et navn?

Bernhard løfter hovedet og ser på ham. Den anden smiler imødekommende, og Bernhard mumler sit navn. Drengen slår et skraldlatter op og siger: »Bæhat ha ha ... men hvad hedder du mere, lille Bæhat?«

Han kan mærke, at han bliver vred nu og hvæser, at han hedder Bernhard, ja, det var *Bernhard*, han sagde. Drengen studser et øjeblik, så spørger han igen og nu helt venligt, om den lille jomfru Bæhat ikke har et efternavn.

Bernhard knytter næverne og har pludselig lyst til at springe på den store færede idiot, der står der og bræger dumt.

Peder stiller sig imellem dem.

»Han hedder Ingemann,« oplyser han, og et nyt latterbrøl vælter ned over dem.

»Ingenmand, Ingenmand, Ingenmand,« hylér drengene i kor, men nu bliver det for meget, og Bernhard er ligeglad, om de så var flere tusinde drenge, så ville han smadre hver eneste af dem, og med et rasende skrig kaster han sig over den største af drengene og det

så uventet og med en sådan hidsighed, at drengen vælter over i kammeraten bagved, der også lader sig falde, mens han griner og slår vildt om sig, og alt forvandler sig til et kaotisk virvar af arme og ben, der filtrer ind i hinanden, mens en henrykt latter fylder luften.

Bernhard mærker de store drenges grove hænder på sin krop. De griner, mens de gramser løs på ham, som var han en dejklump, de skulle ælte inden bagningen. Han vrider og snor sig under dem.

Men så pludselig er det, som om der farer en stormvind gennem klassen, og Bernhard når ikke at opfatte, hvad der er sket, før alle drengene filtrer ud fra hinanden og flyver som avner hen på bænkene, der er stillet op langs væggene.

Bernhard ligger og fråder af raseri ganske for sig selv. Han har fået sand i øjnene og kan ikke åbne dem, men føler nogen gribe hårdt fat i hans arm og hale ham på benene i et ryk. Han ømmer sig og hører ikke et ord af, hvad manden siger, før han bliver ført helt hen til bænken og trykket ned på den.

»Jaså, og ham får jeg ingen problemer med, siger hans moder, nej, det skal jeg rigtignok love for. Er han ligeså flink til at lære sin lektie, som til at ligge og fjolle i gulvsandet, så skal vi rigtignok få det gemytligt, vi to.«

Og høreren smækker sit ris ned i bordet foran Bernhard, så støvet hvirvler i en sky op foran ham.

En kort tid er der nogenlunde stille i klassen. Høreren troner på sin stol, og drengene har travlt med at finde bøgerne frem. Bernhard forsøger at gnide sandet af øjnene. Så ser han sig om. Lidt efter lidt falder han til ro.

Drengene bliver bedt om at rejse sig en for en og remse dagens lektie op. Bernhard har forberedt sig godt. Nu hører han den ene dreng efter den anden brække tungen på de almindeligste ord, og han bliver helt rolig, da det går op for ham, at de fleste er ganske tumpetunge i hovedet.

Høreren har rejst sig, og nu deler han gavmildt ud af sit ris, som han lader regne ned over de dovne slynglers hoveder. Men der er til-

syneladende ingen af dem, der kerer sig det mindste om riset, tværtimod, og til sin forundring hører Bernhard dem bryde ud i en slags abelatter, hver gang riset rammer, næsten som om læreren stod og kildede dem med det. Det er underligt. Kun en enkelt dreng ømmer sig en smule, for ham slår høreren med den tykke ende af riset og det hen over håndryggene. Det krymper sig i Bernhard, og han lover sig selv, at det aldrig skal overgå ham. Og da endelig turen kommer til ham, lirer han hvert ord af uden en eneste fejl.

»Glimrende, glimrende,« læreren går hen til ham og tjatter ham venligt på de lyse krøller. »Det var en flink dreng, der kan andet end at bide gulvsand.«

I det første frikvarter kommer Peder hen til ham.

»Der kan du se,« siger han, »det gik jo godt.«

Bernhard ser forbavset på ham, han har stadig sand i det ene øje, det gør ondt i hele kroppen, og en vrede ligger og ulmer i ham.

»Hvad mener du?«

»Ja, du tudede jo ikke, du er ingen jomfru alligevel.«

»Jeg blev gal. De kaldte mig fænavn, det hørte du vel.«

»Alle har navne her. Det betyder ingenting.«

»Jo, det gør. Jeg hedder Bernhard Ingemann, og jeg er ingen bæhat.« Han vrænger det hæsle navn ud.

»Nå ja, hjemme kan du jo gerne hedde sådan. Her hedder du Bæhat Ingenmand, og det kan du ikke ændre ved, hvad enten du hopper eller springer. Men den lille jomfru, hende tror jeg næsten, du kan rase ud af kroppen. Du kan jo i sandhed blive vild.«

Ja, det kunne han, og det ville ske igen, hvis de torskehoveder kom ham for nær. Peder ler ved de ord. Sådan skal det være, siger han, men nu kan Bernhard glæde sig til næste time, da vil han få løjer at se.

»Løjer? tænker Bernhard. Med bange anelser går han op mod skolehuset.

KAPITEL 11

En drømmer forsøger sig

Det er kort tid før studentereksamen, og han burde sidde begravet i bøger, men han har slet ikke kræfter til at kere sig om eksamen og slige bagateller. Nej, for han er optaget af ganske andre og større materier. Fætter Lars er af sin hjerteløse familie sendt bort til det fjerne Vestindien. Og han har efterladt Bernhard så aldeles ene og venneløs.

Det er som at miste sin elskede. Mindst.

Ensomhedsfølelsen er dog langt fra ublandet tragisk, og han sidder og smiler hen for sig. Det er jo i høj grad pirrende og herligt sådan at være ulykkelig. Det kalder de smukkeste rim og rytmer frem i ham.

Med gyldne lokker og med smil i øje
Og uskyld i dit rene, lyse sind
Du vandred som et væsen fra det høje
Og så slet ikke tåren på min kind
Så barnligt slog dit ædle unge hjerte
Endnu du ingenting på jord begjærte
En yngling ved din side bad
Imens hans hjerte græd

Den yngling følte nu sit hjerte briste
Imens han hørte dine lyse ord
Han aned dulgt det blev de sidste
Ham gaves fra sin ven på denne jord
Med munter ro du vidste at udbrede
for mig din trygge fremtidsglæde
Din latter fyldte vinterknuget luft
Med en ambrosisk duft

Du, Bernhard, jeg skal fjerne riger skue
Og vandre lykkelig i palmelunde
Mig kan nu intet mer i verden true
Jeg søbe nektar skal af drømmemunde
Jeg hørte ordene i luften danse
Men kunne næppe deres mening sanse
Du sagde mig så barnligt glad
At vi to måtte skilles ad

Nu må jeg vandre ene om i livet
Slet ingen ven jeg ejer mer på jorden
Du blev af Gud mig ganske sikkert givet
Af djævelen blev du revet bort fra Norden
Nu går du om i Indiens fjerne lande
Og jeg må sorgfuld livets vilkår sande
Indtil i døden jeg kan ånde frit
Jeg leve må som eremit

Han lægger nakken tilbage, mens han synger sidste del af verset højt i en ny, skinger toneart: »Jeg le-ve må som e-re-mit ...« Så smiler han bittert som en, der vel ved, at verden er ham imod, og at onde magter just har frarøvet ham enhver mening med livet.

»Ensom og forladt sidder jeg nu her i mit skumle fængsel. Og jeg skal visselig dø i denne nat,« mumler han og ser dystert ud i den halvdunkle stue. Så bøjer han sig atter over papiret og lader en stund pennen kradse hen over det.

»Sådan ja ... og sådan ... just det ... ja, først nu er det ret.«

Han holder papiret op i det svage lys, der falder ind fra vinduet og læser sit digt højt og glemmer at være sorrigfuld, for det er jo såre godt. Så sænker han det atter og stirrer en tid tankefuld frem for sig, hvorefter han kaster arket fra sig med en undertrykt hånlatte. Kroppen knækker sammen og falder slapt ind over bordet. Han er en såret helt nu. Og fortvivlet. Fortvivlet javist, men også ikklædt for-

tivlelsens mod. Med stor møje presser han ordene frem: »Ja, ja ... tv blot ikke længere, min Herre! kom fluks og drb mig!«

Han farer med t op fra stolen og stiller sig i forsvarsposition. Helten vågner. jnene glder.

»Nej, min Herre, så let gr det ikke i Holger Danskes rige! Kom kun an usling! I tver - ha! tror I måske, at mit liv er mig noget værd uden ham. Ingenlunde, min Herre! Thi vid, at denne usle krop blot er en skygge af sig selv og ikke mere ved at lyse på denne dunkle jord. O Lad den blot opluges af gravens mrke!«

Han skrider høst, derpå lader han sig rallende falde om på gulvet og bliver liggende. h, hvor er det lifligt at føle en sådan smerte! Og hvor han dog lider for sin ven! Med et mærker han en voldsom træt-hed, og han lukker øjnene og lader mathedsflelsen brede sig i kroppen.

S sover han.

»Bernhard, Bernhard, hører du!«

Moder står bøjet over ham og rusker i hans arm. Hun smsknder, fordi han ligger der i gulvsandet og triller sig i sin pæne skoletrje.

»Om forladelse, moder, men jeg faldt vist i søvn,« mumler han fortumlet og rejser sig. Flov. For nu husker han. Han legede jo. Dog nej! det var jo ikke nogen leg. Han er en digter og ikke mere noget legebarn. Ser sig om og fr øje på papiret, der ligger og lyser under vinduet. Hurtigt tumler han på benene og vil bøje sig efter arket, men moder kommer ham i forkøbet og står allerede med det i hånden. Hun ser ned på det og ryster forundret på hovedet.

»Jamen, Bernhard. Et digt,« siger hun overrasket og rækker det hen mod ham. Men han skubber det væk. Nej, moder må inderligt gerne lse det. Ls blot! Han har skrevet det til Lars, forklarer han, og det skal forresten ikke være nogen hemmelighed fra nu af, at han skriver digte. Han løfter hovedet og ser stolt på moder. Hun gengælder kærligt hans blik. S bøjer hun hovedet og lser hans digt.

»Jo,« siger hun og rækker ham arket, han er sandelig en stor digter.

Men han kan høre, at hun ikke mener det.

»Men ser du, min dreng, det er udmærket, at du forstår at rime så kønt. Du har imidlertid glemt, at jeg bad dig skrive et rigtigt brev til din fætter Lars. Som svar på hans. Har du nu forsømt det for at skrive digte?«

»Nej, moder. Men ser du, da jeg læste mit brev, så rørte det mig så dybt. Og det fik mig sådan til at længes efter ham. Og så *måtte* jeg skrive det digt. Forstår moder ikke det?«

»Nej, men det gør ikke noget, Bernhard. Læs nu smukt for mig, hvad du har skrevet til din fætter.«

»Ja, moder.«

Han sætter sig ved bordet og finder brevet, som han nylig har afsluttet. Så læser han:

Slagelse 21 september 1806

Din Pludselige og saa høyst uformodede Bortreise, bedste Ven, har gjort et heftigt Indtryk paa os alle; men Ingen føler vist saa meget derved som jeg. Det har stedse været min Yndlingstanke, stedse mit varmeste Ønske, at leve nær hos dig, og at nyde din Omgang: dette mit kjæreste Ønske var nu blevet til et Haab, som jeg troede, aldrig kunde svi-ge; den Tid var nu ikke langt tilbage, da jeg saa vist ventede at samles med dig, og i Selskab med dig at nyde Venskabs og Fortroligheds skjønneste, reeneste Glæder; dog med Eet ser jeg mig nu alle mine skjønneste Forhaabninger berøvet, og dig, o! Ven, den Eneste som følte sandt, oprigtigt Venskab for mig, at iile bort til saa langt bortliggende Egne, for maaske aldrig - det er skrækkeligt - maaske aldrig meere at vende tilbage. Denne Tanke er mig den skrækkeligste af Alle; ofte opfylder den min Sjæl med den bittreste Vemod, jeg føler mig da saa eene, saa forladt, uden Ven, uden en Fortrolig, hvem jeg kan aabne mit Hjerte, jeg maa indslutte mine Følelser i mig selv, og da ere de dobbelt smertelige, kun paa dette døde Papiir, som maaskee aldrig kom-

mer i dine Hænder, kan jeg give mit Hjerte Luft. Før var det mig en Tvang at skrive, nu er det næsten min kjereste Forretning; thi da Haabet er berøvet mig at samles med dig og selv at tale med dig, er dette nu det eeneste Middel til, skjønt seent, at meddele dig mine Tanker og Følelser. De Par Ord jeg fik fra dig ved din Afreise vare mig ubeskrivelig kjære, og jeg gjemmer dem stedse som det sikreste Beviis paa dit oprigtige uforandrede Venskab, da du selv i Skilsmisens Øyeblik, da du maatte forlade saa øm en Moder, saa kjerlige Søskende, dog mindedes din Barndoms Ven og ei vilde forlade mig uden at sige mig et kjerligt Farvel. O! hvor gjerne havde jeg ønsket, selv at have kunnet omfavne dig, og endnu engang mundtlig at have kunnet forsikre dig om mit trofaste, uforanderlige Venskab; dog ney, det behøvede jeg vel ey at forsikre dig om, du vil vist blive den samme, i hvor længe vor Skilsmise end skal vare, ligesom du stedse skal finde mig uforandret. Intet vilde glæde mig meere end et par Ord fra dig, kjære Ven! Faaer du nogensinde dette Brev, o! lad mig da saa snart som muligt erfare det, lad mig vide, hvorledes du lever, hvorledes din Reise gik af, om du finder dig vel fornøyet hvor du er, om du kan taale Climaet og, fornemmelig, om du har mig ligesaa kjer som før, og længes noget efter mig, siig mig, hvor snart du venter, at kunne vende tilbage i dine Venners Arme, og give mig den Lykke tilbage, som jeg aldrig ret vil kunne nyde uden dig. Min Moder og mine Søstre bede kjerligt at hilse dig. Lev vel, elskede Ven! og glem aldrig din tro Ven:

B. S. Ingemann

Han tier og sænker brevet og ser hen på moder, der har siddet tavs og lyttet til hans oplæsning. Ind i mellem har hun nikket, men hvad synes hun? Jo ... Hun nikker endnu en gang. Så smiler hun til ham og forsikrer, at hun ret genkender sin dreng i det brev. Og det er godt, at han har en så inderlig elsket ven. Men han skal nu ikke tro, at Lars er den eneste skabning i verden, der kan forstå ham. Hun har altid vidst, at han var mere følsom end de andre drenge, ja end piger-

ne med, såmænd, siger hun alvorligt, mens hun måler hans spinkle krop med øjnene.

Bernhard nikker, men han siger ingenting, for selv om moder tror, at hun kan se lige ind i hans sjæl, så er det ikke sandt. Det kan ingen uden Lars. Og så nævner hun endda i samme åndedrag brødrene, som om de nogensinde har forstået den mindste gnist af den brand, der flammer i hans bryst. Med dem kan han ikke tale om noget egentligt. Christian forstår sig ikke på stort andet end køb og salg og vareprisers svingninger, og det samme gælder såmænd både Svane og Emanuel. Kræmmere er de, og kræmmersjæle har de, og når han en gang imellem forsøger at bibringe dem et smukt ord-billede eller en stor tanke, så griner de dumt og maner ham til at tage sig sammen og finde ud af, hvordan virkelighedens verden tager sig ud.

Virkeligheden? Det er et ord, de ikke burde tage på deres kræmmertunger, for de kender kun den laveste, den mest håndgribelige tingsverden og aner slet ikke, at der hinsides den findes en anden, der er langt større og langt mere strålende. En, som kun digtere formår at fremmane og betragte. Når han forsigtigt antyder noget derom til sine brødre, så ler de igen og kalder ham en fantast og en drømmer og siger, at den slags tøjeri kun sømmer sig for svagelige pigebørn og ikke for raske unge mænd, der skal bane sig en vej i verden.

Nej, en digtersjæl forstår de ingenlunde. Bernhards hjerte slår varmt for poesien, og han har allerede egenhændigt nedskrevet en ganske smuk samling poemer. Men han gemmer dem omhyggeligt, og han skal nok vare sig for at lade brødrene læse dem.

Endnu kan han rødme af skam og ærgrelse, når han tænker på hin dag forrige sommer, hvor han fortunlet af lykke var ilet hjem for at fortælle om et strålende fund, han just havde gjort ude i den store, hellige natur. Hele eftermiddagen havde han strejft om i skoven i et forsøg på at finde »Hellig-Anders' Hvilchøj«.

Det var ikke lykkedes for ham, men nærmest ved et tilfælde var han i bogstavelig forstand snublet over en rigtig, levende bautasten

fra hedenold. Ja, sådan havde han da forestillet sig det, og han var løbet hele vejen hjem og havde begejstret kastet sig over Emanuel, der var i besøg og sad forankret ved spisebordet, mens han roligt bakkede på sin snadde. Han havde haft hele sin opmærksomhed rettet mod avisen, mens Bernhard stod lænet over ham og snublende berettede for ham om sit stolte fund. Det var en æresstøtte, fortalte han stakåndet, ja altså sådan en, som kongen havde rejst over en mægtig helt.

»Over hvem?« havde Emanuel køligt forhørt sig uden at fjerne piben fra læberne og øjnene fra avisen.

Ja, det vidste han ikke ret, men i al fald var den rejst over en fornem person. For se, der var nemlig hugget en kongekrone i stenen, og så kunne Emanuel vel begribe, at ...

Broderen så for første gang op fra avisen og sagde, mens antydningen af et smil lå på hans læber: »En krone, nej tænkt! Og hvordan ser den ellers ud, din sten?«

Bernhard kunne af broderens ironiske blik tydeligt se, at han var til grin, men han forstod ingenting og fortsatte, dog lidt mindre kry: »Ser ud? Jo, altså ... den ligner nærmest ... en pyramide.«

»En pyramide? ha ... ha ... ha.« Nu lo broderen højt. »Du kan selv være en mide, dit fjols. Du med al din latinske viden, du genkender ikke engang en gemen milepæl, når du ser en.«

Og han havde ubarmhjertigt leet videre. Bagefter havde han udbredt sig til højre og venstre om Bernhards himmelråbende uvidenhed. Sådan var de, brødrene.

Men med fætter Lars forholdt det sig anderledes. Allerede da de var smådreng, og Lars besøgte dem i præstegården på Falster, havde de to forstået hinanden. Ja, lige fra det første øjeblik havde Bernhard betingelsesløst elsket og tilbudt den lille, nydelige københavnerdreng, hvis fornemme manerer han omhyggeligt forsøgte at kopiere.

En dag havde de blandet blod under den store eg. Bernhards hjerte havde hamret af skræk, da han så fætteren tage sin skarpe dolk frem og uden et kny ridsede et tydeligt B på sin arm. Derpå rakte

han våbnet til Bernhard, der ikke rørte sig en tomme, men stiv og halvdød af skræk stod med øjnene klistret til det blodige værk. En tynd, rød stribe silede hen langs fætterens arm og faldt dråbe for dråbe ned i det grønne græs.

»Så skynd dig dog, Bernhard!«

Og han havde skælvende taget imod dolken, og det var da også lykkedes ham at fremstille et ulæseligt L på sin sarte, hvide hud. Så havde Lars hastigt grebet hans arm og presset den mod sin egen, mens han så fætteren dybt i øjnene og højlydt svor, at han ville være sin blodsbroder tro indtil døden.

»Sværg også du, Bernhard,« havde han sagt, og med tårer i øjnene havde Bernhard gentaget de magiske ord.

KAPITEL 12

Dødsspringet

København d.5te Novbr. 1806

Nu, gode L.! kan jeg da glæde dig med, at Eksamen er forbi og jeg indskrevet som academisk Borger! ihvorvel dens Udfald ikke ganske svarede til min Forventning, har jeg dog Aarsag til at være ret vel fornøjet dermed. Jeg kommer ret ofte til din gode Moder, og du, bedste Ven! er da stedse den kjæreste Gjenstand for vor Samtale. Jeg har læst alle dine Breve til hende, og begge have vi inderlig følt det Ubehagelige i din Tilstand. Du skriver at du seer dig omgivet af idel slette Mennesker, uden at eye en Ven, en Fortrolig, ved hvis Hjerte du kan finde den Roe og den blide Tilfredshed, som du nu langt fra Moder, Sødskende og Venner, forgjæves søger: O! bedste L.! jeg føler dybt hvor tung din Skjæbne er: heller ikke jeg finder meer noget Hjerte, som oprigtigt vil deele mine reeneste Følelser og med samme Varme slaae for mig, som dit. Jeg maae indslutte mine Følelser i mig selv, Enhver jeg vilde betroe mig til, maatte jo udlee mig og betragte mig som en latterlig Sværmer, kun ikke du, gode L! Mine Brødre holde vist ret meget af mig, derpaa tvivler jeg ikke; men aldrig kunne de dog blive for mig hvad du var. Af en Hændelse saae jeg, for noget siden, et Brev som Swane engang har skrevet til sin Line; du kan ei troe hvor ubehagelige Følelser det opvakte hos mig: hvor ømt, hvor lidenskabeligt, var det ikke skrevet? Hvilke varme Forsikkringer om evig Troskab fandt jeg ikke deri? og nu - saa aldeles forglemt. O! menneskelige Letsindighed, tænkte jeg, hvor vidt kan du dog ikke bringe os! Saa let glemmes den ømmeste Kjærlighed, hvor vil det da gaae Venskab? et Aar eller to forsvinder, nye Gjenstande omgive os, og - Alt er glemt. Jeg skjælvede for den Tanke at dette muligt kunde blive Tilfeldet med os; dog mit Hjerte sagde mig strax: det er ikke muligt.

Jeg var hos din Moder i Dag; hun havde ikke sovet i Nat for at tænke paa dig. Du har en sjelden, en fortræffelig Moder: mangen urolig Time tilbringer hun for din Skyld: hun seer dig i et farligt Clima, uden Venner, omgivet af Skurke, og hun skjælver, ikke saa meget for din Sundhed og dit Liv, som for din gode moralske Charakter; med Ængstelighed tænker hun paa din Ungdom og den Ungdommen egne Letsindighed, og jeg læser det Ønske i hendes Øyne: »Gid jeg havde ham igjen i mine Arme, langt heller fattig og dydig, end riig og foragtelig.« Ja, gode L! at have saadan en Moder er en sjelden Lykke.

Bernhard dypper pennen i blækhuset, mens han tænker på sin egen moder, som han nu må savne hver dag. Så løfter han atter pennen og ryster omhyggeligt blækket af, hvorpå han forsigtigt anbringer den på beholderens gule kant. Han rejser sig og går hen til vinduet, hvor han en tid bliver stående, mens han drømmende stirrer ud i den sene eftermiddags vintermørke. Han hører vindens tuden, mens den travl farer gennem Fiolstræde og pisker henover Skidentorv. Heroppe under taget hos den gamle fru Fugl rækker øjet i klart vejr langt ud på den anden side af voldene, ja helt ud over de nøgne marker. Men lige nu er udsigten begrænset til den svagt oplyste torveplads, hvor skarn og visne blade forenes i en hvirvlende dans over brostenene. Fra det andet vindue kigger han ned i Fiolstræde, men her ligger alt hen i bælgmørke.

Lygtetænderen er ikke synderlig præcis i dag, konstaterer han og får i det samme øje på en enlig lygte, der vugger frem og tilbage dernede i gadeslugtens mørke, mens den fejer en tynd lyskegle foran sig. O! havde det bare været Lars, som nu kom gående dernede på vej til sin ven. Så ville Bernhards hjerte have banket af forventningens glæde, og han ville om et øjeblik have kunnet favne sin ven. Men nej, Lars er det ingenlunde, for han befinder sig tusinde og atter tusinde af mile borte, og pines vel i dette øjeblik af Vestindiens stikkende sol. Og den, der nu forsvinder ind i bygningen og tramper tungt op ad trappen er ikke en person, han just længes efter. Det er uden tvivl Spur, der vender hjem fra sin sidste fore-

læsning. Og om et øjeblik vil han åbne døren og, allerede inden han atter har lukket den, muntert forhøre sig, om hans unge protege nu også ret har profiteret af dagens timer til flittige studeringer udi teologien.

Bernhard skynder sig at skyde Youngs »Nattetanker« ind under lærebogen, der ligger opslået på bordet ved siden af det påbegyndte brev. Og da Spur ganske rigtigt forhører sig om hans flid, svarer han, at han har haft travlt med at besvare fætterens brev. Det kan han vel tillade sig, mumler han mut, og Spur svarer ikke, men går irriterende tæt på, ja han står nærmest og hænger ind over ham, mens hans øjne klæber sig til de ord, hvormed Bernhard nu hastigt slutter sit brev:

... Hvo veed om vi nogensinde see hinanden meere, mørk er den Fremtid, vi gaae imøde, dog Held os: Haabet forlader os ikke, liig en smilende Genius omsvæver det os og med en trøstende Stemme tilhvækker det os: »Vi sees igjen.«

Din ven

B.S. Ingemann

»Ret så«, brummer svogeren anerkendende og beder i det samme Bernhard om tilladelse til at læse hele brevet.

»Studer nu flittigt, min ven, til vi går til sengs! Og husk, at det navnlig er vigtigt at være velbevandret udi dogmatikken!« lyder en lang, søvnig snøvlen henne fra lænestolen, og Bernhard brummer et forsonligt »naturligvis,« men han ved med usvigelig sikkerhed, at svogeren ikke agter at movere legemet mere i aften, og at han, Bernhard, derfor kan læse hvad som helst uden utidig indblanding. Desuden agter han hverken nu eller nogensinde at besvære sig med noget så kedsommeligt som dogmatik, og hvorfor skulle han også det?

De tror alle sammen, at han skal være præst, og foreløbig lader han dem blive i troen, navnlig for moders skyld. Men nej, han skal ikke

være præst. Han skal være det, han længe har vidst sig kaldet til. Digter.

Han haler den opslåede bog frem. Tankerne fra Youngs drømmeunivers falder ham i øjnene, og han møder dem med den samme heftige hjertebanken, som da han læste bogen forleden. Ordene er som et spejl af hans eget urolige indre, synes han. I dem genkender han sin længsel efter at forlade den lurvede dagligdag med dens sure kakkelovnsvarme og evindelige fedtemadder og forsvinde ind i en verden af lutter ånd. En verden, hvor sarte farver og toner blander sig med dufte så lette og liflige, at sjælen må smelte derved.

Mumlende læser han: »Fra en kort og urolig Søvn opvaagner jeg. Hvor lykkelige ere de, som ikke opvaagner mere! Dog dette var forgæves, dersom Drømme ogsaa besvære Graven ...

D a g e n er for kort for min Bedrøvelse, og N a t t e n, endog naar den er allermørkest, er Solskin, når den lignes mod Farven af min Skjæbne.«

I den lille lommebog, som han omhyggeligt skjuler for svogeren, men hvori han noterer sig alt, hvad der optager ham, har Youngs tanker erstattet Senecas. I gymnasieårene var han en overbevist stoiker, og det sidste skoleår grifledede han flittigt sentenser, der stedse skulle minde ham om, at mennesket var et frit og af naturen dydigt væsen, som ikke burde lade sig anfægte af tilværelsens middelmådighed, men tværtimod hæve sig derover og således med stor ro og overbærenhed betragte livet omkring sig.

Med Senecas sentenser rustede han sig mod knubs fra den barske drengeverden, der hver dag mødte ham i skolen. Ham kunne de ikke bringe ud af fatning, for han havde sin styrke i tankernes verden. Og gik det rent galt, forstod han at gå amok, så selv de største og barskeste undredes over den lille hvidhårede drengs styrke og vildskab. Men det var sjældent nødvendigt.

I den sidste tid er den stoiske ro imidlertid blevet erstattet af en ny og foruroligende rastløshed, og de klassiske tænkere har måttet vige

pladsen for de moderne. Og lige nu fylder Youngs tungsindige nat-tetanker hans sind. I går læste han om døden og grifledede flittigt. Han finder den slidte notesbog frem og læser, hvad han skrev:

Vor Skabning ... midtvejs mellem Intet og Guddommen. En himmelsk Straale, besudlet og formørket!

En Engels Arm kan ikke rive mig fra Graven; Hærskarer af Engle kunne ikke holde mig indsluttet der.

Sjelens Natur er af et finere Væsen end den Jord, den træder paa; den er virksom, aandelig, stigende, ubundet og ubindret ved Lege-mets, sin grove Staldbroders, Fald.

Alting, Alting paa Jorden er Skygge.

Enhver Ven, der ved Døden rives fra os, er en Fier der plukkes af den menneskelige Forføngeligheds Vinge.

Bortdøde Venner ere Engle udsendte i Ærinder fulde af Kierlighed.

... lad din Tanke være henvendt til Døden, denne velmenende Tugte-mester for din Siel, naar den er glad!

Livet gjør Sielen afhængig af Støvet; Døden giver den Vinger til at opstige til Stierne.

Døden begraver kun Legemet, men Livet begraver Sielen.

Livet er en Skyldner til Graven, dette mørke Sprinkelverk! hvor-igennem frembryder en ævig Dag.

Døden er Seier; den binder i Lænker Livets rasende Ulykker, Vellyst, Ærgierrighed, Vrede og Gierrighed.

Døden saarer for at læge; vi falder, opstiger, vi regierer! vi sprænger vore Lænker; vi sætter os fast i Himmelen.

Hvorfor bliver Venner borttrykte fra os? Det sker for at binde, ved en om Kierlighedens Baand, Dødens Tanke til det menneskelige Hierte.

Lorenzo! har du nogen sinde vejet et Suk?

Af Sorrigs Veer fødes uendelig Glæde.

Imedens Mennesket voxer til, tager Livet af; og Vuggen ruller os nærmere Graven. Vor Fødsel er intet andet end vor Død begyndt; ligesom en Fakkeltænder, i samme Øieblik da den antændes.

Døden, den store Død alene, lander os der, triumpherende, over Stjerner og Solen.

Naturen vælter sig omkring, men Mennesker gaaer frem; begge ævige; den første en Cirkel, den anden en Linie.

Bernhard lukker øjnene og sidder ganske stille, mens han lader ordene bundfælde sig. Han forsøger at lukke af for de andre sanser også, så han kan drømme sig fri og langt bort fra sit kvalmende fængsel. Han vil ikke mere kunne høre Spurs snorken derovre i alkoven, og han vil ikke kunne lugte de sure støvler, som er stillet til tørre ved ovnen, hvor også sokkerne hænger og damper om kap med den regnvåde frakke. Luften er tung af fugt og stank. Men nej, lugtene og lydene holder ham fast i rummet. De borer sig ind i ham og hvisker ham i ører og næse, at han er dømt til denne usle tilværelse. Han kan ikke undslippe.

Jo. Han kan. Han *kan* undslippe, hvis han vil, tænker han pludselig. Og bliver hed over hele kroppen. For den tanke er uhyrlig, men den er ikke umulig. Det står i hans magt at gøre en ende på elendigheden. *Han har sin pistol.* Det eneste, han behøver at fore-

tage sig, er en ganske lille bevægelse. Blot hæve den mod tindingen. Så bevæge en finger ganske lidt. Trykke af. Og så farvel. Med et brag vil han springe over i åndeverden og blive virkelig til. Så let. Så ufatteligt let, hvisker han.

Og pludselig sidder han med det støvede pistolhylster i hænderne. De ryster svagt, da han langsomt fjerner det røde fløjlsklæde og vikler våbenet fri. Så lader han det omhyggeligt og holder det hen foran sig. Nu ikke ryste på hånden, Bernhard. Rolig, rolig.

Han hæver langsomt pistolen og sætter den til tindingen. Mærker sveden springe frem på panden. Men skælver ikke mere. Lader kulden fra våbenet forplante sig til hånden, til hele kroppen. Som allerede føles kold som dødt kød. Om lidt vil den ligge som det hylster den er, henslængt på en stol, mens han, Bernhard, sjælelet og lykkelig svæver om mellem stjernerne. En ånd blandt andre ånder. I stjerners himmellys.

Fingeren bøjer sig, og han stænger alle tanker ude.

Da hører han langt inde fra en stemme. Det er ikke hans egen, skønt den kommer fra den krop, han allerede troede død. Den taler langsomt og lavt, men han hører hvert eneste ord. Og hvert af dem går som stød gennem hans krop. *»Af vejen fra rølingen dreng!«*

Det er faders stemme.

I dag er han helt rolig. Han har købt voks og tager sin pistol frem, hvorefter han omhyggeligt tilstopper fænghullet. Sådan, nu kan dunkle ord fra månelyse kirkegårdsvandring ikke mere fange ham ind og forføre ham, ikke overvinde hans lyst til livet. For vist vil han leve. Det gentager han roligt for sig selv, mens han maser voks ind i pistolen, indtil hullet er stoppet. Så lægger han våbnet på plads og henter violinen. Og han spiller, indtil skyerne for alvor spredes, og han kan ånde frit.

Senere sætter han sig roligt hen til sit bord for i fred at udgyde sit hjerte for fættren:

I Aften har jeg ret i Sinde at skrive dig et langt Brev til, bedste Ven! jeg er just ganske allene, og kan ubindret opofre et par Timer til at tænke paa dig. Nu nylig sad jeg just allene i Tasmørket, og morede mig, saa godt jeg kunde, med min Fiolin; jeg veed ikke hvordan det er, endog den usleste Musik er undertiden i Stand til, at opvække blide Følelser hos mig, og i saadan en Stemning, gode L.!, føler jeg saa inderlig, hvor tungt det er at savne en Ven; jeg veed da intet bedre Raad end at skrive til dig, derved forsvinder som oftest det Mørke, som ved Tanken om Fremtiden, stundom opstaaer i min Sjæl.

Dit velsignede lange Brev til din gode Moder har jeg læst; du kan aldrig troe hvor det glædede mig: jeg saae, du var frisk, tildeels ogsaa fornøjet, og hver Linie syntes at forraade, at du var ganske den samme.

Du skriver, at Heden er dig saa besværlig, ja det tror jeg nok, bedste L.! allerede her i dette kolde Clima saae jeg ofte, hvor du svedte om Sommeren, hvad maae du da ikke lide i hiin brændende Hede! dog, gode L.! havde du blodt en eneste oprigtig Ven ved din Side, da vilde du neppe halvt føle det Trykkende i din Stilling, kunde en kjærlig Haand tørre Sveden af din Pande, hver Draabe vilde være dig dyrebar; men det veed jeg desværre alt for vel, du maa savne.; du seer dig omgivet af Mennesker, som du aldrig kan elske, fordi du ikke kan agte dem; eene staaer du der med dit ømme, dit følende Hjerte, og ingen modtager det. Ingen føler dets Værd; ja, jeg indseer ret levende din ikke lykkelige Forfatning, og troe mig, jeg deler den med dig. Ofte tænker jeg mig hvorledes dog alt kunde være anderledes, end det nu er, og hemmelig forbander jeg den Skjæbne, der saaledes rev os fra hinanden, i det Øyeblik den syntes at ville foreene os. Intet er dog meere smigrende, og Intet meere skuffende end Haabet. Du skrev mig til, at du haabede, at komme hjem igjen til Sommer; men i din

Moders Brev taler du Intet derom; maaske vil du ikke smigre hende med et Haab, hvis Opfyldelse synes dig selv saa vanskelig.

.....

Fra Slagelse kan jeg hilse dig: jeg faaer Brev derfra en Gang imellem; i Julen var jeg selv dernede for en kort Tid, de ere Alle friske; til Sommer tænker Moder at gjøre en Reise her til Byen. Min Broder Søren er endnu hos Kammerherre Lerke. Spur søger og søger, men har ikke fundet Brød endnu, skjønt han i 8 Aar har havt Atestats med Laudabilis. Christian og Emanuel leve ogsaa ved det Gamle. Hvad mig selv angaaer, da er mit Liv saa eensformigt, og saa aldeles ubetydeligt, at den bedste Biograph vilde finde Møye ved at skrive to Linier derom: Fortiden og dens svundne Glæder mindes jeg endnu ofte med Behagelighed, sjelden og næsten aldrig fryder mig det nærværende Øyeblik, og forgjæves søger mine dunkle Blikke at kige ind i Fremtidens Mørke. Ven, bedste Ven der har du en kort Skildring af min nærværende Forfatning, døm selv om jeg er lykkelig. Dog, det er ikke mig, som bør klage; har nogen af os Aarsag dertil, da er det vist dig, gode L. - Aldrig er dog Mennesket fornøyet med sin Skjæbne, derfor finder man og saa sjelden nogen sand Lykkelig, hvor er vel ogsaa Maalet for Menneskets Ønsker? Sjelden nyde vi de nærværende Goder, men sukke stedse over dem, vi maae savne.

Nær havde jeg blevet alt for alvorlig, og jeg ønskede dog saa gjerne at mit Brev skulde ende lidt muntert, jeg vil da bilde mig ind, at jeg er hos dig; - men siden jeg er hos dig, behøver jeg jo ikke at skrive - jeg vil da lægge pennen og spadserer lidt med dig i Drømmenes Rige, paa andet Dansk: jeg vil gaae i Seng, og slumre ind med Tanken om dig; god Nat, bedste Ven! tænک ogsaa undertiden paa din oprigtige Ven

B. S. Ingemann

KAPITEL 13

I ilden

»Kronprinsen har forladt København. De siger, at han er flygtet.«

Bernhard griber fat i Steen Blicher, som ikke har hørt det endnu og næppe kan tro det. De har just mødt hinanden i gademylderet, og som så mange andre er de på vej til universitetet, hvor alle byens studenter har fået bud om at møde op. Men endnu svirrer luften af rygter, og ingen ved præcist, hvad der er passeret. Det siges, at englænderne har forsøgt at true kongen til at udlevere flåden. Som pant. Men det er en så ufattelig tanke, at de fleste mener, at det umuligt kan have sin rigtighed.

De to unge mænd kender flygtigt hinanden gennem en fælles bekendt, men i den almindelige uro og panikstemning gribes de af en slags venskabsfølelse og griber bevæget hinandens hænder.

Så begynder de at løbe.

I Studiegården er alt kaos. Der diskuteres og gestikuleres, og rygterne flyver fra mund til mund. Først da pladsen er sort af studenter, og der bliver manet til ro, synker de ophidsede stemmer ned til en mumlen. Så bliver der helt stille, og man hører en høj stemme udråbe kongens befaling:

»Den fare, Staten trues med, giver mig anledning til at anmode de studerende her ved Universitetet om at forsamle sig og støde sammen i et Korps under Navn af Kronprinsens Livkorps. Jeg har ved den for mig uforglemmelige 2en April set dette Korps og med Glæde erfaret dets Iver for Kongen og Fædrelandet. Velan Landsmænd! vis det samme ved denne Lejlighed. Dette Korps skal anføres af den almindelig agtede Overhofmarskalk Hauch.«

Kongens befaling bliver slået op og nedenunder kan studenterne læse Konsistoriets følgeskrivelse:

I underdanigst Følge af Hs.kongl. Højhed Kronprinsens Skrivelse efterkommer Konsistoriet som tro Undersaatter sin Pligt herved at opfordre Universitetets Borgere fra i morgen Formiddag af, eller saa snart det vorder bekendt, at indfinde sig paa Studiegaarden for i Konsistoriums Forsamlingsværelse at blive indført i de dertil bestemte Lister, hvorefter nærmere Foranstaltninger vil blive gjort.

Han mærker ingen smerte, blot en let forundring, der breder sig i ham, da det blændende, hvide lys rammer hans ansigt. Og det er ikke et slag, snarere et hedt kærtegn, et ildkys. Og i det samme fanger lyset hans krop og favner den. Det løfter ham, og som en sprudlende fakkelløber hvirvler han op mod den mørke himmel, stadig højere og højere og i svimlende fart. Han ler. Lige med et begynder lys-havet omkring ham at splintres. Myriader af stjernestumper slider sig løs og flyver ilddansende ind i mørket, hvor de funkler som krystaller for hans øjne. Det føles som at ligge midt inde i et fyrværkeri, og han rækker ud efter gnisterne og hører sig selv klukke og forstår undrende, at ikke blot verden, men også han selv er blevet forvandlet. Han er ikke længere en københavnsk student, men en lille dreng hvirvlet ind i et forunderligt lysrige. Inde bag stjernehavet skimter han sin fader. Han hænger iklædt hvide englegevandter på himmelhvalvet med udspilede vinger og synger jubelsange akkompagneret af stjernernes knitren.

Langt inde i drømmen mærker han nu gnisterne. De falder som en regn af lette dråber på hans ansigt, og det er morsomt, og han ler stadigvæk, indtil lige med ét smerten kommer til og hugger sin klo i ham. Glød for glød brænder funkerne sig ind i hans hud. Men så er også branden borte, og gnisterne forvandler sig, og nu er det, der rammer hans ansigt, klægt og lunkent som mudret vand, der længe har ligget i solen. Han gisper og spræller som en fangen fisk, mens dråberne falder ind på hans tunge, og en kvalm smag breder sig i munden. Han kæmper for at komme fri af drømmen, men pludselig slukkes alle billeder, sanserne dør, og han glider ind i et tomt mørke.

Langsomt begynder han at komme til sig selv, og tøvende åbner han øjnene. Blikket mødes af den blegblå himmel, der tavs hvælver sig over ham. Men regnen, der dryppede? Ilden og det våde ansigt? Han tørrer en hånd hen over kinden og stirrer vantro på den. Blod! Det klitrer sig halvt størknet til hans hud. Et jag af smerte går gennem marv og ben, og det går op for ham, at han er blevet ramt. Svimmel og med angstens kvalme i kroppen tumler han på benene. Han ser sig om, men skønt solen allerede er på himlen, kan han kun hist og her skimte byens huse glide som uvirkelige spøgelsessyn og i sære brudte flader ud og ind gennem de sorte, flossede røgfaner, der svæver over den sønderbombede by. Ruinmure med tomme, døde vinduesøjne dukker frem for atter at skjule sig i den sorte røg.

Pludselig husker han, hvordan han halvdød af udmattelse var faldet om, og til lyden af de hylende mordlyn og alle skrigene var gledet fra drømmen og ind i et billedløst mørke.

Hvordan var det? Han læner sig mod brystværnet for ikke at falde. Jo, før han faldt om, var han en tid i helvedet. Og med ét vælder aftenens og nattens billeder ind over ham.

Det havde været en af sensommerens smukkeste aftener, og der havde hvilet en egen fredfyldt og højtidelig stemning over den. Næsten som forventningen før en stor fest. En spænding i luften, javist, men det var just det herlige ved det. Som om noget nyt og stort stod på spring, noget hidtil uhørt, der skulle times dem. En vej ind i selve eventyrets forunderlige verden. Ja, netop sådan havde det været. Og studenterne havde samlet sig og begejstret sunget de kønne fædrelandssange, mens de havde raslet med sablerne. Fjerene på de høje, runde hatte viftede i den lette sommerbrise. Selv stod de ranke og stolte. De var så smukke i deres skinnende, nye uniformer, blå og sort og hvidt og rødt smældede sammen i et festsyn for øjnene. De lyse bukser og rødkravede, sorte jakker sad stramt ind til kroppene. Spændte og lykkelige bar de deres nye farvepragt for konge og fædreland.

Ved hovedvagten havde musikken spillet op, og københavnernes havde samlet sig i små grupper om dem. Her stod de og lyttede andægtigt.

Også Bernhard havde følt sig opstemt trods trætheden og den dunkende pine i leddene, der var blevet overanstrengte af al for megen uvant øksersits. Men han havde ikke et øjeblik været bange. Hver morgen siden indkaldelsen var han trofast mødt op på Slotsholmen og senere ved Nørreport, hvor han skulle gå vagt på volden. I alle de dage havde de ihærdigt øvet det uvante krigshåndværk. Nu var de rede. Og denne aften som alle andre aftener gik han taktfast frem og tilbage med sin sabel ved siden og geværet på ryggen og smerter i hele kroppen. Men med blodet brusende af mod. Endelig følte han sig *i live*.

Da han om eftermiddagen sammen med sit kompagni var marcheret tværs over Skidentorv, hvor rækker af københavnere nysgerrigt havde taget opstilling, havde han nok set den gamle fru Fugl. Og han så hende slå hænderne sammen, da hun fik øje på ham, og han hørte hende pippe et forfærdet: »Jamen herrestegud, skal *han* også med!« Et kort øjeblik havde han følt geværets tyngde. Men så havde han ranket sig. For det var jo nu, de skulle vise, at Dansken, om end han ikke var en trænet soldat som den engelske, dog ejede mod og mandshjerte.

Han havde gået så roligt på sin vagt. Frem og tilbage i det uendelige, forekom det ham. Intet skete. Men måske stormede fjenden i nat, havde han tænkt, og hans hjerte havde hamret, men ikke af frygt, nej, af forventning havde det banket. Varmt og levende i hans bryst. For det vidste han: De ville finde ham parat, og han ville skyde hver eneste fjende, der nærmede sig byen, og det samme ville de andre, der var indskrevne i Kronprinsens Livkorps. Jo, de skulle nok vide at forsvare deres fædreland, skulle de.

Forleden havde man fra flere steder gjort udfald mod de engelske batterier, og studenterne havde ivrigt af alle og fulde af kamplyst tilbudt sig som frivillige, ja de havde ligefrem tigget om at måtte deltage i udfaldet. Men general Peymann havde gjort sig døv. Han vil-

le ikke sende så uøvede børn i ilden, havde han sagt og mønstret dem med en blanding af ømhed og foragt i blikket. Selv var han ældgammel ligesom de øvrige befalingsmænd i København. Gamle og frygtsomme mænd alle til hobe. De unge og stærke stod nede ved grænsen. Studenterne havde raset. Uøvede ... de! Som om deres brændende iver, og deres oprigtige kampvilje ikke var hundrede gange mere værd end tåbelige øvelser. Men nej. Vagttjeneste kunne de gøre og dermed basta.

Så nu gik de frem og tilbage på volden. Og måske blev der storm.

Måske.

Så var det hele kommet så ganske anderledes end de havde forestillet sig. Som et lynangreb fra himlen, som de intet kunne stille op imod. Ingen advarsel. Intet stormløb mod voldene. Ingen ædel kamp mand mod mand, hvori de kunne vise deres mod. Intet som helst at gøre modstand imod.

Først havde det været et par enlige bomber, der faldt ligesom tilfældigt. Det var langt fra de første af den kaliber, københavnernes stiftede bekendtskab med, for englænderne havde de sidste dage nu og da affyret en kanon, næsten som om de ville vise indvånerne, at de faktisk besad kanoner, og at de virkede. Men kuglerne var faldet fredeligt og uden at skade en levende sjæl. En var dumpet ned i kastelgraven, hvor en kaskade af vand til alle sider var eneste effekt, og københavnernes havde stået rundt om og moret sig over det plumpe fyrværkeri, som englænderne kunne præstere. Det havde været herlig underholdning.

Men denne gang var det anderledes. Bomberne havde ramt deres mål. Det kunne han se af den fede, sorte røgsøjle, der langsomt snoede sig op over byens tage et sted derinde imellem huserne. Besynderligt, havde han tænkt. Så var bomberne trods alt ikke harmløse.

Og så med ét revnede verden, og alle djævle blev sluppet løs. Først var luften blevet søndersplittet af et kakofonisk lydinferno, idet alle byens alarmer sattes i gang samtidig: stormklokkerne kimede,

vægterne peb i deres fløjter, og stortrommerne gik. Alle lyde smeltede sammen, og næppe var det begyndt, før en række bomber kom drønende hen over hovedet på studenterne.

Uvilkårligt dukkede Bernhard sig, mens han fulgte dem med øjnene, til han så dem falde inde over byens centrum. Og med ét var hele himlen forvandlet. Nu var det en regn af granater, bomber, raketter og brandkugler, der piskede op fra landjorden og fra havet og alle steder fra og fyldte himlen med ild, inden de hamrede ned i den levende by. Ildkuglerne trak vældige, lysende spor efter sig som kæmpe komethaler, der voksede og bredte sig hen over aftenhimlen. Luftalermen druknede i deres hylen. Så var der bragene. Og som natten skred frem fyldtes luften af stanken fra de brændende huse og af skrigene fra de mange sårede og skrækslagne mennesker, som soldaterne ikke kunne se, men høre i de få pauser, der var mellem nedslagene.

Studenterne løb frem og tilbage på volden, forvildede og magtesløse. Enkelte græd, andre gik som Bernhard tavse og sammenbidte. Han så op mod himlen, mens biblens ord tegnede sig i flammeskrift for hans indre. Tumultarisk væltede skriftens billeder ind over hinanden: Nu blæste englene i deres basuner, nu kom der hagl og ild ned over jorden, hvor det blandede sig med menneskenes blod. Og ilden blev kastet på jorden, og jorden brændte op, og træerne brændte op, og alt grønt græs brændte op. Et blændende lys skar sig hen over himlen og kastedes i havet. Og havet blev til blod. Og stjernerne faldt. Som brændende fakler faldt de over jorden. Fristen var endelig omme, og de syv tordner dundrede til menneskene, at de var fordømte. Ja, det var selveste dommedag, der ramte dem nu, det var tydeligt, og de kunne intet stille op med deres sølle våben. Fjenderne skjulte sig langt inde i mørket og teede sig uvirkeligt som gespenster. I stedet for levende, håndgribelige fjender, der kunne bekæmpes mand mod mand, disse sataniske himmelkugler, som man intet kunne stille op imod, og som dræbte i flæng.

Bernhard syntes, at han hørte englens røst syngende forkynde, at menneskeheden var moden, og at høsttiden var inde. Nu skulle Herrens vrede høste frugten fra jordens vintræ og kaste den i Guds Harmes store persekar. Og persekarret skulle trædes, indtil der strømmede blod ud af det. Han knugede om sit gevær og stemmede ryggen mod et voldtræ. Så vendte han sig og fyrede i blinde ud i halvmørket. Hans skud druknede i larmen. Ved siden af ham stod en ung soldat og græd. Han ville trøste ham og vendte sig mod ham med nogle ord på læben, da han i det samme følte en brændende varme slå mod sit hoved. Og han faldt om med soldatens skrig i ørerne.

Han skubber sig fri af brystværnet og forsøger at ranke sig. Og opdager, at han er usåret, og at smerterne blot er en voldsom ledpine efter det umage sengeleje under voldtræet. Men det størknede blod på hans ansigt og hænder?

Tøvende går han nogle skridt frem og vender blikket mod træets fod. Og han ser med det samme, at han har ligget og sovet i en blodpøl. Fortumlet går han helt ind under træet og kigger op i dets krone. Over hans hoved ser han en flænset menneskekrop. Et afskudt ben dingler i en gren. Det hænger fast i de blodige rester af noget, der engang har været lyse uniformsbukser, men nu kun er tøj-trevler, der blidt vugger benet frem og tilbage i morgenbrisen.

Det svimler for ham et øjeblik, men så mærker han et afsindigt raseri vågne dybt inde og gribe ham som en fysisk smerte, og en tid kan han ikke få vejret.

Pludselig hører han sig selv brøle som et vildt dyr. Lige ud i luften skrider han, at de sataner skal dø. Nu og på stedet! Og inden han ret ved af det, tumler han ned ad volden med bajonetten i hænderne pegende fremad. Han styrter mod byporten og hylér af fuld hals, at de skal lukke ham ud. Han vil i kamp, vil han! Han vil egenhændigt gøre de af med de sataner. Det svimler for hans øjne, mens han styrter fremad med sit våben. Han er en angribende soldat nu, og intet

kan standse ham, de kan bare komme an, de feje djævle, der skjuler sig derude i tågebankers halvmørke.

En befalingsmand kommer vaklende mod ham. Han holder afværgende hænderne op foran sig, som om det er ham, den rasende soldat vil gennembore. Og Bernhard standser et øjeblik og ser ham nærme sig som gennem et tågeslør, og han hører sig selv med en sært uvirkelig stemme hvine, at djævlene skal dø. Officeren ser træt på ham og siger ganske roligt, at studenten kan gå hjem nu. Der er blæst til afløsning for længe siden, har han ikke hørt det?

Bernhard sænker bajonetten og står med hængende arme. Det er et øjeblik, som om alt blodet forlader hans krop og gør den slap og veg, og han må tage sig voldsomt sammen for ikke at falde om. Nej, han har ingenting hørt.

»Gå nu!« befaler stemmen, og han vakler en tid halvvejs bedøvet videre langs volden med den tunge muskedonner hængende i slappe arme. Men så tager han sig sammen, kaster med en sidste kraftanstrengelse våbnet over skulderen og drejer væk fra volden.

Som en beruset dingler han langs husmurene med blikket klistret til brostenene som af skræk for, hvad der ville møde det, hvis han vovede at se op. Alligevel ser han alt for meget, flere steder må han vige udenom granathuller og stumple over blodbestænkte murebrokker, og han kan ikke undgå at høre folk jamre inde i de sønderskudte huse. Først da han skal til at sætte foden på sin egen trappe, rives han ud af sin halvt bedøvede tilstand af en lys drengestemme, der skingrer ham ind i øret: »Hele huset er ude min herre!«

Den næste nat og den næste igen fortsætter bomberegningen over byen. Bernhard bliver ikke mere kaldt på vagt. Den tredje nat skjuler han sig i en kælder på Amager. Og det er her, han hører råbet: »Nu faldt Vor Frue Kirke!« Så følger kapitulationen. Og fjenderne, der skyller som flodbølger ind over den lemlæstede by.

Resten er sorg.

KAPITEL 14

Carl Luno

Krigen er omsider slut. Englænderne har forladt København og taget flåden med sig, og byens indbyggere er tilbage i virkeligheden. Som ganske vist har ændret sig voldsomt. Bernhard smittes imidlertid ingenlunde af det hektiske genopbygningsarbejde, der får byen til at ligne og lyde som en stor byggeplads.

Længe går han rundt som en søvngænger. Og drømmeskyerne er ikke ganske blæst bort.

En dag ser han et lys i et genbovindue. Han er netop flyttet med gamle fru Fugl til Vandkunsten, og nu sidder han som så ofte før med panden trykket mod ruden og forsøger at drømme sig bort fra den dystre og mørke stemning af trang og fattigdom. Kammerlugten sidder ham i næsen. Han ser mod himlen. Deroppe mørkner det allerede, snart tændes stjernerne, men han sidder fængslet bag storbyens mure og kan ikke ret skue nattehimmels herlighed.

Med et fanges hans øjne af et lille lys, der blafrer frem i et vindue i huset derovre på den anden side af gaden.

Et smukt ansigt tegner sig i skæret fra lyset. Han ser det kun uklart, men det forekommer ham alligevel, som har han øjnet en engel svæve forbi. Ja, for det var blot et kort sekund. Så var hun borte.

Næste dag sidder han klistret til vinduet for at få endnu et glimt. Måske ligefrem se hende træde ud gennem døren der i al sin stråleglans. Og skrå over gaden og stille sig lige under hans vindue. Så vil hun stå der, stille og tankefuld, men han vil læse lyset i hendes fortryllende lille ansigt og drage hendes tanker til sig, og hun vil føle det og løfte sit smukke, lokkede hovede og møde hans blik. Og deres øjne vil sende tegn på tegn til hinanden.

Ja. Han sukker saligt.

Det er så længe siden, han har talt med nogen nu. Har jo ideligt måttet skrive for omsider at få værket fuldbragt og afsendt. Og nu kan han slet intet foretage sig. Ikke andet end at vente.

Men når først professor Rahbek får læst hans udødelige drama og skriver ham til, vil verden forvandles og alle blomster springe ud og fylde luften med en ambrosisk duft. Og stjernehimlen vil trodse byens mure og husenes tage og brede sig funklende for hans øjne.

Men indtil da. Denne ustillelige længsel. Men så er der gudskelov en smuk jomfru, som man kan sukke efter. I mellemtiden. Bagefter, ja så skal han skrive sine kønneste digte. Lover han sig selv, på én gang salig og trist.

Fru Fugl kommer trippende og sætter en bakke med mad frem til ham, men han rører den ikke. Kan man spise, når hjertet hamrer af dobbelt lyst? spørger han sig selv. Histovre bor en jomfru så net, og hun er skabt til ham, og derinde på teateret ligger et skuespil så fint, og det er skabt af ham.

Pludselig bliver der liv i genbovinduet, og han stirrer derover, mens han holder vejret af spænding.

Nu skal han se hende i dagens lys. Et blegt og smukt ansigt toner allerede frem bag ruden, og Bernhard venter på synets forløsning for atter at kunne trække vejret frit.

Men han falder forover i et fortvivlet hosteanfald, da skikkelsen slet ikke åbenbarer sig i al sin jomfruelige skønhed. Men hastigt smækker et vindue op og stikker den halve overkrop ud gennem det og med dyb stemme brøler et eller andet til en eller anden forbipasserende nede på gaden.

Fyren hedder Carl Luno, erfarer han hurtigt efter, og himlen være lovet for ham. For da alt ramler omkring Bernhard, da afslag på afslag vælter ind over ham fra diverse forlag, så er vennen der.

Alt det, han ville græde ud i Lars' arme, det låner Carl ham nu skulder til. Ikke at han forstår ham på samme måde som Lars ville gøre. Nej, Carl er kølig som navnet, men inde bagved det lette panser af vid og distance fornemmer Bernhard en varme. Og aldrig bli-

ver han udleet og afvist, som når han nærmer sig sine søskende med en heftig bekendelse og en trang til at tale ud om denne evige længsel efter, at Eros en dag må dukke op og ramme hans hjerte med al den kraft, der kan ligge i hans fortryllede pile.

Ja, for Bernhard *må* elske.

Hele hans glødende digtersjæl kræver det.

Og en dag skriver han et digt. Et sandt elskovsdigt. Det er ikke til Carl, naturligvis, men andre har han jo ikke, som han tør vise det. Og læse det for.

Men pigen kom til ham, mens han sov og blandede sine drømme med hans og førte ham med sig ind i en himmel af lyst. Han gør sig ikke rigtig tanker om hendes ydre, og deres elskov er naturligvis hævet over skind og blod. Men når han alligevel længes en smule efter at se hende træde synligt frem, låner han hende kusine Bettys skikkelse. For hun er ganske dejlig at se på. Men ak! Desværre synes hun slet ikke at ænse Bernhards tilbedende blikke. Hun har kun øje for sin kedsommelige forlovede.

Langsomt skråer han over gaden. I hånden krammer han papiret med det endnu knapt størknede blæk. Og Carl lytter andægtigt, mens Bernhard læser:

*Gid, jeg var en Morgenvind!
Sagte skulde jeg da svæve
Hist til hendes Leie ind,
Over hendes Lokker bæve,
Kysse hendes Rosenkind,
Bliedt opløse Silkebaandet
Over Pigens kydske Barm -
Og forsvinde, elskovsvarm,
Af den Yndige indaandet.*

*Gid jeg Glædestaaren var,
Som i hendes fromme Øie
Stundom glindser, stille, klar,*

*Naar hun stirrer mod det Høie!
Ingen Spotter mig da saae;
Men sødtsvimlende jeg skulde
I den ædle Barm nedrulle
Og i Salighed - forgaae.*

*Gid jeg var en hellig Tanke,
Som i hendes Sjæl opstaaer,
Naar i Elskovsdrøm hun gaaer,
Naar hun føler Hjertet banke
Anende og længselsfuld
Vore Væsner sig forene,
Tvende Draaber i eet Væld,
Samme Tanke, samme Sjæl,
I det skjønt-harmonisk Ene*

Og da han har læst digtet til ende, kan han roligt græde ud hos Carl, for også han er bevæget, det ser han med det samme. Og de favner hinanden i en fælles længsel efter den store elskov, som er så fjern og æterisk ugribelig, og dog så nær, og som *må* oprinde for dem en dag og føre dem ind i den store lyksalighed. Men indtil den dag, så har de dog digtet.

Det kan de mageligt være fælles om.

Bernhard er flyttet. Heldet har tilsmilet ham, og han har fået en studieplads på Valkendorfs Kollegium. Nu er han kollegianer og kan arbejde i fred. Alle tror, at han sidder fordybet i lovtekster, men han åbner ikke en bog. Tværtimod. Han lader sig lykkeligt opsluge af de sødeste elskovsdrømme. Og skriver digt efter digt. For han har omsider fundet sin muse.

Foran ham i den brede vindueskarm ligger det ubeskrevne papir. Her står også hans pen. Og herfra flyver dagligt nye digte ud i verden. Nej, så langt flyver de ingenlunde. Men de vil gøre det en dag. For nu har han fundet *hende*. Den dejligste, lille pige, som han her

fra sin vinduespost kan iagttage dag efter dag. Se hende i genbo-vinduet, fromt vande sine blomster. Og hastigt titte over til ham, der jo altid sidder beredt til et kærligt øjekast.

Og se hende svæve hen ad fortovet, fortryllende klædt. Rosenfarvet kjole og et flammende rødt shawl.

Hun går arm i arm med sin fader.

Og når hun er danset ud af hans synskreds, så kommer ordene ganske af sig selv og lægger sig på hans læber. Og han griber pennen, og med det våde, sorte blæk fæstner han trolddomsord på sit papir.

Ja, nu kan han skrive digte, for han har fundet sin muse.

Han ved endda, hvad hun hedder, for kusine Betty er gennem sin forlovede bekendt med familien. Faderen er etatsråd Mandix, og datterens navn er Lucie. Han hvisker henført hendes navn. L u c i e.

Om dagen skriver han digte og betragter pigen, så meget af hende, som han kan se, og det hænder undertiden, at han som en skygge følger efter hende, når hun spadserer med faderen.

Men for det meste, må han nøjes med det lillebitte vinduesglimt, og det er alt for lidt. Og han lider derover og haster hver aften hen til Carl for at kaste sig i hans arme og græde over sin ulykkelige og umulige forelskelse, for hun er datter af en højtplaceret embedsmand, og selv har han slet ingen fremtidsudsigter. Hvad skal han gøre?

»Slå hende af hovedet,« foreslår Carl ufølsomt.

»Det mener du ikke, Carl. *Jeg kan ikke skrive uden hende.* Men hør, jeg formede i aftes et digt, som just handler om den umulige kærlighed. Vil du høre? Og Carl nikker. Bernhard læser:

*Elina gaaer i sin Faders Borg,
I sorte, flagrende Klæder;
Hun synes at skjule dyb Hjertesorg;
Men aldrig hun sukker og græder,
Hver Dag hun svinder, som Dug for Sol;
Hun ser det og smiler med stille Taal.*

*Bekymret tidt Moderen spørger:
»Sig Dotter! hvorfore du sørger!*

*Hvi er dit Øie saa syg, saa mat?
Hvi er dine Kinder saa blege?
Og hvor er din Gang hver Midienat,
Naar Søvn dit Legem skal qvæge?»
»Ak Moder! - jeg elsker ei Dagens Lys;
Men Natten er mig saa venlig tys,
Og gaaer jeg ved Midnatstiden
Og seer paa de Stjerner blide.«*

*»O! Vogt dig! Stjernen er vist ei blid,
Som Pigens Hjerte besnerer;
Og Maaneskinnet gjør Kinden hvid,
Og Midnatstaagen udterer.«
- »Lad tæres Legem! Lad blegne Kind!
Men sød er dog Stjerne og Maaneskin,
Og Lilien har jeg nu funden,
Som kun dufter i Midnatsstunden.«*

*Den Moder mæler et Ord ei meer,
Selv dybe Suk hun vil dølge;
Ved Nat hun Pigen bortvandre seer;
Saa sagte hun efter mon følge.
Bag Haugen Kirkegaardsmuren staaer;
Didhen den sørgende Pige gaaer,
Bag Kirkemuren bortsvæver-
Den Moder det skuer og bæver.*

*I Natten lyser en Marmelsteen,
Til Gravstenen Jomfruen vanker:
»Stat op, du Kjære!« - Med Dødningbeen
Paa Graven hun sagtelig banker.*

*Brat revner Stenen, og underfuld
En Dødning stiger af sorten Muld;
- Ak! hellige Christ! dig forbarme!-
Nu synker hun i hans Arme.*

*Hun læner sit Hoved op til hans Bryst;
Hans læber alt hendes møde,
Og Pigen hensmelter i rædsomme Lyst-
Hun klynger sig fast til den Døde;
Paa Graven de sidde, som Brudgom og Brud,
Og hviske saa sagte i Natten ud:
»Du Kjære! naar vil du modtage
For evig din elskede Mage?«*

*»I Morgen Favre! du vorder min Viv,
Saa skal jeg dig evig omarme;
Thi nu har jeg drukket dit sidste Liv,
Udsuget din sidste Varme.«
Ved Kirkegaardsdøren den Moder staaer -
Men Gru det Rædselsord hende slaaer.
Hun blegner og styrter til Jorden,
Som knuust af Himmelens Torden.*

*»Ak! bed for din syndig Sjæl en bøn!
Bed Barn! og fly med din Moder!
O! vee dig, Dødning! - du est min Søn -
O! Dotter, det er din Broder.«
Den døde hører det Angestskrig,
Og bleg og langsom han hæver sig:
»Ti stille, Moder, ti stille!«
Ei Blod kan Sjæle adskille.*

*»Paa Jorden gjælder det store Bud,
Men ikke i Aandernes Rige;*

*I Døden vorde vi Brudgom og Brud-
Hos Gud samles Lige med Lige.
Gak hjem, og tag din Dotter ved Haand!
I Morgen samles vi Aand med Aand -
Farvel! - hør, Hanerne gale!
De Døde til graven de kalde.«*

»Sådan er kærligheden.«

»Men du elsker vel ikke din søster på den måde,« udbryder Carl forskrækket. Og Bernhard må fortvivle over ham. Det med søsteren er jo blot et billede, det er jo kun for at illustrere kærlighedens umulighed på denne faldne jord. Siger han og ser dystert på vennen.

»Men det forstår du vel, Carl.«

»Nej,« siger han og lyder lidt forlegen, »men digtet klinger min sandten flot. Sådan på en kirkegård og i det klareste måneskin. Og så det der med at samles ånd ved ånd. Hvordan finder du på det?«

Og Bernhard soler sig en stund i vennens beundring.

En dag kommer Carl brasende ind. Vil Bernhard nu ikke snart behage at vågne op og blive almindelig igen? Og glad. Han havde det jo langt bedre, da hans pigebørn var af luft end nu, hvor der er dukket en op af kød og blod. Det fruentimmer suger jo for pokker al livskraft af ham, og han er i forvejen så udmagret og bleg. Han ender som spøgelse, om han ikke tager sig sammen og går ud i den friske sommerluft sammen med Carl. Så kan de gå ned på havnen og drømme om fjerne lande og skibsfart, hvis Bernhard absolut *må* drømme for at kunne trække vejret.

Bernhard ser dystert på ham og svarer, at han ikke har tid. Han arbejder. Og skibsfart, hvad kommer det snak ham ved? Han har travlt, gentager han utålmodigt.

»Vrøvl Bernhard, du sidder jo og hænger som en anden syvsover. Men så vågn dog op. Der er en verden uden for din vindueskarm.«

»Nej.« Bernhard lægger sin hånd på det nylig beskrevne ark.
»Her!« siger han så, »er min *hele* verden.«

Carl glaner. Nå, kan det alltsammen være på et skriveark, ja så må han sandelig være nøjsom. Men hvordan vil han skaffe sig føden?

»Føden, hvad snakker du om? For du ved dog bedre end nogen anden, at jeg er digter, ikke sandt? Digter!« gentager han med eftertryk.

Carl må ikke falde ham i ryggen.

»Hør nu!« siger vennen indtrængende, »du har jo efterhånden fået dine digte retur fra alle forlag. Hvad vil du med dem?«

»Hvordan kan du spørge sådan, Carl? Også du har jo grædt over dem. Også du finder dem jo kønne.«

»Kønne, javist, men du skal jo leve, Bernhard.«

»Det tror jeg ikke.«

Carl griber fat i ham og tvinger ham på benene. Rusker lidt i ham, som vil han ruske ham rigtig vågen. Det smerter at stå op, når man har siddet så længe, og Bernhard ømmer sig.

»Giv dog slip på den frugtesløse fantasieren, kæreste ven! Det er ikke sundt for dig.«

Carl lægger armene om ham, og de står tæt sammen en tid. Bernhard mærker, hvordan han langsomt falder til ro i vennens arme og bliver lidt gladere.

Pludselig gør han sig fri af favntaget og siger, at han da for pokker selv kan forlægge sine digte.

»Selv?« Carl ser måbende på ham.

»Ja.«

»Men det koster penge.«

»Og så?«

»Du har ingen.«

»Nej, jeg har ingen.«

En pause. De to venner ser på hinanden, så siger Bernhard, at Carl ikke skal bekymre sig så meget om hans fremtid. Digtene skal ud. Det vil de også komme. Penge kan man låne. Basta.

»Nej men se!« siger Carl og nikker med ansigtet vendt mod ruden.
»Din pige, tror jeg, hun bærer da i al fald det af skjalden højt besungne røde shawl.«

Bernhard vender sig og farer til vinduet og får straks øje på hende. Der står hun stille og lader sig fange af solstrålerne, der låner hendes blege hud et gyldent skær.

Hun bøjer sig let forover og svæver langs rendestenen så let og luftigt som en elverpige. Og for første gang er hun alene. Pokker tage Carl. Bernhard flår hatten til sig. Han må efter hende. Nu.

Bag sig hører han Carls stemme: »Sig mig lige, Bernhard, er det virkelig det radmagre gespenst derhenne, der gør dig kruset i hovedet?«

KAPITEL 15

Digterdrømme i svøb

Dødsskyggen svæver over hans liv, og den truer hver dag med at slå ned. Her til morgen har han hostet i over en time, og er der ikke en antydning af blod på lommetørklædet?

Han er for træt til at gå ud i dag. Ville egentlig aflægge Carl Luno en visit, men det bliver vist ikke.

De fleste dage må han gå den tunge vej til Giethuset på Kongens Nytorv for at informere kaptajn Mouriers vanartede drengebørn. Han orker det sjældent, for de driver gæk med ham og efterlader ham hver dag som en slap klud, der netop kan sjappe hjem, men så heller ikke stort mere.

I dag har han fri. Og måske vil han skrive det digt færdig, som han begyndte på forleden. Ja, tænker han, digtene, dem har han gudskelov. De ligger og lyser tværs gennem det mørke, som knokkelmanden i denne tid forlyster sig med at kaste ind over hans familie. Så længe han har digtene, findes der et lys, som end ikke døden formår at slukke.

Han rejser sig og går hen til bordet og griber det øverste ark og holder det op i lyset, så forsigtigt, som var det den sarteste lille valmue.

»Mithridat,« står der på titelarket.

Det er et drama fra den romerske kejsertid, men han har ingenlunde fortabt sig i en fjern fortids tåger. Nej, hans drama er i sandhed aktuelt, for skønt det udspiller sig i det forgangne, så er det de store, evige ideer, der har inspireret hans pen, og med ordenes fortryllende magt fører han sin læser ind i den berusende verden, der er den sande kunsts. Siger han til sig selv, for han har læst værket højt for vennerne, og som sædvanlig synes de ikke at have forstået dybden i det.

Men det vil professor Rahbek gøre, når han læser det.

Og Bernhards hjerte tager til at dunke, og sveden springer frem på hans pande ved tanken om, at Knud Lyhne Rahbek måske i denne stund sidder ved sit arbejdsbord og studerer Bernhards drama. Og den unge digter kan se den gamle for sig. Han ser ham smile, og han ser smilet forvandle sig til alvor. Og nu er det et udtryk af den dybeste respekt og beundring, som afspejler sig i den ældre digters ædle træk.

Jo, nu varer det næppe længe, før Bernhard Severin Ingemann bliver et navn på alles læber, og han vil omsider kunne høste de laurbær, som han så brændende higer efter. For man vil jo straks indse, at han er i færd med at reformere det danske teater og med sit stykke trække det op fra den sump af ligegyldig og flov underholdning, hvori det længe har væltet sig som en so i mudderet.

Renheden har omsider nået København. Og der vil lyde jubel fra alle sider. Men digteren vil bøje sit hoved og i ydmyghed modtage folkets hyldest.

Bernhard står allerede og bukker foran sit imaginære publikum og mærker varmen i kinderne, da det banker på hans dør.

Det må være Carl. Andre besøger ham ikke for tiden. Og han råber et muntert »kom ind, min ven!«

Men det er ikke Carl. Det er den gamle fru Fugl, som nu vrikker ind til ham og står og bøjer sig for ham, som øvede hun sig allerede på sin kommende rolle som beundrerinde.

»Ja, kære fru Fugl!« siger han i en let spørgende tone, men hun bøjer sig endnu mere fremover. Hendes ryg har så længe Bernhard har kendt hende haft denne form af en halvcirkel, og det er da også nede fra barnehøjde, at hendes små øjne nu rettes mod ham.

»Ja, en kommer jo med post,« siger hun.

Post? Han føler sig pludselig gennemboret og begynder at stamme, men får ingenting sagt, før hun allerede rækker den alt for store og tunge kuvert frem imod ham.

»Nej, men det der ... det ... er ikke til mig,« hvisker han og gør en afværgende bevægelse. »Det ... jeg venter er et brev. Et ganske lille brev.«

»Kan han nu tage fra!« vrisser den lille kone utålmodigt og vifter ham om næsen med den frygtelige konvolut.

Halvt bedøvet rækker han en hånd frem og ser den lukke sig om kuverten, men ser ikke fru Fugl fortrække og hører ikke døren gå. Mekanisk begynder træge geleben at slæbe ham frem og tilbage over gulvet. Kuverten holder han knuget ind til sig.

»Men man har i det mindste læst det,« mumler han for at trøste sig selv.

Pludselig kaster han sig på en stol ved bordet og flår kuverten op og ser et lille brev dale ned på bordet. Han folder det ud med hænder, der sitrer, og forsøger at læse det. Men bogstaverne vil ikke stå på rad og række, de flagrer forvildede om for hans øjne, og han kan ikke fange budskabet.

Og hvorledes går det til, at man sender hans manuskript tilbage? Det kan ikke passe. Nej, det passer ganske bestemt ikke. Der er sket en fejl. Det, der ligger der på bordet foran ham, det kan umuligt være den sirligt kopierede udgave af hans udødelige mesterværk.

Men det er det.

Endelig falder bogstaverne på plads, så at han kan læse dem. Men det varer længe, inden han fatter, hvad der står. I brevet følger jo den ene ubegribelige sætning efter den anden. Og ubevidst griber han ud efter køkkenkniven, og med en hånd, der ryster og stadig med blikket fæstnet til brevet, begynder han at file humpler af det store, sorte landbrød.

Han skærer og skærer, mens hans øjne læser, stadig uden at han begriber ret meget af indholdet, og pludselig begynder øjnene at løbe i vand. Og han opdager i det samme, at han ikke blot har skåret i brødet, men også i sig selv. Fra den ene hånd vælder blodet frem i en tynd stråle, der rammer hans digt og silende breder sig ud over de rene, hvide ark, der ligger på hans bord.

Han sidder helt stiv, mens han gennem en hinde af tårer fikserer blodet, der langsomt farver hans digte røde. Så endelig er det, som om han vågner. Han springer op, og idet han presser den ras-

ke hånd mod den sårede, farer han forvildet om i kammeret efter noget linned til at forbinde den med.

Lidt efter sidder han og stønner i lænestolen. Nu mærker han smerten, men han er stadig så omtumlet, at han ikke hører det banke, ser blot døren tøvende åbnes. Han vil rejse sig, men falder tilbage i stolen og lukker øjnene og bestemmer, at han slet ikke vil se, hvem der kommer ind. Lige nu er han alt for ynkelig til at ses af noget menneske. Og med fastklemte øjne ønsker han heftigt, at vedkommende vil vende sig og gå ud igen uden at sige et ord. Men i stedet for dørens klem hører han søster Laurentzes stemme.

»Men lille Bernhard, hvad er her dog hændt?«

»Ingenting,« mumler han og tværer den raske hånd hen over øjnene.

»Men kæreste broder, hvor ser du dog ud!«

Laurentze er blevet stående henne ved døren, men med blikket rettet mod broderen, der stadig sidder sammensunken i stolen. Han har blot forbundet hånden, ikke haft stunder at tvætte sig, og han forstår på hende blik, at han sikkert har tværet blod ud over ansigtet.

Laurentze lader et blik glide undersøgende rundt i kammeret, og han hører hende gispe, da hun får øje på blodpølen på hans bord, og han får travlt med at rejse sig og komme hende i forkøbet. Hurtigt fejer han de rødplettede ark til side og kaster dem med en rask bevægelse i papirbøtten.

Og han forklarer hende så roligt, han kan, at han blot har været en smule adspredt og derfor er kommet for skade at lemlæste sin ene hånd.

»Åh, men Bernhard, du er og bliver en drømmer. Man kan slet ikke forsvare at have folk som dig gående løse om i verden,« smiler hun og kærtegner kejtet hans arm.

»Mener du, at jeg burde være bag lås og slå?« spørger han og forsøger at gengælde hendes smil, men smerten i hans indre er for stor, og han kan ikke forhindre, at en tåre løber ned over kinden.

»Men du er jo virkelig ulykkelig, lillebroder,« siger hun undrende og får ham til at sætte sig på sengekanten. Så lægger hun begge sine arme om ham og beder ham fortælle.

Stammende fortæller han om brevet med afslaget fra Det kongelige Teater. Hun hører på ham med et overbærende smil. Så stryger hun ham trøstende over kinden og siger, at det dog ikke er for noget at regne. Han kan jo skrive et nyt. Og desuden, hvad skal al den skriven i grunden føre til? Dermed spilder han jo blot tiden. Hvad om han i stedet vendte sig mod bøgerne og begyndte at studere? Nu har både Søren og Spur fået embede, og en dag bliver det visselig hans tur. Og når han først sidder solidt i et præstekald, så kan han jo gerne beflitte sig med skriveriet.

Bernhard sidder stum og lytter ikke til hende. Han læser slet ikke teologi mere, for efter at lungesygen har taget moder fra ham og desuden berøvet ham både Emanuel og Svane, har han mistet sin glade barnetro, og han kan ikke mere forestille sig en mild Vorherre, hvis engle vogter over jordens børn, og han synes kort sagt ikke, at han har noget, som han kan byde kirken. Eller, som den kan byde ham. Derom har han nylig haft en lang diskussion med Søren, som med mange argumenter forsøgte at overbevise ham om, at han i al fald måtte finde sig et brødstudium. Søren havde selv kæmpet længe med svære anfægtelser, sagde han, og han forstod derfor godt, hvis Bernhard ikke følte, at han kunne blive præst.

Omsider var de så blevet enige om, at Bernhard skulle studere jura. Eller rettere: Søren havde mere eller mindre tvunget ham til at acceptere, at det blev juraen. Et studium måtte han have.

Bernhard taler ikke mere med familien om det, men fru Justitia keder ham, og han passer ikke sine studier. Hvordan skulle han også kunne det, når han hver dag må sidde og terpe med nogle åndssløve knægte, for hvem lærdommen er en pestilens, og som kun tænker på at fordrive tiden med fægtning og slige fysiske idrætter?

Desuden. Han vil kun et. Digte.

Og han ser lige på Laurentze og siger det højt.

»Men det kan man ikke leve af,« indvender hun.

»Hvem siger, at jeg skal leve?«

»Bernhard!«

»Men jeg er ikke rask, Laurentze. Jeg har en evindeligt pine i brystet og lider sikkert af tæring ligesom mine brødre. Også Søren er jo syg. Jeg kunne høre det på ham forleden. Som han hostede. Og Christian virker heller ikke rask. Du skal se, vi dør snart alle sammen ligesom moder og Emanuel og Svane. Hvorfor så bekymre sig om at leve?«

Han siger det så træt og ser på hende med et blik, der får hende til at tie i det mindste for en stund.

Lidt efter begynder hun febrilsk at rydde op i hans kammer, mens hun småskænder over den uorden, der hersker overalt. Laurentze vil ham det godt, det ved han. De vil ham det alle godt. Men de forstår ingenting, og hvorfor kan de ikke lade ham være i fred? Og lade ham digte. Måske kunne han så lige netop nå at se sit navn blusse op på den litterære himmel, inden hans livslys slukkes.

Men så husker han det skæbnesvangre brev og ved med ét, at han aldrig vil blive nogen stjerne. Han lever i en kold tid, og ingen forstår den lidenskab, der raser i hans bryst. Han må som altid holde sine følelser fangne i sit eget indre fængsel.

Selv vennerne ler overbærende, når han forglemmer sig og ivrigt giver sig sine følelser i vold. Så smiler de og stryger ham over håret, som var han et elskeligt kæledyr. Stille hvisker han hen for sig et vers, hvori han just har beskrevet denne smerte over sin ensomhed. »Ven! når stundom i fortrolig klynge/
hertet skønt og ædelt
røber sig/
hvi tør ej min arm sig om dig slynge/
og til broderhertet
trykke dig?
Hvi må koldt fra læben ordet falde/
mens det brænder
i min barm?
Ville også du mig sværmer kalde/
Hvis du så, jeg føled
varm?«

Ja, selv for Carl må han ofte skjule sine dybeste følelser. Åh, men hvorfor skal han leve så fortvivlende alene? Og nu har også den litterære verden lukket sig for ham, det har afslaget fra Rahbek vist ham.

Men han rives brat ud af sine triste tanker af søsterens insisterende stemme. Laurentze har sat sig ved hans bord, og nu vender hun sig mod ham og taler til ham.

»Sig mig engang, Bernhard! Har du slet ikke læst brevet?«

»Hvilket brev?« Han rynker panden og ser adspredt på hende.

»Professor Rahbeks.«

»Naturligvis.«

»Men hvorfor er du da bedrøvet?«

»Åh, det begriber du vel. Det er jo et afslag.«

»Nej, det vil jeg nu ikke kalde det.«

Laurentze rejser sig med brevet i hånden og går hurtigt hen til ham. Hun rusker i ham.

»Så vågn da op, din drømmer, prøv for en gang skyld at være til stede i den samme verden som vi andre. Og læs så brevet ordentligt!«

Hun giver ham det i hånden, men han skubber det bort, vil ikke vide af det. Det er et afslag. Basta! Han kan vel læse!

Men nu bliver Laurentze vred og kalder ham en krukke. Og mange flere særdeles uelegante gloser hefter hun på ham, hvorefter hun begynder at servere ham sin egen tolkning af brevet, som ganske rigtig ikke ligner hans.

Det er jo et komplimentsbrev, siger hun, kan han da ikke se det? Rahbek skriver jo helt elskværdigt, at han finder stykket elegant, og at det i replikkerne er at sammenligne med Shakespeare.

»Men det er et afslag,« bliver Bernhard stædigt ved.

Et afslag, javist, men så sandelig mere end det. Det er i høj grad en anerkendelse af hans talent.

»Anerkendelse?«

»Ja, men så læs det da med kølig fornuft, Bernhard! der står jo blot, at stykket er uspilleligt, fordi forfatteren ikke kerer sig det mindste om at overholde teaterets klassiske regler om tidens og stedets enhed. Der står, at det mangler stringens, men at det har mange kvaliteter og lover godt for fremtiden.«

Han tager brevet og læser det. Roligt denne gang. Og forstår, at hun har ret. Rahbek anerkender hans talent.

Pludselig ler han, og han rejser sig og omfavner søsteren, mens glæden bobler i ham.

Han kan skrive. Og der er nogen, der forstår det.

Valkendorfs kollegium August 1811,

Kære Spur, kæreste Fransiska og min egen kære søster Nicoline,

Jeg iler at skrive Jer til just i dag, skønt dette brev vel i grunden slet ikke tegner til at blive noget egentligt brev, men blot en lang og, tør jeg i det mindste håbe, begribelig forklaring på den beslutning, som jeg har taget for længe siden, og hvoraf I om føje tid vil få resultatet at se. Thi i dette forår springer ikke blot tulipaner og påskeliljer ud, men også min første digtsamling, som vil udkomme på mit eget forlag. Men inden jeg sender Jer den til venlig vurdering, vil jeg skikke Jer dette digt, som forhåbentlig kan forklare, hvorfor jeg har forskudt den brud, I så ihærdigt har forsøgt at prakke mig på, nemlig den bentørre frøken Justitia og i stedet har valgt mig en anden og langt blidere elskerinde. Hende agter jeg til gengæld at være tro til døden. Læs hvorfor:

*I Lunden bag Hækken en pige jeg saae,
De Lokker var lyse, de Øjne var blaae,
Og Barmen - saa meget som jeg kunne se -
Var tifold saa hvid, som den hvideste Sne.*

*Som Lilien, malet af Morgenens Glød,
Saa blomstrede Kinden, halv hvid og halv rød:
Med klaren Sølvstemme sang Pigen saa huld,
Og holdt udi Haanden en Cither af Guld.*

*»O! du Pieride! o Helicons Mø!
O himmelske Lod, ved dit Hjerte at døe!«*

*Saa sang jeg, og vilde alt ile didhen,
Da greb mig i flagrende Lokker en Ven.*

*Den Ven var Forstanden, vor gamle Papa;
Han tog mig ved Haaret og trak mig derfra;
Mens ofte til Hækken tilbage jeg saae,
Med Finger paa Næsen han taledes saa:*

*»Søn! vogt dig, kom ei Pieriden for nær!
Hvis ei du har Hunger og Neldekrands kjær;
Afsligt Frieri kommer Intet meer ud,
Jeg derfor har valgt dig en Anden til Brud.«*

*Og fremtrent af Busken en gammel Moerlil
Med tusinde Rynker og tør som en Sild;
Kun Prosa jeg læste i Ansigtets Træk,
Og Munden var tandløs, men virksom og kjæk.*

*De Fingre var krumme, og Øinene randt;
Dog Guldet hun fattet og øinene grant;
I Ungdommens Dage hun havde havt Stær,
Og Haanden var krummet af Vægtskaal og Sværd.*

*Justitia var det, til Brud man mig bød;
Forstanden befaled, og Sønnen - adlød.
Med Suk da Madammen min Haand jeg forskrev;
Men Hjertet hos Pigen bag Hækken dog blev.*

Ja, og denne pige har nu så ganske erobret mit hjerte, og hende vil jeg aldrig svigte. Jeg håber, at I alle sammen forstår og tilgiver mig. Jeg håber desuden, at jeg vil blive en så habil poet, at I dog vil kunne være stolte af mig, om jeg end ikke vil kunne finde mig nogen borgerlig levevej. Brød på bordet kan mine digte vel dog kunne skaffe mig i den korte tid, jeg endnu har tilbage at leve her på jorden.

BN: Jeg har sendt Søren det samme brev.

*Jeres bodfærdige, men lykkelige broder
Bernhard*

KAPITEL 16

Lucie

»Av! Så hold dog op, Andreas! Hvad fejler dig? ... du ser vel for pokker, at jeg arbejder!«

»Arbejder? Du sover.«

Konturbanalen har netop ladet sin latinske grammatik foretage en elegant lufttur gennem deres fælles kammer, og nu landede den ublidt i nakken på den intetanende Bernhard, som knaldede hovedet mod vinduesruden og aldeles ikke fatter, hvad det er, der er så morsomt. Andreas støtter sig til Bernhards stol, mens han hænger hen over ham og hylér begejstret.

Bernhard hænger selv på sine albuer, der er solidt plantede i vindueskarmen, og det er muligt, at han ligner en sovende. Men han er lysvågen, og hans tanker arbejder for fuld kraft, men hvad forstår Andreas sig på tanker? For ikke at tale om syner. Andreas er en stud.

Det er sandt, at han støtter albuerne i vindueskarmen og hovedet i hænderne, men det er blot, fordi han ved, at han må sidde længe i denne stilling og vente. Vente ja. Tålmodigt. Indtil luftsynet viser sig. Og *hun* kommer frem. Eller måske kommer. Kun måske. *Pigen i hans drømme*. En rosafarvet kjole, et rødt shawl. Hvis hun nu om føje tid åbner døren og kommer ud af den og med sin lille kurv under armen svæver hen ad fortovet. Hvis ... ja, så må han være på sin post. Og bagefter, når hun danser ud af hans synskreds, så kommer ordene helt af sig selv og lægger sig på hans læber. Og da må han fæstne dem til papiret, mens de endnu fænger.

Men alt det kan han ikke indvi Andreas i. Han ville blot le.

»Du sov Bernhard?«

»Nej, men det forstår du *abe* ingenting af.«

»Kan du måske nægte, at du har siddet ubevægelig som en romersk statue i over en time? Og jeg, som har lovet fætter Søren, ...«

Men Bernhard afbryder ham snerrende.

»Hverken du eller Søren skal blande sig i mit arbejde. Pas hellere dit eget!«

»Arbejde, nej ved du nu hvad!« Andreas vender sig om og går hen til bordet. »Nu er du omsider blevet kollegianer, og du har dermed fået en enestående chance, Bernhard, men se om du nogen sinde så meget som åbner en lovsamling. Dine bøger ligger i en bunke og samler støv.« Han fejer med en håndbevægelse hen over den lille stak bøger, og det er sandt: en lille støvsky rejser sig.

»Du bliver min salighed en køn jurist.«

»Jeg bliver aldrig nogen sinde jurist, Andreas, og det kan du gerne skrive dig bag øret og forresten ved både Søren og resten af familien det udmærket. De lader blot som om, de ikke vil tro det. Men det kommer de til. Og hold så lige op med at konspirere med dem bag min ryg.«

»Vågn dog op, menneske! Du vil være digter, siger du. Men nu har du efterhånden fået dine digte retur fra alle forlag. Hvornår giver du slip på de tåbelige dagdrømmerier?«

»Aldrig.«

Han skal just til at vende sig mod fætteren for med sine øjne plantet i hans at vise ham, med hvilken urokkelig fasthed han agter at udføre sit forehavende, hvor håbløst det så end måtte forekomme.

Men i det samme nagles han til pletten. Han øjne fanges af noget på den anden side af gaden, hvor et mirakel er i færd med at folde sig ud. En dør åbnes forsigtigt, og en drømmeagtig spinkel og net lille pige træder frem i lyset. Hun står et øjeblik og lader sig fange af solstrålerne. Så hvid en hud, så sort et hår og så rødt, det lille shawl flammer. Bernhard suger synet til sig og holder vejret. Nu bøjer hun sig let forover og svæver langs rendestenen så let og luftigt som en elverpige. Han læner sig helt frem og presser næsen mod ruden. Hans yndige elverpige.

Bag ham lyder fætterens latter, men det er kun som et svagt ekko, at han hører den tåbelige bemærkning: »Sig mig, hvad i himlens navn see du dog i hende. Sådan et radmagert stavær?«

Det er forår, og om føje tid springer alting ud, og Bernhards digte springer med. Buske og træer og blomster i alle farver og hans egne ord sat på vers. Altsammen vil det kappes om at folde sig ud og pryde det kære fædreland. Ja, nu varer det ikke længe, før han med sindsro kan følge brødrene over i åndeverden, for nu ved han, at han dog skal leve videre i sin digtning. Men før han lukker sine øjne, skulle han imidlertid gerne nå at høste sine velfortjente roser. Og han ser allerede recensenternes begejstring og synes, han kan skimte de strålende overskrifter. *Endelig en længe ventet fornyelse fra en ung digter, der har hjerte og talent. Nye digte svinger sig mod sky som lærken i den danske vår.* Ja, sådan vil man sikkert se ham, for sådan ser han sig selv. Som en ny sangfugl, der synger med i det brogede danske kor af gudbenådede poeter.

Bernhard står foran spejlet og forsøger at binde det hvide kalvekrøs så kunstfærdigt som muligt. Hvem ved, måske møder han i aften en liden sanglærke, som han kan svinge sig med. Han ler ved tanken, for den harmonerer dog dårligt med de daglige drømmerier om den lille genbopige. Men, siger han til spejlet, hun er dog mest af alt et drømmesyn af den slags, som er ganske nødvendige for en digter. Uden synerne ville pennen løbe tør. Men i aften vil han svinge en levende og virkelig pige i sine arme. En jomfru af kød og blod. Ja.

Han smånykker tilfreds, mens han studerer sin hage, hvor nogle små fine dun er begyndt at spire frem, dog ikke så kraftigt, at han endnu behøver nogen ragekniv til at fjerne dem. Det ærgrer ham en smule og får ham undertiden til at føle sig barnlig og underlegen, navnlig fordi han daglig må være vidne til, hvorledes konturbenalen med barberkniv og sæbeskum bekæmper en særdeles frodig skægvekst. Dog, hvad gør det, at han endnu er barn udvendigt, tænker han. Indeni er han dog fuldt så udvokset som fætterten. Ja, faktisk har han for længst overhalet ham.

Med et falder en melodi ham ind, som passer perfekt til det første digt i samlingen, og han nynner prøvende. Jo, den passer. Andreas skubber ham i det samme ublidt væk fra spejlet med en

bemærkning om, at nu må Narcissos ved Gud have set sig mæt, så en anden en kan få stunder at betragte sit kontrafej og nettet sig en smule, inden de skal afsted til festen.

»Andreas, jeg har hittet en melodi til mit digt til danerfolket. Skal jeg synge den for dig?»

Fætterten mumler et svar, der kan betyde hvad som helst, men ikke just er udtryk for vild forventning. Og Bernhard synger højt og lykkeligt de smukke ord:

*D a n e r f o l k ! for første Gang
Haanden mig paa Strængen hæver,
Mens til dig min Røst sig hæver,
Hilser d i g ved Harpeklang.*

*Er det Fryd, som mægtig dæmper
Stemmen i det unge Bryst?
Eller er det Frygt, som kæmper
Med en alt for dristig Lyst?*

*Danen D a n e r f o l k e t vier
Strængens første Melodier,
Sangens første, spæde Lyd:
Det er Danens store Fryd.*

*Men kan liden Fugl sig svinge
Med sin nysubbredte Vinge
Til en Eg, saa stor, saa høi?
Derfor den med Frygt udfløi.*

*Egen staaer i kolde Zone,
Hvælver høit, som Kraftens Tolk,
Ubetvungne Hæderskrone
Over ubetvungne Folk.*

*Og fra aarle Morgenrøde
Fugle i dens Løvværk kvad:
Heltekvad fra Træet løbe,
Helte i dets Skygge sad.*

*Morgenstunden længst bortsvæved,
Dagen kom, nu mørk, nu klar;
Morgnens Daad i Sangen leved:
Daaden Sangens Skaber var.*

*Derfor staaer i Egens Skygger
Sanggud-Altret end som før;
D a n a stedse paa det bygger:
Aldrig hendes Helte døer.*

*Ei udslukkes Gudens Flamme,
Ei forstummer Sangens Chor,
Ei omkastes vældig Stamme,
Raser tifold Storm i Nord.*

*Herlig brænder Altrets Lue,
Træets Løvsal i hver Vaar
Gjemmer mangan Turteldue,
Selv en Nattergal der slaaer.*

*Men naar Svalen sig vil høve
Fra sin lave, skjulte Vraa,
Og blidtkvidrende omsvæve
Høie Træ med Vinger smaa;
Kan den haabe, kan den vente,
At dens stille Sang fortjente
At fornemmes, lyttes til?
Mon til Philomeles Klukke
Procnes Kvidren høres vil?*

*Kan i Middagsstraalens Lue
Lykkelige Vandrer skue
Lampen, som med venligt Skær
Gjennem Skyen paa ham seer?*

*Nei - men naar i Vovens Arme
Phoebus stundom hviler sig,
Kan som han ei Vesper varme,
Dog den lyse blidelig!*

*Og naar stundom Fuglen tier
Med de elskte Harmonier,
Naar en dunkel, skyfuld Dag
Danen sidder i sin Hytte -
Kviddre Svalen under Tag!
Og paa den han venlig lytte!
Gjerne høre han dens Røst!
Sød er Philomeles Trille;
Dog har Procne, blid og stille,
Ogsaa stemme i sit Bryst.*

*D a n e r f o l k e t! se, derfor vier
Jeg til d i g min Strængeleg.
Sangens første Melodier
Bøve mod den stærke Eg!
Tag det Offer, jeg kan bringe!
Hør en Ynglings første Sang!
Høiere engang da klinge
Mandens bedre Harpeklang!*

Bernhard tier. Han er ganske bevæget, for det er første gang, han har sunget et af sine digte for nogen. Læst dem op har han ofte og mest for Carl Luno, der altid applauderer venligt. Men nu fik ordene toner.

Han betragter Andreas' spejlbillede. Fætteren er i færd med at kæmpe sin store stride manke, mens han samtidig bider sig i læben som en, der forsøger at holde en latter tilbage.

Bernhard rynker panden, hvad bilder han sig ind? Men naturligvis, Bernhards ord er spildte guldkorn for sådan en stupid okse, det vidste han jo i forvejen. Men ligefrem at le. Som om der er noget *latterligt* ved hans digtning!

Pludselig ser han for første gang sin bog ligge helt ubeskyttet under en recensents køligt vurderende blik. Vil han også le, eller vil han smile overbærende over ynglingen, der skælvende åbenbarer sine inderste følelser og tanker. For første gang forekommer laurbærdrømmen ham usandsynlig. Tiden er så hård. Og den er kold som is. Hvad kan man vente sig af den andet end kulde og knubs?

Lidt efter befinder de sig udenfor Larslejstræde nr.169. Andreas trækker i klokkestrengen, og tavse venter de unge mænd på at blive lukket ind. De skal til bryllupsfest hos tante Svanes. Hendes datter, Bernhards kusine Betty, gifter sig med kirurg Jørgen Hammer. Han har netop fået ansættelse ved den franske flåde, der ligger ved Vliessingen, og skal tiltræde stillingen med det samme, så at brylluppet har måttet holdes i al hast. Vielsen skal foregå i hjemmet.

Efter vielsen spilles der op til dans i den store stue. Gæsterne opholder sig i dagligstuen, hvor de ældre har fundet sig siddepladser rundt om, mens de unge står i små klynger og utålmodigt venter på, at spillemanden skal få begyndt, så dansen kan begynde.

Bernhard står for sig selv i et hjørne af stuen. Under den meget smukke vielse blev han idelig distraheret af et par store, mørke øjne, der kikkede undersøgende på ham. Og hver gang, han lovede at gengælde blikket, følte han en let svimmelhed og vidste ikke ret, om han var glad eller bedrøvet. For det var jo *hende*. Det var uomtvisteligt hans elverpige. Og dog kunne han ikke ret fatte, at det virkelig var hende. Hun var med ét kommet ham så alt for nær, syntes han. Drømmenes rosenkær var gledet af hende, og han måtte beskæmmet indrømme for sig selv, at hun ikke var nær så yndig som

det syn, han daglig nød fra sine vinduer. Håret lå alt for glat om panden, den blege hud glinsede, og synet af de indfaldne kinder fik mod hans vilje ordet gespenst til at melde sig og ubehaget til at vokse. Men samtidig var der noget andet, som tiltrak hans blik. Noget ved de øjne.

Nu sidder hun og kryber sammen mellem de to gamle forældre, der læner sig ind over hende, mens de hvisker sammen. Det ser ud, som om hun har søgt ly under en sort portal. Og han ser hende ryste beklagende på hovedet, hver gang en kavalier nærmer sig og inklinerer. Faderen lægger beskyttende en arm om den spinkle pigeskulder. Bernhard ser ham bøje sig over hende og hviske hende noget i øret. Mon hun er syg?

Tøvende nærmer han sig.

Hun ser op, og et øjeblik glemmer han alt andet for de øjne. Vil frøkenen danse? Han venter et afslag, en let rysten på det fine lille hoved. Men hun smiler. Og smilet forandrer hendes ansigt og giver det liv. Mens han fører hende ud på dansegulvet, siger hun sit navn. Hun hedder Lucie Mandix. Det vidste han jo. Og han hedder Bernhard Severin Ingemann, fortæller han tøvende og ser hende nikke, som er heller ikke hun ganske uvidende om hans person.

Hvordan får man det sagt? Hvordan viser man en pige, at hun er noget enestående, en engel ligefrem, en, som man har gået og drømt om? I dansen vel? Ved at klemme den lille hånd blot en anelse, lige akkurat nok til, at hun må forstå, at for ham er hun ingen tilfældig pige. Og han er ikke nogen tomhjertet balløve. Går det mon an at sætte farten op, at trætte hende med opskruede valsetakter, så at hun mister vejret og næsten dåner, og han bliver nødt til at tage hende i favn for at hindre, at hun falder? Han tænker på den unge Werters lidelser og synes et kort sekund, at de to deler skæbne. Også Werther svingede sin Lotte i valsen så levende og varmt, at de begge og adskillige andre i salen forstod, at Gud Amor havde ramt dem. Men Lotte var uopnåelig for den stakkels Werther. Bernhard har da et håb. Mon ikke?

Han ser ind i de brune øjne. Det er ikke så vanskeligt, for de er rettet mod hans, og pigebarnet er så lident, at hun og Bernhard er i øjenhøjde. En herlig og ukendt fornemmelse for ham. Normalt må han se op til en pige eller glane fortabt på hendes hals. Og det er en dum fornemmelse, navnlig hvis man er forlibt.

De fanger hinandens blikke, og han føler et sus af glæde. For de øjne. De fortæller ham så jublende klart, at han ikke er hende ligegyldig. Musikken stilner langsomt af, og han bukker let for hende og vil føre hende tilbage til forældrene. Hun synes at tøve lidt og ser spørgende på ham. Er hun utilfreds med ham? Forventer hun, at han skal føre hende bort fra forældrene, eller vil hun danse igen? Men så er det vel ham, der skal ... han ler lidt forlegen, mærker usikkerheden prikke i huden og ved, at nu rødmer han. Ser en let panderynken i det blege ansigt. Åh nej. Og nu et lidt overlegent blik, der rammer ham som koldt vand.

Han begynder at stamme.

»Vi ... vil frø-frøkenen måske danse den næste med ...?»

Han går uhjælpeligt i stå. Og hører hende spørge, om det er sandt, at han er digter, ja, for det har hendes fader netop fortalt hende.

»Ja,« siger han betuttet som en, der bliver taget på fersk gerning.

»Men jeg har dog ingenting læst af Ingemann?« siger hun.

»Nej,« svarer han og skynder sig at tilføje, at der endnu ikke er udkommet noget fra hans hånd. Men at det kommer. Snart.

»Jaså.«

Han synes, at hendes stemme er en anelse syrlig. Han har ikke sluppet hendes hånd, og nu vover han at give den et lille klem. Den samme panderynken. Himmel, hvordan skal han dog vinde hendes gunst? Men nu spørger hun med sin lille, lyse stemme, om han så ikke har en muse? Tonefaldet er ikke koldt denne gang, blot en smule drillende, som var han hendes ældre broder, og han trækker vejret roligere og svarer, at det har han naturligvis. Men en rigtig digter røber ikke sin muses navn. Siger han og ser hende dybt i øjnene, for at hun skal begribe, at det er hende.

»Og De er en sådan *rigtig* digter?« Stadig dette drillende tonefald.

Han nikker og siger, at han har digtet, siden han var dreng, og nu udkommer den første digtsamling om kort tid. Og han skal gerne bringe hende et eksemplar af bogen, hvis hun da ønsker det.

»Men De ved jo ikke, hvor jeg bor?« siger hun.

Og nu ler han glad og skynder sig at sige, at det har han da vidst længe. For han bor selv lige overfor. Han griber begge hendes hænder, og så tager han mod til sig og siger: »Og ved De hvad, frøken Mandix, jeg sidder hver dag i min vindueskarm og lader, som om jeg arbejder. Men jeg venter.«

»Venter?«

»Ja. På at få et glimt af den skønne jomfru, der bor overfor.«

»Af ... »

»Af Dem, Lucie, ja.«

»Vil De føre mig tilbage til mine forældre?« siger hun mat og gør sig fri af hans hænder.

»Jamen ... nu?« For det kan da ikke passe.

»Ja tak.«

Han tøver stadig en stund og kan ingenting forstå. Det varme blik. Smilet. Der var til ham. Og nu denne kulde.

Så tager han tavs hendes arm og fører hende langsomt hen til forældrene og afleverer hende med en dybt buk. Ser hende synke sammen mellem de to gamle og når at modtage et ikke synderligt nådigt blik fra etatsråden, inden han vender sig og iler bort.

Han må åbenbare sin sjæls inderste for hende. Mindre kan ikke gøre det. Og det vil kun digtene formå, for han kan ikke nå hende på anden måde. Og der er uger, til bogen udkommer. Men nu ved hun, for det fik han dog sagt, at det var *hende*, han havde i tankerne, da han skrev sine kærlighedsdigte. Og er hun den, han håber, så vil hun forstå. Han finder samlingen frem og bladrer i den. Nu vil han finde et net lille digt, som fortæller hende, at han ikke er en stud, der træder på folks følelser. Nej, men en drømmer, der ikke altid er

nærværende i situationen, og som har lært at forstille sig for at overleve.

Hurtigt tager han papir og pen frem, dypper pennen i blækket og kradser et af sine vers ned. Det vil han bringe hende. Og fluks. Og se, om ikke ord fra hjertet kan smelte kulden i hendes øjne. Han bøjer sig frem og skriver:

*Pige! naar jeg sidder ved din Side,
Og jeg i dit skjønnne Øie seer
Taaren, som paa Kinden vil nedglide,
Mens din Sjæl hver sorgfuld Aand er nær;
O! hvad hindrer Taaren da at flyde?
O! hvi dræber Smilet den igjen?
Og hvad grusom Lov maa mig forbyde
Henrykt at bortkysse den?*

Han har dog ikke mod til selv at bringe hende digtet. Men Andreas, tænker han, den karl er blottet for finere følelser, og det lykkes virkelig forbavsende let at overtale fatteren til at optræde som kurer. Han forlanger blot halvdelen af Bernhards aftensmad.

Han kunne få det hele, digteren kan leve af kærlighed fra nu af. Det siger han ikke, for han tåler ikke at være skydeskive for den andens spot.

De næste par timer sidder han med næsen mod ruden og blikket rettet mod vinduet overfor. Og det skønt Andreas kom grinende tilbage og spruttende fortalte, hvordan Bernhards digt skabte vild furore derovre.

Furore?

»Ja, for pokker, du skulle have set den gamles udtryk, da jeg rakte ham dit epos.«

»Gav du digtet til etatsråden, din klovn?« næsten brølede Bernhard.

»Jamen gespenstet var der ikke, det begriber du vel,« sagde Andreas og så fornærmet ud.

»Men du kunne vel i det mindste have spurgt efter hende. Nu får hun vel ikke engang digtet.«

Nu sidder Bernhard på tredje time ved ruden og føler en stor mæthed brede sig i kroppen. Han er også syg. Har hostet og harket længe. Og kastet blod op. Det er den lungesyge, som hærger familien. Han går med døden i kroppen, ved han, og skal vel snart følge efter sin moder og Svane og Emanuel til det åndernes rige, hvor deres sjæle atter skal forenes. Deres sjæle, ja. Men han har endnu en ung, levende krop. Og er der så meget, han gerne vil nå.

Både at *digte* og at *elske*.

De næste mange dage kommer Lucie ikke til vinduet, og hun går ikke uden for en dør. Hvad er der sket? Er hun syg? Først om søndagen ser han hende forlade sin rede og begive sig ud i byen. Men ak, pigen er flankeret af to gamle frøkener, og er det tydeligt, at de skal fungere som chaperoner, for de holder hende som en anden tugthusfange forsvarligt låst fast under tynde tantearme.

Bernhard griber sin frakke og skynder sig ud.

Lidt efter sidder han i kirken og hører Mynster prædike. Men han lytter ikke, skønt det sikkert er udmærkede ord, der udgår fra den lærde mands mund. Alle hans sanser kredser om *hende*, og han slipper hende ikke af syne et øjeblik.

Her kan hun ikke flygte fra ham, og hans blikke kan tanterne ikke forhindre. Det forsøger de heller ikke, ser han undrende. Man skulle næsten tro, at det var dem, han signalerede sin hede kærlighed, ja, det er ikke langt fra, at den tykkeste af de to gamle frøkener indleder en gedulgt flirt med ham. Hun løfter i al fald hånden til en slags vinken og smiler indladende til ham. Og den tynde, sidder hun ikke der og blinker med de små øjne, mens hun ind imellem nikker nådigt, som gav hun ham sit tilsagn. Jaså. Og Lucie, hun sidder rød-mende imellem dem og sender ham de sødeste øjekast, han i sit liv har modtaget.

Han bliver varm i hele kroppen og ønsker, at den prædiken vil vare i evigheder.

Så med ét er gudstjenesten forbi, og han rejser sig samtidig med de tre kvinder, men bliver stående, mens de passerer forbi hans plads, tanterne blinkende og smilende og Lucie med sænket blik.

Ude på gaden følger ham dem så tæt, han kan uden ligefrem at træde dem i haserne. Og han kan tydeligt høre den trinde tante fnise til Lucie: »Lille Cie, hvad giver du, *han* følger efter os.«

Og nu er det den tynde, der læner sig forover og med hovedet på skrå henrykt vrinsker: »Har du set det, kære søster, *menneket* følger efter os.«

Pludselig ser han Lucies skuldre ryste, og han hører nogle halv-kvalte lyde. Åh, milde Himmel, hans elskede pines, og nu græder hun.

Bernhard famler allerede efter et lømmetørklæde, da pigen vender sig halvt om og brister ... i latter. Og tanterne ler med. De står og holder om hinanden og bobler, så tårerne triller dem ned ad kinderne.

Som et gesvindt egern hopper Bernhard hen til dem og forsøger halvhjertet at le med, så griber han den tynde tantes arm og trækker hende med sig, mens han høfligt indleder en slags konversation.

Hun svajer let i ryggen og svarer afmålt, men ikke uvenligt.

Den trinde prikker hende på ryggen og standser dem med ordene: »Synes du ikke passende, at vi to gamle skulle lade turtelduerne kurre i fred.«

»Næh, men søster dog. Vi har jo lovet Margrethe og Jacob ...«

»Ja, det kunne vi jo glemme.« Og hun griber fat i søsteren og haler hende om bag de unge.

»Jeg har savnet Dem,« siger han så lavt, at kun Lucie kan høre det.

»Det har jeg også,« hvisker hun tilbage.

»Fik De mit digt?«

Hun nikker og siger, at fader gav hende det, men at han var vred.

»Hvorfor?«

Hun går lidt uden at sige noget. Så tager hun hans arm, og han knuger den, mens hun hvisker:

»Han er bange for, at De skulle være forlibt.«

»Men det er jeg jo. Mere end det. Jeg *elsker*. Jeg elsker *Dem*, frøken Mandix.«

»Og det skulle De ikke.«

Nu standser han hende og giver pokker i tanterne og siger så inderligt, han kan: »Jo, det skulle jeg *altid*.«

Han lægger sine arme om det spinkle liv og trækker hende tæt ind til sig og vil kysse hende, men nu er begge tanter over dem og skiller dem hurtigt ad og trækker afsted med Lucie, der vender sig om og sender ham blikke som fra en druknende.

Hun elsker mig. Synger det i ham. Hele dagen skriver han. Næste dag læser han køligt og kritisk digtet igennem. Det skal være helt rigtigt og så ærligt, at han senere vil kunne stå ved hvert ord. For det er hans frierbrev. Han læser hastigt digtene igennem:

*Kan du elske dette dunkle Øje?
Det har stundom smilet, ofte grædt;
Lønge har det stirret mod det Høje
Og om en fortrolig Stjerne ledt.
Mange Stjerner saa det koldt nedblinke,
Ingen, som det kunne tale til -
Ingen saa det sympatetisk vinke:
Derfor dæmped Graad dets Ild.*

*Kan du elske disse blege Kinder?
Glædens Rose blomstrer ej paa dem:
Kun hos dig jeg Glædens blomst genfinder,
Eller hisset i et bedre Hjem:
Se! jeg tabte den i Livets Bølge.
Da jeg vaagned af min Morgendrøm:*

*Derfor maa den blege Yngling følge
Blomsten i den vilde Strøm.*

*Kan du elske dette hede Hjerte -
Denne mørke Tale i mit Bryst.
Dette Barn, som luller i sin Smerte.
Dette Barn, som græder i sin Lyst?
Kan du elske, hvad jeg ej begriber,
Denne dybe Atraa i min Sjæl.
Som i det Uendelige griber
Uden Maal og Grænseskel?*

*O! saa slyng da dine Rosenkæder
Om mit Hjerte, om mit Digterliv!
Væk min Aand til bedre Væsners Glæder
Ved et mægtigt sympatetisk - bliv!
Lampen grib, imens endnu den brænder!
Se! den vifter saa i Mulm og Slud:
O! beskærm den huld med dine Hænder!
Eller - sluk den ganske ud!*

Jo. Sådan skal hans frieri være. Nu er det ret. Han folder det hvide ark, rejser sig og skråer hurtigt over gaden. Nu vil han gå ind og overrække sin pige digtet, og han vil gøre det i overværelse af de gamle forældre. *Hendes* følelser er han sikker på. Etatsrådets mener han også at kende. Med ham bliver der kamp.

Foran gadedøren synes han at tøve.
Så går han ind.